

గీతాసిద్ధాంతము

శ
54

ప్రొఫెసర్ గ్రంథాలయము
విశ్వవిద్యాలయము (బళ్లారి)

రచన:

శ్రీరమణ సుబ్బారెడ్డి

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము

స్థాపితం 1988

రిజిస్టర్డ్ 1986

తే ల ప్రో లు, (కృష్ణాజిల్లా)

గ్రంథ నామము గోరూప సిద్ధాంతము.

గ్రంథము సంఖ్య 2605/877

తెటరు విభజన సంఖ్య 54

గ్రంథ దాత శ్రీ సుమతీ సుబ్బారావు గారు.

గ్రామము.

A.

2605 వ. 54

గీతాసిద్ధాంతము

ద 54

రచన:

శిరమల్లా సుబ్బారెడ్డి

ప్రథమ ముద్రణ
డిశంబరు ౯౦

వెల రు. 1-50 న. పై.

పుస్తకములు దొరుకుచోరు: —

ఆరుమల్ల కోటిరెడ్డి, డిల్లుమాప్టర్,

శ్రీ రామా హైస్కూలు

శేలపూలు P. O.

(కృష్ణా జిల్లా).

శ్రీ చలాచీ ప్రెస్.
నల్లెపల్లి.

వి న తి

—:—

యిరువదివినిమిది సంవత్సరములుగా, గీతాప్రచారకులతో నాకుగల పరిచయమే సన్నివ్యాసమును వ్రాయించినది. ఈ వ్యాసము సర్వసాధన సమాసర్వమును గోచర ప్రాజ్ఞులగు పారిశుభ. నామోచమును పొందినవో, బీకా. రాష్ట్ర సహారముగా గీతను ప్రకటించదలచితిని. నా పోలికను మన్నించి పారములు తమ అభిప్రాయములను ఈ క్రింది ప్రకటన తెలియజేయవలసి యనిగా ప్రార్థించుచున్నాను.

నేనీ వ్యాసమును వ్రాయుటకు సహాయపడిన గ్రంథకర్తలకు సదాకృతజ్ఞుడే. ఈ గ్రంథము సకాలములో వెలువడినట్లు సహాయపడిన "శ్రీ దామోదర ప్రబంధింగు ప్రెస్" ప్రొ. సయ్యుబర్లకును, వర్కర్లకును, నా హృదయపూర్వక సమస్కారములు. ప్రొ. సయ్యుబర్లకు సకాలములో తగినవారు లేనికారణమున ముద్రితములు దొర్లినవి. కాబట్టి నవరించుకొని చదువుకొన వ్రార్చు.

ఇట్లు

అరిమల్ల సుబ్బారెడ్డి.

తేల పోలు (పోస్టు)

(కృష్ణా జిల్లా.)

విషయ సూచిక

—:0:—

విషయము			పుట
ఉపోద్ఘాతము	1
ప్రార్థన	61
ఋష్యాదిన్యాసము	62
గీతాధ్యాయముల ప్రారంభము	63
గీతామాహాత్మ్యము	141
తప్పొప్పుల పట్టిక	143

1877

ఉ పా ద్ధా త ము

శ్రీ మద్భగవద్గీత యే అమృతఘడియలలో పుట్టినదో చెప్పలేము గాని, హిందూసమాజములో దీనిస్థానము అసనూనమై అజరామరమై, మహోన్నతమైన స్థిరస్థాయిని చెందినది. ఒకప్పుడు వేదసమ్మతముగాని మతమునకు అదెంతటి ప్రాముఖ్యతను తెందిన దై నను హిందూసమాజములో దానికి స్థానములేదు. అట్టి మహోన్నతమైన వేదముయొక్క స్థానమును తాను జన్మించిన మరుక్షణములోనే ఆక్రమించుకొని, తనకు సమ్మతముగాని సిద్ధాంతమును, అదెంతటి ప్రభావము గలదిగాని, హిందూసమాజ మంగీకరింపజాల నంతటి పరమప్రమాణ గ్రంథముగా గీత స్థిరపడినది.

అందుచేతనే జగద్గురు శంకరాచార్యులవారి దగ్గరనుండి, వినోభాదే గారి వరకు, హిందూసమాజములో జన్మించిన ఆధ్యాత్మిక, రాజకీయదేత్త లెల్లరును తమసిద్ధాంతములు గీతాసమ్మతమైనవే యని తప్పనిసరిగ ఋజువు చేసికొనడలసివచ్చినది. నిజమునకు శ్రీ శంకరాచార్యులవారు అద్వైతి, శ్రీరామానుజులవారు విశిష్టాద్వైతి, శ్రీ మధ్వాచార్యులవారు త్రివిధాద్వైతి. అంతమాత్రమేకాదు, వారిలో మొదటివారిది జ్ఞానమార్గము తెండవారిది భక్తిమార్గము, మూడవవారిది కర్మమార్గము అదేవిధముగా,

రాజకీయ నాయకులలో కూడ కావలసినన్ని భేదములు గలవు. ఉదాహరణకు ఆతలాయులను చంపవచ్చుననునది, తిలకుగారి వాదము. ఆతలాయులను సైతము చంపరాదనియు ధనికులు తమ ధనమునకు తామే ధర్మకర్తలుగా వుండి త్యాగము చేయవలయుననునది గాంధీగారి వాదము. తనకు కావలసినదానికంటె మించినదానిని సహజమున కివ్వకపోవుట మహాపాపమనునది వినోభావేగారి వాదము. అయినను వీరెల్లరు కూడ గీత తమ వాదమునే సమర్థించినదని ఋజువుచేసుకొనుటకై, తలచొక భాష్యమును వ్రాయవలసివచ్చినది. దీనినిబట్టియే, హిందూ సహజములో గల మతగ్రంథములలో గీతకు గల ప్రాముఖ్యత, స్వష్టపడుచున్నది.

ఈ సందర్భములో నొక ప్రశ్న కలుగుట సహజము. అదే మనగా, పరస్పర వ్యతిరేక దృక్పథములు గల భాష్యకర్తల వివిధ సిద్ధాంతములలో యే సిద్ధాంతము గీతాసమ్మతమైనదను ప్రశ్న కలుగుట సహజమేకదా? ఈ ప్రశ్నకు సూటిగా సమాధానము చెప్పుటకు మేధావులు సైతము వెనుకంజ వేయుచున్నారు. కారణమేమనగా ప్రతి భాష్యకర్తయు తమ సిద్ధాంతమునే గీతాకారుడు అక్షరశః అంగీకరించినట్లు శతవిధముల వేలాది ప్రమాణములతో ఋజువుచేయుచు వచ్చినారు. అట్టివారిలో మతస్థాపకులైన శ్రీశంకర రామానుజ మధ్వాచార్యులవారి వంటి ఆచార్యపురుషులుగాని, ఆధ్యాత్మికముగనేగాక రాజకీయముగ కూడ మహానాయకులైన తిలక్, అనిబిసెంటు గాంధీ, వినోభావేలవంటి మహానుభావులుగాని అనేకులు గలరు గదా? వీరిలో ప్రమాణపురుషులు కానివారెవరు? యిందులో ఎవరి సిద్ధాంతమును కాదనగలము? ఆ కారణముచేతనే ఈ విషయము పరిష్కరింపరాని జటిల సమస్యగా నిలిచిపోయినది.

భాష్యకారులు మహామేధావులైనంతమాత్రమున వారు చెప్పిన పరస్పర వ్యతిరేకములైన సిద్ధాంతములన్నియు, గీతాసమ్మతములైనవే.

నని అంగీకరింపజాలముగదా ? ఆ పరిస్థితులలో మన మే భాష్యకర్త ననుసరింపవలసియున్నది ? యేదో ఒక గుడ్డినమ్మకముతో, ఎవరినో నొకరి ననుసరింపవలసినదేనా ? అట్టి అంఛానుకరణము అధోగతికి దారితీయునని మహాపురుషులెల్ల రేకగ్రీవముగ హెచ్చరించేసియున్నారు గదా ? దీనినిబట్టి సత్యాన్వేషణము ద్వారా అనుభవ పూర్వకముగ తెలుసుకొనబడిన యుజుష్కర్మము ననుసరించుటే మానవులై జన్మించిన ప్రతి ఒక్కరి విద్యుక్త ధర్మమని స్పష్టపడుచున్నది. ఈ కారణము చేతనే విద్యా భూస్యుడనయును, గీతాసిద్ధాంతమును తెలుసుకొనుటకై కొన్ని సంవత్సరములుగా పరిశోధన సాగించితిని. ఆపరిశోధనా ఫలితమే నేడు మీచేతులలోనున్న ఈగీతా సిద్ధాంత గ్రంథము. యిందలి మంచి చెడ్డలను నిర్ణయింప వలసినబాధ్యత విజ్ఞులైన పాఠకులపై నున్నదని మనవి చేయుచు, నేనీ గీతా వ్యాఖ్యానమును చేయుటకుగల ముఖ్యకారణములను పాఠకులకు సంగ్రహముగ తెలియజేయుటకై ఈ ఉపోద్ఘాతమును వ్రాయుచున్నాను.

క్షుద్రజీవి మొదలు అగ్రజీవివరకు జేయు ప్రతిసంకల్పమును, తమ సుఖశాంతులకొరకేనను విషయము ప్రతివారికిని అనుభవములోనిదేగదా ? యింక మానవ జాతినిగురించి ప్రత్యేకముగా చెప్పవలసినదేమున్నది ? హిందూసమాజములో సుఖశాంతుల సన్వేషించుటకై బ్రాహ్మణులను పేరుతో ప్రత్యేకమొక వర్గమునే విభజించినారుగదా ? ఒక్క భారత దేశములోనే నసనేల ? ఈవిధముగా నేలనాలుగు చెరగులనుండి ఎందరో మేధావులు లేక ప్రవక్తలు, ఘోసవ సమాజము నిత్య సుఖానుభూతిని పొందుటకుగల మార్గములను కనిపెట్టి ప్రచారములో పెట్టకపోలేదు. కాని దురదృష్ట వశమున నాయామార్గములన్నియు, పరస్పర వ్యతిరేక మత సిద్ధాంతములుగా రూపొంది. ఘోసవ సమాజములో మరింత చీలికలు, కల్లోలములు, అశాంతి, రక్తప్రాత్యములు కలిగించుటకు దారితీసినదేగాక

కట్టకడకు రెండుసిద్ధాంతములుగా యేర్పడి మానవసమాజమును రెండుగా చీల్చివై చినవని ప్రపంచ చరిత్రయే స్పష్టము చేయుచున్నది. ఆరెంటిలో నొకటి భౌతికసిద్ధాంతమును మరొకటి ఆధ్యాత్మిక సిద్ధాంతమును స్థాపించుటకై నాటినుండి నేటివరకు విశ్వప్రయత్నములు చేయుచున్నవని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదుగదా ?

అందు భౌతికవాదులవాదమిది. సకలదుఃఖములకు మూలము దరిద్రత. దానికి కారణము సోమరితనము. దాని ఫలితము దేశపరాధీనత. దాని అనుభవము శాశ్వతబానిసత్వము, దానికి మూలము మతము. “బ్రహ్మనిత్యం జగత్మిథ్య” అను జగత్మిథ్యాద్వైతవాదమును, మరియు, శుభాశుభములకు దైవమే కర్త యను దైవ వాదమును మానవుని దృష్టిని ప్రత్యక్షఫలితములిచ్చు ప్రపంచమువైపునుండి ఆకాశము వైపునకు మళ్లించినవి. శతాబ్దములుగా హిందూ సమాజమునే కాదు, మానవసమాజమునే అధోగతి మార్గములో నడిపించిన దీ మతమే నని వీరి వాదము.

ఇక రెండవ వారివాద మిది— జగత్తుమిథ్య. జీవిత మస్థిరము. విషయవాంఛలు దుఃఖమూలములు ఆశకు అంతులేదు సకలసంపదల కాల వాలమైనవని చెప్పబడు అమెరికావంటి దేశములు సైతము వారి సంపదను కాలమును శక్తిని మారణయంత్ర నిర్మాణములకొరకై యేల వృధా చేయుచున్నారు ? దురాశ చావకనేగాని తిండికి చాలకకాదుగదా ? దీనిని బట్టియే భౌతికవస్తు సముదాయములు సుఖశాంతులను కలిగించుననుకొనుట శుద్ధ అవివేకమనియు, వివేకియైనవాడీ దుఃఖమయ జగత్తునకు దూరముగ నుండవలయునని స్పష్టపడుచున్నదనియు వీరు వాదించెదట. ఒకరి విశ్వాసము మరొకరికి సుతరాం గిట్టదు. వేదాంతుల దృష్టిలో భౌతిక వాదులు అజ్ఞానులు, ఆశదోతులు, భోగలాలసులు. అదేవిధముగా భౌతిక వాదుల దృష్టిలో వేదాంతులు, అవివేకులు పరాన్నభుక్కులు, పరమ

సోమరులు. పీరిరువురి సిద్ధాంతములకు తారుపు పడమరల కున్నంత
మీర మున్నది. వీరిలో ఎవరివాదము సత్యము? ఎవరి దశత్యము?

వేదాంతుల వాదమును భౌతికవాదు లీ విధముగ ఖండించెదరు.

“స్వస్థేచి త్రే బుద్ధయస్సంభవంతి” అను నాయోక్తి వేదాంతులదేగదా? దీని అర్థ మేమిటి? వేదాంతానుభవమును పొందుటకు స్వస్థచిత్తుడు కావలయునని మేగదా దీని అర్థము? చిత్తమన్నను మనస్సన్నను ఒక్క పే గదా! మనస్సు దేనివల్ల కలుగుచున్నదను ప్రశ్నకు అన్నముయొక్క సూక్ష్మంశమే మనస్సనిగదా తత్త్వజ్ఞుల నిర్ణయము? (1) దీనినిబట్టి యేది ఎందుండి కలిగినదో అది దాని ఆధారముతోనే నిలువగలుగునను న్యాయము ననుసరించి మనస్సు నిలుచుట కన్నమవసరమనియే స్వష్టపడు చున్నదిగదా? అన్న మెచ్చటనుండి కలుగుచున్నది? జగత్తునుండియే గదా? జగత్తే మిథ్య యైనచో అన్నమెచ్చటనుండి లభించును? అన్నమే లభించనిచో చిత్త యెట్లు స్థిరమును పొందును? యింత స్వష్టముగ కని పించు ప్రత్యక్ష సత్యమును నిరాకరించి జగత్ మిథ్యావాదమును చేయు వారు పశుతుల్యులు గాక ప్రజ్ఞావంతు రెట్లగుదురని వీరు వాదించెదరు.

ఇక వేదాంతులవాదమిది. భౌతికవాదుల వాదములో సత్యమున్నచో అన్నసానాదులు పుష్కలముగ నున్న శ్రమంతులు సుఖశాంతుల సనుభ వింపవలయునుగదా! అట్లు జరుగుట లేదనునది మన కెల్లరికి అనుభవ ములో తెలిసినవిషయమే కాబట్టి సుఖశాంతులకు భౌతిక సంపత్తి యస బదు అన్నసానాదులు ముఖ్యములు కావనియు ఆ ఛ్యాత్మికా నుభూతి యొక్కదీమే నిజమైన శాంతిహార్గమనియు వీరు వాదించెదరు.

నిజముగను ఈ రెండువాదములలోను సత్యము.. లేకపోలేదు. భౌతిక సంపత్తి అసగా అన్నసానాదులు లేకున్నచో దేహములు నిలు

(1) అన్నమయంహిసౌమ్యమన :

వవు. అట్లే వివేకజ్ఞానము లేకున్నచో హృదయశాంతి శూన్యమగును. కాబట్టి పై రెండు సిద్ధాంతములను ఆచరణలో పెట్టగలిగినప్పుడే మానవుని యొక్క సుఖశాంతులకు సంపూర్ణత చేరగలదని చరిత్ర వేదాంత వాదులున్నది. కాని ఈ సమన్వయమార్గమును అనుసరించుట కాయుధ కక్ష్యలవారిలో యే ఒక్కరుకూడ అంగీకరించరు. ఈ అనైఖ్యతవల్ల హిందూసమాజమునకు కలిగిన నష్ట మింతయని చెప్ప నలవికాదు. ఒక్క హిందూ సమాజమే నననేల? ఈ వ్యతిరేకసిద్ధాంతముల సంఘర్షణలవల్ల దేశము, దేశనాయకులుకూడ నామరూపములు లేకుండ నశించి పోయిన ఘటనల నెన్నిటిలో చరిత్ర ఎత్తి చూపుచున్నది.

ఈవిధముగా పరస్పర విరుద్ధములైన మతసిద్ధాంతములవల్ల సమాజ మెంతటి అదోగతిని పొందుచున్నను మతవాదుల మనస్సులు మాత్రము మారలేదు. జగత్తు మిశ్రయని నమ్మిన వేదాంతుల దృష్టిలో దేశపరాధీనతగాని బుద్ధ శంకర దయానంద గాంధీజీ మొదలగు మహా పురుషుల హత్యలు గాని మానసిక బ్రాంతివల్ల కలిగిన స్వప్నదృశ్యములుగా పరిగణింపబడినవి. అదేవిధముగ ఆర్థికాభివృద్ధిమే అన్నిసమస్యలకు పరిష్కార మార్గమని నమ్మిన భౌతిక వాదుల దృష్టిలో బుద్ధ, పీఠ, శంకరాచార్య, గాంధీ వినోభావే మొదలగు దివ్యపురుషుల పరమోపదేశములు, ఆచరణసాధ్యములుగాని అసవనరప్రసంగములుగా పరిగణింప బడినవి. ఈకారణముగ మానవజాతి బ్రతు కదోగతి పాలయినది.

జాతిరక్షణమునకై శతాబ్దములుగా ఎన్నోప్రయత్నములు చేసిన మహనీయులు లేకపోలేదు. కాని వారిప్రయత్నములకు బూదిలో పడిన నేతిగతి పట్టినది. దీనికి కారణమేమిటని ప్రశ్నించుకొన్నచో, పరస్పర విరుద్ధవాదములతో కూడిన వివిధమతములకై ఖ్యత కలుగనంతవరకు హిందూసమాజమునకేకాదు, మానవజాతి మనుగడకే స్థానములేదని స్పష్ట

మైన సమాధానము వచ్చును. ఈ విధముగా మతముల పేరిట మానవుని మానవత్వమే మంటకలసి పోవనున్నతరుణమున వివిధమతసిద్ధాంతముల కైఖ్యత చేకూర్చుటకై ముందుకు వచ్చినవాడే శ్రీకృష్ణుడు. ఆయన సూచించిన రాజీమార్గములే గీతాప్రబోధములు. గీతాకారు డిరుకక్ష్యలుగ నిలచి పోరాడు కొనుచున్న భౌతిక ఆఘాత్మికవాదులయొక్క పరస్పర భిన్నములైన రెండు సిద్ధాంతములను కాదనలేదు. కాని అందులో యే ఒక్క సిద్ధాంతవాదిగాని, రెండవ సిద్ధాంతము నంగీకరించి ఆచరణలో పెట్టకపోయినచో అతడు సుఖశాంతులను పొందలేడనుటలో అణుసూత్రము సందేహములేదని మాత్రము హెచ్చరించినాడు.

గీతావాదమిది. తత్త్వపరిశీలనాజ్ఞానము 'లేని కేవల కర్మత్వము అనగా భౌతిక సంపత్తి నభివృద్ధి చేయుటయే జీవితపరమావధి యనుకొనుట పశుత్వమనియు, అట్లే భౌతిక సంపత్తితో సంబంధములేని కేవల తత్త్వజ్ఞానముతోనే ఆత్మశాంతి లభించుననుకొనుట అంధత్వమనియు నిరూపించినది. అనగా ఆహారవిహారాదులకు సంబంధించిన భౌతిక సంపత్తి లోపించినచో అభ్యుదయము అనగా దేహారోగ్యము నిలచుట సంభవమనియు అట్లే తత్త్వపరిశీలనాజ్ఞానము లోపించినచో నిశ్శేషము అనగా హృదయశాంతి లభించుట చుర్లభమనియు దాని సిద్ధాంతము దీనినిబట్టి గీతాకారుడు జ్ఞానశూన్యమైన కార్యకలాపముల నంగీకరించలేదనియు అట్లే కర్మత్యాగముతోగూడిన తత్త్వజ్ఞానమునుకూడ నిరశించినాడనియు స్వష్టపడుచున్నదిగదా? ఆయనకోరునది "జ్ఞాన - కర్మల సమస్వయము." "ఆత్మ-విశ్వముల సంమిశ్రమము." "జ్ఞాన-విజ్ఞానముల యేకీకరణ." అందుచేతనే గీతాకారుడు "జ్ఞాన-విజ్ఞాన సహితమ్" అనియు, "జ్ఞాన - విజ్ఞాన తృప్తార్థమ్" అనియు ప్రబోధసమయములో మాటిమాటికి వెలుగెత్తి చాటినాడు. దీనినిబట్టి "జ్ఞాన-విజ్ఞానములను" సమస్వయము చేసి ఆచరణలో పెట్టగలిగినప్పుడే మానవులకు సుఖశాంతులు లభించగలవని

గీతాకారుని నిశ్చలాభిప్రాయమని స్వష్టపడుచున్నదిగదా? అందువలన జ్ఞాన - విజ్ఞానములన నేమియో చూతము.

జ్ఞాన - విజ్ఞానములు

గీతా వ్యాఖ్యాన కర్తలలో జ్ఞాన - విజ్ఞానములను పర్యాయ పదములుగా నుదహరించిన వారనేకులు గలరు. అట్టి గీతా వ్యాఖ్యానముల సహాయముతో గీతాకారుని నిజాభిప్రాయమును తెలిసికొన గోరుట ఎండమావులలో చాహళాంతిని జేయగోరుట వంటిదేననిన అతిశయోక్తి కానేరదు. ఎందుచేతననగా “జ్ఞాన - విజ్ఞానములను” పదములను గీతాకారుడు పర్యాయపదములుగ ప్రయోగించ లేదు ఫిజిక్సుకు (పదార్థ విజ్ఞానశాస్త్రము) కెమిష్ట్రీకిని (రసాయనశాస్త్రము), ఫిలాసఫీకి (తత్వశాస్త్రము) పైన్సునకును (విజ్ఞానశాస్త్రము), థీయెరటికల్ నాలెడ్జీకి (సైద్ధాంతిక జ్ఞానము) ప్రాక్టికల్ నాలెడ్జీకిని (అనుభవజ్ఞానము), తటస్థముగకు వ్యవహారమునకును యే భేదము కలదో ఆవేదమే జ్ఞాన - విజ్ఞానములకును కలదనియు వస్తువుయొక్క గుణస్వభావ మిట్టిదని తెలియుట జ్ఞానమనియు ఆ వస్తువు నుపయోగించుటద్వారా పొందెడి అనుభూతిని విజ్ఞానమనియు చెప్పబడునని గీతాకారుని నిర్వచనము. అసగా, పాటను పాడుటయొక్క విధానము నెరుగుటను జ్ఞానమనబడుననియు, ఆపాటను పాడుటద్వారా పొందెడి అనుభూతిని విజ్ఞానమనబడుననియు దీని సారాంశము.

ఈ నిర్వచనమునుబట్టి ప్రపంచముయొక్క మూలతత్త్వ మిట్టిదని తెలుసుకొను తెలివిని జ్ఞానమనబడుననియు, ప్రపంచ వార్యకలాపములలో పార్గొనుచు తద్వారా పొందెడి అనుభూతిని విజ్ఞానమనబడుననియు నిర్ణయింపవలసియున్నది. కాని ఈ నిర్ణయమును వేదాంతు లంగీకరింపరు. వారి వాద మిది. దేహము నిలుచుటకు షోతికసంపత్తి యొక్క అవసర మున్నను నిజమైన వేదాంతి వానికొరకు ప్రయత్నింపడనియు, ఎందు

చేతననగా ఈ నశించు దేహములయొక్క రక్షణమునకై వివేకియైనవాడెవ్వడుగాని, తనకాలమును వ్యర్థము చేయడనియు జ్ఞానమొక్కటియే త్రికాలాబాధ్యమైనదికాబట్టి జానార్దనముచొరకే వేదాంతి తనకాలము సంతయు వినియోగించుననియు అతడు వాదించును.

ఈ వాదమును పామరుడు పైతమంగీకరింపడనియే మా అభిప్రాయము. ఎందుచేతననగా పనికి సోమరియైనవాడు ప్రపంచమునకే దొంగయను సామెత ననుసరించి పనికి చూరముగ నుండువాడు ప్రజ్ఞాహీనుడనియే చెప్పవలసియున్నదిగదా? ఒకవేళ ప్రపంచ వ్యవహారములను వదలి వైచి యేకాంతజీవితమును గడపువాడే జ్ఞానియని వేదాంతి వాదించినచో వ్యవహార బాధ్యతలను ఉద్యోగుల పరముజేసి ఉద్యానవనముల మధ్య గాలికొరకై కట్టించుకొన్న విశ్రాంతి మందిరములలో యేకాంతవాసము చేయు సోమరులను పైతము జ్ఞానులని నిర్ణయింపవలసినదేగదా?

ఇంతకును కార్యకలాపములు బంధ కారణములు కావని యెరిగిన వేదాంతియే లోక వ్యవహారములకు భయపడి సమాజమునకు చూరముగ తొలగిపోయినచో యిక సామాన్యుల గతియేమిటని మా ప్రశ్న? మావాదమిది. వ్యవహారరీత్యా కృంగి కృశించుచున్న సామాన్య ప్రజానీకమునకు దైర్యమును కలిగించుటకై సుఖ దుఃఖములకు కారణము మనస్సే గాని, జడములైన కార్యకలాపములు కావని ప్రబోధములు చేయుచు వారిలో పాటు తాముకూడ కార్య రంగములో ప్రవేశించుటయే జ్ఞానియొక్క ప్రధానకర్తవ్యమని మా అభిప్రాయము. ఈవిషయములో గీతాకారుడేమి చెప్పుచున్నాడో చూడుడు.

నాకు ముల్లోకములలో దేనిని గాని, పౌండవలనినది లేకున్నను, నేను నిరంతరము కర్మలలో పాగొనుచున్నాను (3-22) నేనే కర్మలలో పాగొనక పోయినచో గౌరవ నీయులైన శ్రేష్ఠపురుషులు పని చేయరాదను

భావము సమాజములో స్థిరపడి సర్వులూ పనులను మానిపై చెడరు (3-22)
 గీతాకారుడింత స్వప్నముగ నిరూపించుచుండగా జ్ఞానులైనవారు కర్మలలో
 పాల్గొనరాదని వాదించుటయేగాక తాము సుఖజీవనము చేయుట కెవ్వరు
 కర్తవ్యో అట్టిగృహస్థులనే అజ్ఞానులనుటకంటె దారుణమైన నిర్ణయము
 మరొక యుండదోదనియే మా అభిప్రాయము. మిథ్యాద్వైత వాదమిది.

శ్లో॥ యస్త్యాత్మరతిరేవస్యా దాత్మతృప్తశ్చమానవః
 ఆత్మస్యేవ చసంతుష్ట స్తస్యకార్యం సవిద్యతే. 3-17

శ్లో॥ నైవతస్యకృతేనార్థో నాకృతేనేహ కశ్చన
 నచాస్య సర్వమాతేషు. కశ్చి దర్థవ్యపాశ్రయః 3-18

అనగా, తనయందే తాను తృప్తిచెందియున్న జ్ఞానికి పని చేసినను
 చేయకున్నను దుఃఖము, లేక ప్రతిబంధకము లేదని చెప్పినాడుకాబట్టి మేము
 పనిచేయనక్కరలేదని అతడు వాదించును. ఈ వాదము కేవలము వంచనతో
 కూడినదనియే మా అభిప్రాయము. ఎందుచేత ననగా జ్ఞానికి లోకకార్య
 ములు చేసినను చేయకున్నను ప్రతిబంధకముండదని పై శ్లోకములలో
 నిరూపించి, అందువలన జ్ఞాని అవశ్యము పనులలో పాల్గొనవలసి యున్న
 దని గీతాకారుడు

శ్లో॥ తస్మాదసత్తస్సతతం కార్యంకర్మ సమాచర
 అసక్తోహ్యచరన్కర్మ సరమాప్నోతి పురుషః 3-19

అని స్వప్నముగా నిరూపించుచుండగా, ఈ శ్లోకమునకును పై శ్లోక
 ములకును సంబంధములేదని నమ్మించుటకై ప్రయత్నించువారెంతటి వంచ
 కులో పాపకులే నిర్ణయింపవలసియున్నది. మిథ్యాద్వైతులలో కొందరు
 మాత్రము పైరెండు శ్లోకములతో ఈ శ్లోకమునకు సంబంధమున్నదని
 ఆంగీకరించెదరుగాని ఆ సంబంధమెచువంటిదను విషయములో మాత్ర
 మీవిధముగా సమర్థించెదరు.

పై రెండు శ్లోకములలో జ్ఞానిపనిచేసినను చేయకున్నను ప్రతి బంధకము లేదని నిరూపించి నీవు మందబుద్ధివి అనగా జ్ఞానాధికారివికాదు కాబట్టి ఆవశ్యము నీవు కర్మలలో ప్రవేశింపవలసిందని గీతాకారుడు అర్జునుని హెచ్చరించినాడని సమర్థించును. అర్జునుడు మందబుద్ధియని ఈ మూర్ఖులు కల్పించినదేగాని గీతాకారుడట్లు చెప్పలేదు. ఉదాహరణ క్రిష్ణోకమును చూడుడు.

శ్లో॥ దైవీ సంపత్తి మోక్షయోనిబంధా యాసురీమతా
చూకుచస్సంపదం దైవీమభి జాతోఽనిపాండవ.

16-5

అనగా నీవు దైవీ సంపత్తులో జన్మించినవాడవుకాబట్టి నీవు మోక్షార్హుడవేనని స్వప్రముచేసి యున్నాడుగదా? మరొక్క ఉదాహరణను చూడుడు.

శ్లో॥ ఇతితేజ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యద్గుప్తవ్యతరంమయా
విమృత్యైతదశేషేణ యదేచ్ఛసి తథాకురు.

18-63

అనగా రహస్యములలో కెల్ల అత్యంతరహస్యమైన జ్ఞానమార్గమును నీకు చెప్పిననిగదా నిరూపించుచున్నాడు? యింతస్వప్రముగా గీతాకారుడు అర్జునునిగురించి నీవు దైవాంశము గలవాడవనియు, ప్రీయమైన భక్తుడవనియు, రహస్యములలో కెల్ల రహస్యములను నీకు చెప్పిననియు స్వప్రము చేయుచుండగా, అర్జునుడు మందాధికారి కనుకనే కర్మలలో ప్రవేశ పెట్టబడినాడనియు జ్ఞానులమైనమాకీలోకముతో సంబంధము లేదనియు, వ్యాఖ్యానించు వారెంతటి పగటిచాంగలో ప్రజ్ఞావంతులే నిర్ణయింపవలసియున్నది.

అంతమూరషేల! నానావిధ జీవనముదాయములతో గూడి ప్రత్యక్షముగ కనిపించునదేగాక తన బ్రతుకునకే మూలాధారమైన జగత్కార్యములలో పాల్గొనక యెవ్వరుగాని ఎట్లు జీవించగలరో మన మిథ్యాద్వైతులే

సమాధానము చెప్పవలసియున్నది. ఒకవేళ వీరి వాదమునే నమ్మి వీరి వలెనే చోటి సమాజముకూడ కార్యకలాపములలో పాల్గొనకపోయినచో, సమాజమునకుగాని, వీరికిగాని, జీవనాధారమేమిటని మేము ప్రశ్నింపుచున్నాము. అట్టి పరిస్థితియే తటస్థించిననాడు భస్మాసురుని వరమువలె వీరిచే కల్పించబడిన మిథ్యాద్వైతవాదమే వీరి బ్రతుకును తుడిచిపెట్టుకొని పోవుననుటలో సందేహ మేముండును? ఈ పరిస్థితి నెదుర్కొనవలసి వచ్చునని మిథ్యాద్వైతులకు తెలియకపోలేదు. ఈ పరిస్థితిని సమర్థించుటకై తన మిథ్యాద్వైత సిద్ధాంతమునకు రెండు నాల్కలను కల్పించి అజ్ఞానులకు జగత్తు కలదని ఒక ముఖముచోను, జ్ఞానులకు జగత్తు లేదని మరొక ముఖముచోను ప్రచారము చేయజూచినాడు. కాని ఈ మోస మెంతోకాలము నిలువలేదు. జ్ఞాన - విజ్ఞానసహితముగ సడచుకొనువాడే జ్ఞాని యనువాద మీసోమరికి యెదురై సడి. ఈ పరిస్థితినుండి బయట పడుటకై మరొక తప్పుడువాదమునుకూడ ప్రచారములో పెట్టినాడు. అతనివాద మిది.

పామరులకు సైతము సులభముగ ఆర్థమగుటకై జీవేశ్వరులనే కృష్ణార్జునులనుగకల్పించినారనియు, నిజమునకు జగత్తులేదు, కృష్ణార్జునులూలేరు, కురుక్షేత్రమూలేదని ప్రచారము చేయ సాగినాడు. ఆహా! స్వార్థ మెంతకు చాలదు? కృష్ణార్జునులు ఫలానా చోట ఫలానా ముహూర్తములో జన్మించి నారనియు అర్జునుడు కృష్ణుని మేనత్త కొడుకనియు శ్రీకృష్ణుని కంటే మూడు సంవత్సరములు మాత్రమే చిన్నవాడనియు, ఈనాడు పుణ్య క్షేత్రములుగా పరిగణింపబడుచున్న మథుర గోకుల బృందావన జగన్నాథ బదరీ కురుక్షేత్రాదులన్నియు ఆనాడు శ్రీకృష్ణుడు సంచారము చేసిన భూములే ననియు, ఆక్షేత్రములలోని భూమిపైత మీనాడు మనలను పవిత్రులను చేయుననియు, ప్రచారము చేయుచు ధనికులైన గృహస్థులను వెంట బెట్టుకొని యాత్రలు చేయు ఈ మిథ్యాద్వైతియే కర్మను చేయవల

యునను సిద్ధాంతము వెనుకొన వలసి వచ్చిన సమయములచో మాత్రము కృష్ణార్జునులు కల్పితపురుషులని వాదించుటకు సిద్ధపడినాడని సస్వార్థము మానవుని ఎంతటి పశువుగా మార్చగలదో స్వష్టపడుచున్నది గదా ? అందుచేతనేగదా గీతాకారుడు “నాస్తిబుద్ధి రయుక్తస్య, నచా యుక్తస్యభావన” అని చెప్పినది ?

ఇంతటి ఘోరమైన అసత్యమునకు పాల్పడినను అతడు పొందిన లాభ మేమియు లేదనియే చెప్పవలసియున్నది. ఎందుచేతననగా, కృష్ణార్జునులను జీవేశ్వరులని అంగీకరించినను, దేహములు లేకుండ జీవులును, జగత్తు లేకుండ ఈశ్వరుడును, ఉండనేరరుగదా ? ఆర్జునే దేహములున్నప్పుడేగదా హృదయక్షేత్రము లేర్పడునది ? కాబట్టి వీరెంతటి నీచవాదములకు దిగినను, జగత్తు లేదని రుజువుచేయలేకపోయినారని స్వష్టపడుచున్నదిగదా ?

ఒక్క మిథ్యావైతియే యననేల? గీతమావాదమునే సమర్థింపుచున్నదని ప్రతి మతస్తుడును వాదించుటకు వెనుకాడరేదు. నిజమున కానాటినుండి ఈనాటివరకు బయలుదేరిన యే మతసిద్ధాంతమునుగాని, గీత ఉన్నదున్నట్లంగీకరింపలేదనియే మా అభిప్రాయము. యిందుని నిజానిజములను తెలుసుకొనవలసియున్నచో వివిధమత సిద్ధాంతములనుగురించి తెలుసుకొనవలసియున్నది కాబట్టి ఆ వివరములనుగురించి పరిశీలంతము.

మ త ము లు

ప్రపంచములోగల మతములన్నియు పరస్పర విరుద్ధవాదములతో గూడిన మూడువిధములైన సిద్ధాంతములతోగూడియున్నవని చెప్పవచ్చును. అందుకంటే ఈ కనిపించు జగత్తున కన్యముగ మరొక శక్తి లేదనువాదము. ఈ వాదమును బృహస్పతి, చార్వాకుడు మొదలగువారు చేసిరి. ఈ కనిపించు ప్రకృతిని నియమించు పురుషుడొకడున్నాడను వాదమును కపిలుడు

మొదలగువారు చేసిరి. కనిపించునది సర్వమూ మిథ్యయని శంకరాచార్యులవారు వాదించిరి. నిజమునకు ఈ వాదములు వేదకాలమునుండి చేయబడుచునేయున్నవని స్వప్రపంచుచున్నది. ఉదాహరణకు వేదము ఒక సందర్భములో ఈ విశ్వమునుగురించి “తస్మాదే బ్రహ్మనామరూపమన్నంచజాయతే” అని వర్ణించినదికాబట్టి నామరూపఓషధులతోగూడిన ఈ విశ్వమునే బ్రహ్మమని చెప్పవలసియున్నదనుభౌతికవాదము బయలుదేరినదని చెప్పవలసియున్నది. అట్లే బ్రహ్మమనువిశ్వపదార్థము శాశ్వతమైసదేననియు, ఈ విశ్వపదార్థమే పివిధజీవులుగా యేర్పడుచు జ్ఞానమును పొంది ఆనంద మనుభవించుచుండుననియు నిరూపించుటకై వేదము “సత్యంజ్ఞానంఅనంతంబ్రహ్మ” అని చెప్పగా శాశ్వతుడు జ్ఞానవంతుడు అనందస్వరూపుడైన బ్రహ్మమను దేవు డొకడున్నాడని వైచవాదులు నిర్ణయించుకొనుటకు కారణమైసది. అదేవిధముగా ఈ విశ్వములోని పరమాణువుకూడ బ్రహ్మముకంటె అన్యముగ లేదని నిరూపించుటకై వేదము “ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ” అని చెప్పగా బ్రహ్మముకంటె అన్యముగా కనిపించు ఈ జగత్తులేనేలేదని అచ్చైవులునిర్ణయించుకొనిరి.

ఈ కారణముగా వేదకాలమునుండి నేటివరకు మతరీత్యా మానవ సమాజములో ఐక్యత కలుగలేదుసరిగదా, ఎన్నో మారణహోమములు జరుగుటకుకూడ కారణమైనవని చరిత్ర నిరూపించుచున్నది. అంతమారమేల! యేకఖండమైన భారతదేశము రెండుగా చీల్చబడుటకుకారణమేమిటి? హిందువుసాటి హిందువుని అంటరానివానిగా బహిష్కరించుటలోగలరహస్యమేమిటి? తూరువుగనోఉత్తరముగనో తిరిగిగాని ప్రార్థించని హిందువు పడమటగ తిరిగి ప్రార్థించు మహమ్మదీయుని హేళన చేయుట కేల సిగ్గుపడుటలేదు? శైవ వైష్ణవ సాంప్రదాయులేల ఆజన్మాంతర వైరులుగా స్థిరపడిపోయినారు? మతప్రభావమేగదా? యిన్నిమాటలేల! మతములు

మానవుడు సాచీమానవుని పచ్చిరక్తమునుత్రాగుటకు నైతము సిద్ధపడునట్లు చేసినవనిన అతిశయోక్తి లేదనియే మా అభిప్రాయము.

ఈ విధముగా మానవునకు వైవర్త్యమును ప్రసాదించుటకై బయలుదేరిన మతములు, మానవుని మానవత్వమునే మంటకలుపుటకు సిద్ధపడిన సమయములో సర్వమతసమన్వయముద్వారా, సర్వమానవ సాభ్రాతృత్వమును స్థాపించుటకై బయలుదేరినదేగీత. గీత యే మత సిద్ధాంతమునుగాని కాదనలేదు. కాని నాయా మతసిద్ధాంతములలోగల సంకుచితభావములకు సంబంధించినవాదములనుమాత్రము ఎత్తి చూపినది. యిదేగీతలోగల విశిష్టత. ఉదాహరణకు కనిపించు విశ్వపదార్థమొకప్పుడు సర్వశూన్యమైపోవుననిగాని, లేనిదేవు డెక్కడనుండియోవచ్చి రక్షించు చుండుననిగాని, వాదించు టవివేక వాదమును భౌతికవాదుల వాదమును గీతాకారుడామోదించినాడు. ఈ శ్లోకమును చూడుడు,

శ్లో॥ నాసరోవిద్యతేభావో. నభావోవిద్యతేసతః

ఉభయోరవిద్యష్టోఽస్తత్త్వనయోస్తత్వదర్శిభిః

216.

అనగా లేనిదేనాడును పుట్టనేరదనియు, అట్లేఉన్నదేనాడును నశింపదనియు అంగీకరించినాడు. కాని ఈ విశ్వపదార్థము, భూమి, నీరు, ఆగ్ని, గాలి, ఆకాశము, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారమును ఎనిమిది ప్రకృతులలో చూడియున్నదనియు, ద్రవ్యమును చైతన్యవంతముచేయు సత్తా చూడ ఆ ద్రవ్యములోనే అవినాభావసంబధముగా యిమిడియున్నదనియు తెలిసికొనవలసియున్నదని భౌతికవాదిని హెచ్చరించియున్నాడు. ఈశ్లోకములను చూడుడు.

శ్లో॥ భూమిరాపోఽనలో వాయుఃఖంఢనోబుద్ధిరేవచ

అహంకారఇతీయంమే. భిన్నాప్రకృతిరష్టదా.

7-4.

శ్లో॥ అపరేయఽమితస్త్వన్యాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరామ్

జీవమాతాంఢహాహో. యయేదంధార్యతేజగత్.

7-5.

అదేవిధముగా బ్రహ్మాండ మంతయు ఒకే మూలశక్తికి సంబంధించినదనియు రెండవది లేదనియు వాదించు అద్వైతుల వాదమునుకూడ గీతాకారు డామోదించినాడు. కాని జీవేశ్వర జగత్తులు లేనేలేవని వాదించుట మాత్రము పశుత్వమనియు అట్లువాదించువారు నష్టాత్ములు అల్పబుద్ధులు క్రూరకర్ములు లోకనాశనముకొరకే అట్టివారు పుట్టుచున్నారని విందింపు చున్నాడు ఈశ్లోకములను చూడుడు.

శ్లో॥ అసత్య మప్రతిష్ఠంతే జగదాహూర సిక్వరమ్
అపరస్పర సంసౌతం కి మన్యత్కామహైతుకమ్. 16-8.

శ్లో॥ యేతాం దృష్టి మవష్టభ్య నష్టాత్మానోల్పబుద్ధయః
ప్రభవన్తుగ్ర కర్మాణి క్షయాను జగరోహితా. 16-9.

అదేవిధముగా క్షరస్వరూపమైన ఈ స్రవ్యతిని నియమించు పురుషుడను శక్తి ఒకటున్నదనుదై వవాదుల వాదమును గీత అంగీకరించినది. ఈ శ్లోకమును చూడుము.

శ్లో॥ ద్వావిమా పురుషారోకే క్షరచ్ఛా క్షరఏవచ
క్షర సర్వాని ధీతాని కూటస్థోక్షర ఉచ్యతే. 15-18.

కాని విశ్వపదార్థమునకు వేరుగనేవున్న జీవులు, విశ్వపదార్థము ద్వారా వ్యక్తమగుచుండునను సాంఖ్యుల వాదమునుమాత్రము గీత నిరశించినది. చూడుడు.

శ్లో॥ అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధః
పరంధావమజానంతో మమావ్యయమను త్తమమ్. 7-24.

అనగా నాయొక్క (విశ్వమూర్తియొక్క) యథార్థస్వరూపమును తెలియనేరక విశ్వపదార్థములో నేను (జీవత్వము) లేననియు, పదార్థమునకు వేరుగ నుండి పదార్థముద్వారా నేను (జీవత్వము) వ్యక్తమగుచుండుననియు వాదించుటకు వారిబుద్ధిలేనితనమే కారణమనుచున్నాడు.

గీతాచార్యునివంటి మహాపురుషుడు ప్రతి కక్షిని బుద్ధిలేనివాడని నిందించుట భావ్యమా యని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును. గీతాకారుడు సాంఖ్యులను నిందించలేదు. గీతావాదమిది. విశ్వ పదార్థము పంచభూతములు, మనస్సు, బుద్ధి, అహములను ఎనిమిది ప్రకృతులతో కలసి యుండుననియు, ఆఎనిమిది ప్రకృతులలో నొకటగు అంతఃకరణ రూపమైన బుద్ధి ద్వారా ద్రవ్యము సుఖ దుఃఖముల ననుభవించుచున్నదనియు ద్రవ్యమున కన్యముగ పురుషుడొక డున్నాడనుకొను టవివేకమనియు దానివాదము. అనగాఎచ్చటెచ్చట బుద్ధిరూప అంతఃకరణ మేర్పడునో, అచ్చటెచ్చట ద్రవ్యము జీవత్వమునుపొంది, సుఖదుఃఖానుభూతులను పొందుచుండునని దీనిసారాంశము.

ఉదాహరణకు పేడఅను ద్రవ్యముశురుగుగా పరిణమించనివరకును అట్లేగుడ్డుఅనుద్రవ్యము పక్షిగారూపొంద నంతవరకును, శుక్ల శోణితములను ద్రవ్యము శిశువుగా పరివర్తన జెందనంతవరకును మట్టి అనుద్రవ్యము చెడలుగా మారనంతవరకును అంతమారమేల చెమట అనుద్రవ్యము క్రిమిగా సూచుజెందనంత వరకును, ఆద్రవ్యములు సుఖదుఃఖాను భూతులను పొంద నేరక అంతఃకరణమేర్పడినంతనే సుఖదుఃఖముల ననుభవించుచున్నవని సామాన్యునకు నైతము తెలియనిదికాదు గదా? ఈ విధముగా ద్రవ్యమునకు సుఖదుఃఖానుభూతులను కలిగించు బుద్ధిని గుర్తించక ప్రకృతులు యేడనియే నిర్ణయించుకొన్నారట కాబట్టి వారిని గీతాకారుడు బుద్ధిని విడచినవారు లేకబుద్ధిలేనివారని వివరించుటకై చెప్పినాడుగాని వారిని నిందించుటకు కాదని మా అభిప్రాయము.

ఈ విధముగా గీతాకారుడు పరస్పర విరుద్ధ సిద్ధాంతములతో గూడిన త్రిమతవాదుల సిద్ధాంతములలోని అనుసరింపదగిన మరియు నిరసంపదగినవాదములను, వివరించి మూడుమతవాదములలో అనుసరింప

దగిన వాడములను సమన్వయము చేసికొని ఒకే సిద్ధాంతముతో ఆభివృద్ధి చెందుడని హెచ్చరించినాడు. యింతటి విశాలదృష్టితో కూడినవికాబట్టి యే గీతాసిద్ధాంతమును గురించి ప్రపంచప్రఖ్యాతి పొందిన స్వామి వివేకానందులవారీ విధముగా ప్రశంసించినారు.

పూర్వతరములగు శాస్త్రగ్రంథములను గీతాగ్రంథమునను గలప్రభేదమేమి? గీతావైశిష్ట్యమేమి? గీతముందు యొగ భక్తి జ్ఞాన సాంప్రదాయములను పూనికతో అవలంబించినవాడులేకపోలేదు. కానివాడు పరస్పరములైన వైచర్యమును వహించి స్వమతశ్రేష్టతను యుపపాదించుచు వచ్చినారేగాని ఎట్టిసమన్వయప్రయత్న మొనర్ప రైరి. గీతాకారుడే ఈసాంప్రదాయముల నన్నిటినుండియు ముఖ్యము లను విషయములనుగ్రహించి గీతాపూత్రమున గూర్చెను.

ఈప్రశంసనుబట్టియే గీతా సిద్ధాంతముయొక్కప్రత్యేకతస్వప్రపడు చున్నదిగదా? అంతేకాదు. గీతా కారుడు త్రిమత వాదుల సాఫల్యములను కూడ సమన్వయము చేసి చూపినాడు. భౌతికవాదులు చెప్పుచున్న కృషి చేయకపోయినచో ఆహారము లభించనేరదు కాబట్టి, జ్ఞానికృషి చేయవల సినదేననియు, అట్లే దైవవాదులు చెప్పుచున్న ఉపాసన అనగా యేకా గ్రతను సాధించకపోయినచో, బుద్ధిసమత్వమును పొందనేరక చంచ లుడై పోవుననియు, అదేవిధముగా బ్రహ్మజ్ఞానము అనగా ఒకేఒక ఈ విశ్వపదార్థమునుండియే సర్వులమూ వచ్చినామను జ్ఞానము లభించనిచో, కుల, మత, వర్ణములను పితృచక్షులు నిర్మూలించబడవనియు, కాబట్టి త్రిమతవాదుల సాఫల్యముగూడ సమష్టిగా సర్వులూ ఆచరణలో పెట్ట వలసియున్నదనికూడ నిరూపించినాడు. కాని మనమతవాదు లీ సత్యమును అంగీకరించరు, నిజమున కీసత్యమును శంకరాచార్యులవారుకూడ చెప్పి యేయున్నారు. ఉదాహరణకి శ్లోకమును చూడుడు.

శ్లో॥ కర్మాణి చిత్త కుద్ధర్థం, ఐకాగ్రార్థము పాసతే
మోక్షార్థం బ్రహ్మవిజ్ఞానం, ఇతివేదాంత దిండిమః

ఎవరెంతచెప్పినను సర్వమతసమన్వయ మార్గమునకు మనమత వాదు లంగీకరించరు. పైగా ప్రతినుతకర్తయు తమ సిద్ధాంతములే దేశమును, దేశ ప్రజలను ఉద్ధరించుటకు తగిన సమర్థత కలిగియున్నవని వాదించుటకు వెనుదీయరు. ఈ మతప్రచారకుల సంకుచితవాదములను గీతాకారుడు గీతలోస్వష్టముగనే నిరూపించుచు వచ్చినారు. గీతాసిద్ధాంత ముననుసరించి అన్వైతుల జగల్మిథ్యా వాదములోని లోపములేమియో ముందు పరిశీలింతము.

అన్వై త ము

అన్వైతమనుపదమునకు రెండవదిలేదనియే అర్థముకాబట్టి, జగత్తులేనేలేదనియు, ఉన్నచోక్క-ఆత్మేననియు లేక బ్రహ్మమేననియు అన్వైతులువాదించెదరనిచదివితిమిగదా? ఆత్మతప్ప రెండవదిలేదను వాదమును మేముమాడఅంగీకరించెదము. కాని ఆత్మయననేమియనువిషయములోచూత్రము వారితోయేకీభవింపజాలము. ఆత్మనుగురించి బృహదారణ్యోపనిషత్తు యేమిచెప్పుచున్నదోచూడుడు. “సవాపీష ఆత్మా వాఙ్మయ ప్రాణమయ మనోమయః” అనగాస్థూలదేహమును దానిలోని ప్రాణాదులును, మరియుమనోబుద్ధులును కలసి, ఆత్మయనబడుననిగదా నిరూపించుచున్నది? స్థూలదేహమును ఆత్మయనజెల్లునాయనుప్రశ్నకు శ్రుతి “అర్థంహ వైప్రజాపతే రాత్మనో, మర్త్యమాసీదర్థమమృతమ్” “అంతరంమృత్యోరమృతమ్, మృత్యోరమృతమాహితమ్” అనగాద్రవ్యములో మృతమైపోవునది కొంతయు, చైతన్యవంతమైనదికొంతయు, విభాగములేదనియు, ప్రతిపరమాణువుకూడ, అమృతమృత్యువుల అనగాజడచైతన్యముల సమిష్టియనియేగదా నిరూపించుచున్నది? గీతాకారుడుకూడ

ఈవాదమునే సమర్థించినాడని “నసత్త న్నాసదుచ్యతే” అదిసత్తనిగాని అసత్తనిగాని చెప్పుటకు వీలులేనిది.) “మృత్యుస్సర్వ హరశ్చహం” (మృత్యువునుకూడ నేనే) అనుపదములే స్వష్టము చేయుచున్నవిగదా? ఈవాదమును ఛాతికవాదులుకూడ అంగీకరించెదరనుటకు ప్రముఖ మార్కిస్టు శ్రీకంభంపాటి సత్యన్నారాయణ (సీనియర్) గారేమి చెప్పుచున్నారో చూడుడు.

ప్రతివస్తువులోను జీవింపజేసే శక్తి ఒకటి మరణింపజేసే శక్తి ఒకటి రెండురకాల శక్తులుంటాయి. ఆ రెండింటిమధ్యా నిరంతరము జరిగే సంఘర్షణలవల్ల ఆవస్తువు మారుతూవుంటుంది. అందుచేత నూటికినూరుపాళ్లుజీవించటంగానినూటికినూరుపాళ్లు మరణించటంగాని జరుగుటలేదనిగదా నిరూపించుచున్నారు. (1)

ఈ విషయములో ఐతరేయోపనిషత్తు యేమిచెప్పుచున్నదో చూడుడు.

శ్లో॥ పృథివీవాయురాకాశ ఆపోఽహోతీం

షేత్యేషవా ఆర్మోక్థమ్ పంచవిధమ్.

11-3-1.

అనగా పంచభూతాత్మికమైన సర్వ ద్రవ్యములును ఆత్మయనియే చెప్పబడుననిగదా నిరూపించుచున్నది? గీతాకారుడు కూడ

శ్లో॥ యథాసర్వగతంసౌష్ఠ్యే దాకాశంనోపలిప్యతే

సర్వత్రాఽవస్థితోదేహ తథాఽత్మానోపలిప్యతే.

అను శ్లోకముద్వారా పైవాదమునే సమర్థించినాడుగదా? అంత చూరమేల! గీతాకారుడు వ్యక్తిగతముగ తన్నుగురించి చెప్పుకొనవలసి వచ్చినప్పుడెల్లను “ఉద్ధరేదాత్మనాఽఽత్మానమ్” (తన్నులానే ఉద్ధరించుకొనవలయును) “తదాత్మానం సృజామ్యహమ్” అని అడుగడుగున ప్రయోగించినట్లు స్వష్టపడుచుండగా ఆత్మయన అవాఙ్మాసన గోచరమైనదను వాదము అవివేకవాదము కాదాయని మా ప్రశ్న?

(1) గతితార్కిక ఛాతికవాదమును గ్రంథమునుండి.

అద్వైతీచేయు మరొక వాడమేమనగా “ ఏక మేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ ” అను మహావాక్యముమాడ బ్రహ్మముతప్ప రెండవది లేదని నిరూపించుచున్నదికాబట్టి, జీవజగత్తులు మిథ్యలని అంగీకరింప వలసి యున్నదని వారువాదించెదరు. వీరికి వేదాంతగ్రంథ పరిచయముమాడ లేదనియే నూ అభిప్రాయము. కారణమేమనగా అనేకములుగా కనిపించు ఈ విశ్వమును బ్రహ్మమని చెప్పబడుననియు దేహరూపములోనున్న ఈ ఆత్మలును, విశ్వరూపములోనున్న ఆబ్రహ్మమును ఒక్కచేసనియు శ్రుతి “ అయమాత్మాబ్రహ్మ ” “ ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ ” “ తత్త్వమసి ” అను వాక్యముల ద్వారా నిరూపించుచుండగా, బ్రహ్మమన అవాఙ్మాసన గోచర మైనదనియు, రెండవది లేనిదనియు వాదించు టవివేక వాడమనుటలో అతిశయోక్తి యేముండును? బ్రహ్మమననేమి యనువిషయములో గీతా కారుదేమిచెప్పుచున్నాడో చూడుడు.

శ్లో॥ జ్ఞేయం య త్తత్ ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞాత్వాఽమృత మశ్నుతే
అనాదిమత్ పరంబ్రహ్మ నసత్ తన్నాన దుచ్ఛతే.

అనగా యేది జ్ఞేయమనబడునో దేనిని తెలుచుకొనిన అమృతత్వమును పొందునో యేది అనాదియైనదో దేనిని సత్తనిగాని అసత్తనిగాని చెప్పుటకు వీలులేదో అట్టి పరబ్రహ్మను గురించి చెప్పెదనువినుము అది అన్నియెడలను కాలు చేతులు శిరములు చెవులు ముఖములు గలది మరియు లోకమంతయు నావరించి యున్నదనిగదా నిరూపించుచున్నది? ఈవిషయములో ఉపనిషత్తు లేమి చెప్పుచున్నవో చూడుడు.

“ ఏకస్తే నేదంపూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్ ”

(అతడొక్కడై యుండియు జగమంతయు నావరించెను)

“ ఛోక్తా ఛోజ్యం ప్రేరితారం చ మత్వా

సర్వంప్రోక్తం త్రివిధం బ్రహ్మమేతత్ ”

(భుజించువాడు, భుజింపబడుపదార్థము భుజించుక్రియ అను సర్వమూ బ్రహ్మమే)

“ ఐతదాత్మ్య మిదగ్ంసర్వమ్ ”

(ఈకనిపించునదెల్లయు నాత్మయే)

“ జీవోబ్రహ్మైవనాపరః ”

(ఈ జీవు డాబ్రహ్మమే)

“ బ్రహ్మైవేదగ్ం సర్వమ్ ”

(బ్రహ్మము కానిదానివలెనున్న యిదిఅంతయు బ్రహ్మమే)

“ ఏకస్యైవ బహుధావిచార ”

(అతడొక్కడే అయ్యు పలువిధములుగ విహరించెను)

“ ఏక స్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా ”

(సకల భూతాంతర్వర్తియైన ఒక్కచే ఆత్మయున్నది.) అని ఈవిధముగా కనిపించు విశ్వపదార్థమంతయు బ్రహ్మమనబడును. లేక ఆత్మయనబడునని బహుముఖముల నిరూపించుచుండగా జీవేశ్వర జగత్తులే లేవని వాదించువా రెంతటి వివేకులో పాతకులే నిర్ణయింప వలసియున్నది.

మిథ్యావాదులుచేయు మరొకవాద మేమనగా ఆత్మను యెవ్వరును నాశనము చేయలేరనియు (2-17) ఈ ఆత్మ పుట్టటగాని మరణించుటగాని మరొకప్పుడు లేకపోవుటగాని లేదనియు, అందువలన శరీరములు మార్పు జెందినను లేక నశించినను ఆత్మకేవిధమైన మార్పులేదనియు (2-20,) ఈ ఆత్మను శత్రుములు భేదించలేవనియు అగ్ని కాలృజాలదనియు వాయువు ఎండింపజేయలేదనియు (2-23) అంతేకాదు ఈ ఆత్మయింద్రియములకు కనబడనిదనియు మనస్సుచే సైతము ఊహింప బడజాలనిదనియు, (2-25) గీతాకారుడు నిరూపించినాడుగదా యని వారు వాదించెదరు.

పై శ్లోకములలో గీతాకారుడు వర్ణించినది, దేహమును నియమించు దేహీయనబడు సత్తాచైతన్యమునేగాని ఆత్మనుగురించి కాదనియు అందుచేతనే ఆ శ్లోకములలో యెచ్చటను ఆత్మయను పదమును ప్రయోగించలేదనియు చూచాము. ఈ సందర్భములో పాఠకులొక ప్రశ్న వేయవచ్చును. అదేమనగా జీవేశ్వర జగత్తులునశించునవేసనియు దేహీయనబడు నిత్యసత్యమైన దానినే జ్ఞానిదర్శింప వలసియున్నదనియు తెలియజేయుట కొరకే గీతాకారుడు దేహీనిగురించి వర్ణించినాడని ఎందుకు నిర్ణయించుకొనగూడదని వారు ప్రశ్నింపవచ్చును.

చూ సమాధానమేమనగా దేహీయనబడు అనిర్వచనీయమైన శక్తియే నానాదేహములుగను, విశ్వరూపముగను, రూపొందినదనియు, ఈదేహములతోపాటు విశ్వము నైతము లయించిపోయినను ఆదేహీయనబడు సత్తాచైతన్యమున కణుమాత్రమేని మార్పు రాదనియు, అందువలన ఈ యుద్ధములో నేనెవరినోచంపుచున్నానని దుఃఖించు టవివేకమనియు నిర్హాపించుటకే దేహీనిగురించి వర్ణించినాడుగాని జ్ఞానులుదర్శింప దగినదని చెప్పలేదనియు, జ్ఞానులు తెలుసుకొనదగినవని మాత్రమే నిరూపించినాడనియు పాఠకులు తెలుసుకొనవలసియున్నదనియే మా సమాధానము.

మిథ్యావాదులలో మరికొందరుచేయువాదమేమనగా గీతాకారుడు జగత్తుకలదని అంగీకరించినది నిజమైనచో “సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకంశరణం వ్రజ ” అనగా జగత్సంబంధమైన సర్వధర్మములను పరిత్యజించవలసినదని యెందుకు హెచ్చరించినాడని వారు వాదించెదరు ఈవాదములో ఎంతవరకు సత్యమున్నదో పరిశీలింతము.

ధర్మ ము

దేశ కాల పరిస్థితులనుబట్టి ధర్మములు మారుచుండును కాబట్టి సర్వధర్మములను పరిత్యజించి యుద్ధకార్యములో పాల్గొనవలసినదని హెచ్చరించుటకును, జగత్మిథ్యావాదమునకును, యేవిధమైన సంబంధము

లేననియే సూఅభిప్రాయము. ఉదాహరణకు శ్రుతి “సూత్యదేవోభవ” (తల్లియే వైవము) “పితృదేవోభవ” (తండ్రి వైవసముడు) “ఆచార్యదేవోభవ” (గురువువైవస్వరూపుడు) అనిగదాచెప్పినది? కాని భారతమేమి చెప్పుచున్నదో చూడుడు.

శ్లో॥ పితృచార్యస్స హృస్మాతాః భార్యపుత్రపురోహితాః

నాదంశ్యో నామరాజ్ఞోఽన్తియస్స్వధర్మేన తిక్తతి.

అనగా తనవంశమునకో, దేశమునకో, జాతికో, హానినితల్లపెట్టినచో ఆపూజింపదగిన తల్లినిగాని, తండ్రినిగాని, గురువునుగాని, అతిథినిగాని, అన్ననుగాని, భార్యనుగాని, డండింపవచ్చుననియేగదా నిరూపించుచున్నది? అందుచేతనే వై శేషికులు

“యతోభ్యుదయ నిఃశ్రేయస సిద్ధిః సభర్మః”

అనగా ఆభ్యుదయ (శరీరారోగ్య) నిశ్రేయసము (హృదయ శాంతి)రేకార్యములవల్లకలుగునో, ఆకార్యములే ధర్మమనిగదా నిర్ణయింపుచున్నారు? భారతకారుడుకూడా

శ్లో॥ సత్యస్యవచనం శ్రేయస్సత్కాదపి హితం పదేత్

యహృతహిత మత్యంత మేతత్సత్యంవదేత్

అనగా సత్యముచెప్పుటయే ధర్మమనియు, కాని యేదినత్యమనగా యేది సమాజమునకు మేలునుసమహర్షునో అదే సత్యమనిగదా నిర్ణయింపుచున్నది? ధర్మమునకు స్వరూపమేనను ప్రశ్నకు భీష్ములవారేమి చెప్పుచున్నారో చూడుడు

శ్లో॥ సహిసర్వహితాకశ్చి దాచారస్సంప్రవర్తతే

తేనైవాన్యఃప్రభవతి సోఽపరంవాదతేషునః

అనగా ఒకఆచారమును ధర్మమని సమాజ మనుసరింపజూ వచ్చుచున్నప్పుడు, మరొకఆచార మంతకంటె ధర్మబద్ధమైనదిగా కనిపించుననియు, సమాజమిరెండవఆచారమునుచేపట్టినచో, దీనికంటె ధర్మమైనదిగా

మూడవ ఆచారము బయలుదేరు ననిగదా చెప్పుచున్నాము? యిదింతయో అనుభముచో చెప్పినమాటయనియే నిర్ణయింపవలసియున్నది. ఉదాహరణకు ఒకప్పుడు భారతాదనిలో వివాహమర్యాద లేదనియు ఆరాలమున అదే పరమధర్మముగా కనిపించినదనియు కొంతకాలమునకు శ్వేతకేతు ననుముషి వివాహానిబంధన లేర్పరచినాడనియు అట్లే సురాపానము చేయుట కొంతకాలము ధర్మముగా అంగీకరింపబడినదనియు, తర్వాత శుక్రాచార్యులవారు నానిని నిషేధించుటమే ధర్మముగా నిర్ణయించినాడనియు, అదేవిధముగా చనిపోయిన ధర్మయొక్కచితిలో చూకి కాగిపోవుట సతీ ధర్మముగా పరిగణింపబడుచూపచ్చినదనియు, రాజారాధుడెవరూ సరయ్ గారికృషితో నా యాచారము దురాచారముగ పరిగణింపబడినదేగాక, యిష్టమైనచో, వితంతువు వివాహమాడుటకూడ ధర్మమని సమాజము నిర్ణయించినదనియు, చరిత్ర నిరూపించుచున్నదిగదా?

దీనినిబట్టి అసంతటిసద్ధర్మమైననాగాక, దేశకాలబద్ధమైనదిబట్టి మార్పుజెందుననియే మా అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు, సమాజాభివృద్ధి కదనరమైనకార్యకలాపములలో పాల్గొననివాడుపాపియనిగదాగీలాచార్యుడు నిర్ణయించినాడో? (సీ-16) కాని పరిస్థితులనుబట్టి ఒక్కొక్కప్పుడు సమాజాభివృద్ధి కదనరమైన పనులచో వాల్గొనకపోవుటయేగాక, సమాజాభివృద్ధి కదనరమైన పనులకూడ నిష్టానాహునియను పాటుచేయుచుకూడ మహాపుణ్యమనియే భారతకాలము నిరూపించుచున్నాదుగదా? (1) అంతమాత్రము

(1) శత్రురాజులు తమదేశములో కొంతభాగము నాక్రమించుకొన్నప్పుడు నాయాక్రమిత ప్రాంతముననున్న ప్రజలాక్రమించుకొనగల అవసరమస్తువుల నెల్ల చ్ఛంపియు నున్నయె వెనుకకు రావలసియున్నదనియు, ఎందుచేతననగా అవస్తువులు శత్రువులకు చిక్కినచో, వాటితోనే వారు బంపక మిగిలిన దేశమునుకూడ ఆక్రమించుకొను ప్రమాద మేర్పడుననిగదా? ఖిమ్మలవాడు ఎక్కిరాజులవారితో చెప్పినాడో? (చాంతిపర్వము)

పోనేల? గడచిన ప్రపంచయుద్ధములో హిట్లరుచే ఆక్రమింపబడిన భూభాగములోని రష్యన్ ప్రజలు చేసిన, దిదేగదా?

అదేవిధముగా దేశకాలపరిస్థితులనుబట్టి ఒక్కొక్కప్పుడు దేశములోని ప్రజలెల్లరుకూడ వారివారి వృత్తిధర్మములనెల్ల పరిత్యజించుట కూడ మహాధర్మమనియే మహాపురుషులు నిర్ణయించినట్లు చరిత్ర రుజువు చేయుచున్నది. ఉదాహరణకు, 1921, 1930, 1932, 1940, 1942, సంవత్సరములలో బ్రిటీష్ ప్రభుత్వముపై సత్యాగ్రహసమరము చేయించినప్పుడు మసజాతిపితయైన, మహాత్మాగాంధీగారిచ్చిన సందేశమేమిటి? ఉద్యోగులారా! కార్మికకర్షకులారా! విద్యార్థులారా! మీ మీ వృత్తి ధర్మములను వదిలి, సత్యాగ్రహసమరములో పాల్గొనుడనియేగదా హెచ్చరించినది? వారెందుకట్లాదేశించినారు? మిథ్యాజగత్తులోని కార్యకలాపములలో పాల్గొనరాదనియా? లేక, ఆతఠాయిలచేచిక్కిన దేశమును రక్షింపవలయుననియా? జన్మభూమిని రక్షించుటకేగాని, జగత్తు మిథ్యయని కాదుగదా?

ఇప్పుడు నిర్ణయింపుడు? అర్జునుడు యుద్ధవిముఖుడైన ఆ సమయములో శ్రీకృష్ణుని కర్తవ్యమేమిటి? అర్జునునిచే యుద్ధమును చేయించి దేశమును రక్షించుటయా? లేక భీష్మద్రోహములవంటి పెద్దలను చంపవలసివచ్చినదని, యుద్ధమును విరమించి దేశమును ఆతఠాయిలపరము చేయుటయా? యేది కర్తవ్యమో ప్రజ్ఞావంతులే నిర్ణయింపవలసియున్నది?

మిథ్యావాదులుచేయు మరొకవాద మేమనగా ఈ జగత్తునుగురించి కొందరుప్రపక్తలుమిశ్రయిస్తును, మరికొందరు శత్రుకమన్నను, మొత్తముమీన జగత్తు లేనిదనియే ఆపిశంకరులవారిదగ్గరనుండి విధ్యారణ్యస్వాములవారివరకును, బుద్ధునిదగ్గరనుండి నాగార్జునులవారివరకును యేకగ్రీవ

ముగ నిర్ణయించియున్నారనియు, మాకామహాపురుషులే ఆదర్శముగాని మీదంటి కుతర్కవాదుల నెట్లనుసరించెదమని వారు వాదించెదరు,

ఈ వాదము కేవలము పంపనతోగూడినదనియే మా అభిప్రాయము. కారణ మేమనగా జగత్తునకు మూలమేది యను విషయములో ఉచితమున్నను, శూన్యమున్నను, మిశ్రయన్నను, వర్తమానజగత్తులేదని గాని, దీనికి సంబంధించిన కార్యకలాపములలో పాల్గొనరాదనిగాని చెప్పలేదనియే మా అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు బుద్ధభగవానుడు వర్తమాన జగత్తును ఉచితముగా నిర్ణయించినచో, “బుద్ధంశరణంగచ్ఛామి” “సంఖం శరణంగచ్ఛామి” “వర్మం శరణంగచ్ఛామి” యని యేల ప్రచారము చేయును? ఖండఖండంతరములలోని ప్రజానీకమును నైతము ఆకర్షింపగల విశ్వవిద్వాలయమును స్థాపించి శ్రీ నాగార్జునుల వారేల సడిపించెదరు? అట్లే విజయనగరసామ్రాజ్యస్థాపనద్వారా హిందూ ధర్మోద్ధరణ చేయుటకై శ్రీ విద్యారణ్యస్వాములవారేల జీవితమెల్ల కృషిచేయుదురు? అంతదూరమేల! జగత్తు లేనేలేదని స్మృతచో శ్రీ శంకరాచార్యులవారు ఆసేతు హిమావల పర్యంతము పర్యటించి ప్రదోభముచేసిరచేగాక, తమ సిద్ధాంతములు కలకాలము నిలచియుండుటకై భారత సరిహద్దులలో నాలుగు వైపుల నాలుగు మతములనేల స్థాపించెదరు? అట్లే వివేకానందరామతీర్థాదులు ప్రపంచమెల్ల పర్యటించి సమాజోన్నతికై వారి జీవితముల నేల బలిపెట్టెదరు? అట్టి మహనీయులీ పరమసోమరుల కాదర్శపురుషులనుబకంటె హాస్యాస్పదమైన వాదము మరొకరుండదోదనియే మా అభిప్రాయము. అంతదూరమేల! వీరి వాదములే వీరు సోమరులని నిరూపించుచున్నవి. ఉదాహరణకు వీరి వాదము లెట్లుండునో చూచుడు. జగత్తు లేనేలేదట. తనకు అన్యముగ మరొక్కటి లేదట. అందుచేత వారికివారే నమస్కారములు చేసుకొందురట, ఇదీ వీరి వాదము. మా అభిప్రాయ మేమనగా పై పదములలో

పాము మా పొట్టకు మేమే తంటాలునడుచున్నామను పదమునుచూడ
చేర్చుకొన్నచో వీరు నిజమును చెప్పినవారగుదురని నూ అభిప్రాయము.
ఎందుచేతననగా, నా కస్యముగ మరొక్కచోదేదనివెచ్చునదే మరొక
ప్రక్క మట్టపల్లి నరశింహస్వాముల కరుణచేతనే నేనింత ఆరింకగనిగితి
ననియో, తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వాములవారి ఆశీర్వాదముచేతనే నేనింత
సంస్థను నడుపుచున్నాననియో, చెప్పుకొనుచు మా యిష్టదైవముయొక్క
నిత్యవై వేద్యములకును, అఖండ దీపారాధనలకును. ఎవరెంతెంత సమ
ర్పించుకొందురో వారి కంతంత మహాపుణములు కలుగునట్లు మా యిష్ట
దైవము ద్వారా ఆశీర్వాదములను పంపించెనమనియు ప్రచారము చేయు
వారు, రామతీర్థులవారు చెప్పినట్లు ఒకప్రక్క శుద్ధాద్వైతమును చెప్పుచు
మరొకప్రక్క శుద్ధదేవళారాధనలు చేయు వీరు “రాజుపేషమును ధరిం
చిన బిక్షగాండ్రవంటివారనుటలో” అతిశయోక్తి యేమున్నది ?

ఒకప్రక్క జగర్తు మిథ్యయని ప్రచోధించుచు, మరొకప్రక్క
అశ్రమములపేరుతో విశ్రాంతిమందిరములను కట్టించుకొనుటకును, శిష్యుల
పేరుతో ప్రచారకులను సంపాదించుకొనుటకును, ఆరాధవలపేరుమీద
స్థిరచరాఢ్యులను ఆర్జించుకొనుటకును, వీరుచేయు విజ్ఞానము. ప్రకటననే
వీరు ఆద్వైతులశ్రేణిలో చేరినవారో, అమిక్కులగువారి శ్రేణిలో
చేరినవారో, స్వష్టపడుచున్నవి కాబట్టి. ఎవరెంత సమర్థులవారో
వీరి మోసమును బహిర్గతము చేసినను సమాజము బహిష్కరింపనంత
వరకీ మోసగాండ్రు వారి సోమరి జీవితముగను నిర్విస్త చెప్పవల కాబట్టి
వీరికి సంబంధించిన చర్చలను విరమించి, నైనవారు రాజమును గీచా
కారు దెంతవరకామోదించినాడో పరిశీలించుము.

దేవతలు

“ఏకమేవాద్వితీయంబ్రహ్మ” అను హిందూసాంప్రదాయములో

యిందరిచేపుక్కను సృష్టించుటకెట్లువకాశము కలిగినదను విషయమును గురించి ముందు పరిశీలింతము. ఒక యంత్రములోగల వివిధభాగములు కూడ ఒకేఒక శక్తితో పనిచేయుచున్నను, వాటి క్రియాస్వభావములను బట్టి, నాయా భాగములు వివిధనామములతో పిలువబడుచున్నట్లే ఈ బ్రహ్మాండమంతయు ఒకే ఒక శక్తికి సంబంధించినదై సప్తభికిని, నాయా భాగములలో పనిచేయు ద్రవ్యముమొక్క గుణ, కర్మ, క్రియాదుల ననుసరించి వివిధనామములతో పిలువబడినదనిగదా శబ్దశాస్త్రజ్ఞుల నిర్ణయము? ఉదాహరణకు ఒక సమయములో వివిధగోళాకారములలోను మరొక సమయములో అణురూపములలోను సంకోచ వికాసములనుబెందు విశ్వ పదార్థమును దృద్ధిపొందించుకొని “బృంహతివర్ధయతిప్రజాయతిబ్రహ్మ” అను శబ్దార్థమునుబట్టి బ్రహ్మమనవచ్చుననియు, అట్లే, విశ్వపదార్థమును నియమించు శక్తిని “విశ్వంపే ష్మివ్యాప్నోతీతివిష్ణుః” అను శబ్దార్థమును బట్టి విష్ణువనవచ్చుననియు, అదేవిధముగా ద్రవ్యమును పరిపక్వమును పొందించు శక్తిని “ఈష్టశతీశ్వరః” అను శబ్దార్థమునుబట్టి ఈశ్వరుడనవచ్చుననియు, ఆవిధముగనే పై మూడు శక్తులకు కేంద్రమైన అద్యయ శక్తిని “ఈశ్వరేషు సమర్థేషు ఐరమః శ్రేష్ఠః పరమేశ్వరః” అను శబ్దార్థమునుబట్టి పరమేశ్వరుడనవచ్చుననియు, అమరుడు నిర్వచించియున్నాడు కాబట్టి, ఆ యదకాశమును దీసుకొని దేవతలనువాడు, కప్పించబడినారని స్పష్టమగుచున్నది. కాని దేవతలనబడువాడు అంతఃకరణ కలిగి చ్యక్తి త్వముతో లోకపాలనము చేయుచున్నారని వాదించుట కేదల మదికెక మనిమే నూ వాడము. నైవేద్యాదుల వాడమిది.

శ్లో॥ అపిష్ఠానం తథాతర్తా తరణంపృథగ్విథమ్

వివిధాశ్చపృథకేచ్ఛ్టా దైవం చైవాత్ర పంచమం 18-14.

అసగాశరీరము, జీవుడు, యింద్రియములు, కార్యములకు సంబంధించిన దస్తువులు, కలిగి ప్రయత్నించువారిమొక్క ప్రయత్నములు సఫలీ

కృతమగుటకు అయినవదిగా వైవము సహాయపడునని చెప్పుచున్నాడు కాబట్టి వైవమొకడున్నాడని అంగీకరించవలసినదేనని వారివాదము. నూ వాద మేమనగా వైవము సర్వస్వతంత్రమైన శక్తిగలదైనచో, మన ప్రయత్నములతో సంబంధములేకనే యెందుకు సహాయపడరాదని నూ ప్రశ్న? వారి వాద మేమనగా, నూనపులు గోమరులు కాకుండ జేయుటకై మీరు కార్యములను చేసినచో, నేను సహాయపడెదనని చెప్పినాడు గాని, స్వతంత్రముగ సహాయపడలేక కాదని వారి వాదము. ఈ విషయములో గీతాకారు డేమిచెప్పుచున్నాడో చూడుడు.

శ్లో॥ దేవాన్యాపయతాసేన. తేదేవాభావయన్తువః

పరస్మైరం భావయన్తశ్రేయః పరమవాప్య్యవ

3-11.

అనగా మీరు దేవతలకు సహాయపడినప్పుడే (1) వారు మీకు సహాయము చేయగలరనియు, యిట్లొకరికొకరు సహాయపడుచూ, పుభయుఁడూ అభివృద్ధి చెందుడనిగదా వాచ్ఛరించుచున్నాడు? దీనినిబట్టియే, దేవతలన, జడశక్తులని, స్వష్టపడుచున్నదిగదా? అంతహారమేల! ఆదేవతల పేర్లనుబట్టియే అవి జడశక్తులని నిర్ణయంపవలసియున్నదని నూ అభిప్రాయము. ఉదాహరణ కా ముప్పదిముగ్గుర దేవతలపేర్లను చూడుడు.

ఒక దేవత ఆకాశము, అగ్నే వాయువు, అగ్ని. జలము, భూమి, చంద్రుడు, నక్షత్రములు పన్నెండుమంది సూర్యులు (పన్నెండునెలలలో పన్నెండు లక్షములతో వ్యవహరించును. కాబట్టి, ద్వాదశాచిత్వలందురు) యేకాదశ రుద్రులను పదకొండువాయువులు (ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, దాన, ఉదాన, సహాన, నాగ, కుకుర, దేవనత్త, ధనుంజయ, జీవాత్మలనునవి) మెరుపులు, మేఘములనేగదా ముప్పదిముగ్గురు దేవతలనునది? యివి

(1) భావిండుబన్నును. వృద్ధిచెందుట. పోషిండుట. ఆరాధించుట. సంతోష పెట్టుటన్నను ఒక్కటే ఆర్థము.

జడశక్తులతో, లేక వ్యక్తిత్వముగలవివో, పాఠకులే నిర్ణయింపవలసి యున్నది. జడశక్తులను దేవతలు, లేక దేవుళ్ళని ఎందుకు పిలువబడిన వని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును. “దివ్” అను ధాతువునుండి “దేవః” అను పదము యేర్పడినది కాబట్టి “దివ్” అన సత్తా లేక ప్రకాశమని అర్థమున్నందువలన, సత్తాగల ఈ జడశక్తులను దేవతలని పిలువ వచ్చును గనుక, అట్లు పిలువబడినవిగాని, అంతఃకరణతో వ్యక్తిత్వము కలిగియుండి, మన కోర్కెలను నెరవేర్చు సర్వజ్ఞమూర్తులని, అట్లు పిలువ లేదని మా అభిప్రాయము. ఒకవేళ, దైవవాదులు చెప్పినట్లు ఈ దేవ తలు సర్వజ్ఞమూర్తులైనచో, సవావారిని పూజించు భారతీయులకు తగిన వర్షమును పంపిలను ప్రసాదింపక, ఆ దేవుళ్ళను సరిహద్దులను దాటకొట్టి నారని చెప్పబడు రష్యనులకు, చైనావారికి, కోరినంత పంపింప, వర్షము నేలనీయవలయునని మేము ప్రశ్నింపుచున్నాము. మా వాదమేమనగా జడశక్తులైన, భూమికి, మేఘములకు, తగిన పుష్టిని కలిగించు ఎరువు లను, వనములను యేర్పరచుటచేతనే వారికి తగిన ఫలితము లిచ్చు చున్నవని మా వాదము. పై శ్లోకములో గీతాకారుడు చెప్పినదిహిడ యిదేగదా ?

దైవవాదులు మరొకవాదమునుకూడ చేయుదురు. అచేమనగా ఉపాసనలద్వారా దేవతల దయకు పాత్రులై అనేకులు సత్ఫలితములను పొందుచున్నట్లు మేము ప్రత్యక్షముగ చూచుచుండగా, దేవతలనువారు జడశక్తులనువాదమును మేమెట్లు నమ్మగలమని వారు వాదించెదరు. మా వాద మేమనగా జడశక్తులైన దేవతల నుపాసించి వివిధలాభములను పొందినంతమాత్రమున వారు సర్వజ్ఞులని నిర్ణయించు టవివేకమనియే మా అభిప్రాయము. ఎందుచేతననగా ఒకడు సూర్యునుపాసించి ఆరోగ్య మును పొందినాడనిన, సూర్యుని విగ్రహమును గదిలోనో మెడలోనో స్థాపించుకొని పూజార్చనలు చేయుటవల్లనే పొందినాడో, లేక రోగ

సంబంధమైన తన అంగములను సూర్యకిరణములందు కేంద్రీకరించి ఉపాసించుటవల్లనే పొందినాడో ప్రకృతి వైచ్యుల నడిగిన తెలియును. అట్లే ఒకడు అసాధారణమైన విద్య నార్జించినాడనిన సరస్వతీదేవి విగ్రహమును అర్చించుటవల్లనే పొందినాడో, అక్షరరూపములోనున్న సరస్వతిని తన జిహ్వోద్రియముతో కేంద్రీకరించి ఉపాసించుటవల్లనే పొందినాడో పండితుల నడిగిన తెలియును. అట్లే ఒక రైతు ఎక్కువఫలసాయమును పొందినాడనిన భూదేవికి అర్చనాదుల చేయుటవల్లనే పొందినాడో, తన శక్తిని భూదేవిపై కేంద్రీకరించి కృషిచేయుటవల్లనే పొందినాడో, వారి నడిగిన తెలియును. అంతమాత్రమున మేము విగ్రహోపాసనలకు వ్యతిరేకులమని తలచరాదు. కాని ఉపాసన యన విగ్రహములను భోడభోషచారములతో అర్చించుటనిమాత్రమంగీకరించము. ఏ మహాపురుషుల లేక, దేవతాశక్తుల శక్తి నార్జింపదలచితిమో, వారి ప్రతిమలద్వారా వారి గుణశీలశక్తులయందు మనస్సును కేంద్రీకరించి మననముచేయుటే ఉపాసనయనబడునని మా అభిప్రాయము. మనస్సును దేనిపై కేంద్రీకరించెదమో దాని శక్తిని పొందవచ్చుననియేగదా మానసిక శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పుచున్నది? ఈ వాదమును భౌతిక వాదులు సైత మంగీకరించెదరనియే చెప్పవలసియున్నది. కారణ మేమనగా రష్యన్ ప్రజలు, వారి ప్రియతమనాయకురైన లెనిన్, స్టాలినుల మృతదేహములను భద్రపరచి, ఆ స్మృతశరీరములముందు నమృతై నిలువబడి ఉపాసించున దెందులకు? వారిశక్తిసామర్థ్యముల నార్జించుకొనుటకేగదా?

ఈ సంసర్భములో ఆర్యసమాజమువా మౌనవాదమును చేయుదురు. అదేమనగా, విగ్రహార్చనలు చేయరాదని మేముమాడ అంగీకరించెదమనియు, కాని ఈశ్వరుడొకడున్నాడనియు, యజ్ఞములద్వారా వారిని తృప్తిపరచవలసియున్నదనియు, ఈ సత్యమును గీతాకారుడుకూడ కాదనలేదనియు వారు వాదించెదరు. మా వాదమేమనగా, గీతాకారుడు

త్యాగముద్వారానే అనగా పరస్పరము ఒకదానిశక్తి నొకదానికి అందించుటద్వారానే సృష్టి, నియమబద్ధముగ నడచుచున్నదనియు, అట్లే మీరును పరస్పర సహకారములతో అభివృద్ధి చెందుతే యజ్ఞమని చెప్పినాడుగాని అగ్నిహోత్రములో నేతిని ఆహుతిచేయుట యజ్ఞమని చెప్పలేదనియే మా వాదము. (3-వ అధ్యాయములోని 3-వ శ్లోకమునుండి 16 వరకు చూడుడు) ఈ విషయములో ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి పొందిన శ్రీ రామతీర్థుల వారేమి చెప్పుచున్నారో చూడుడు.

వై దాంతికమైనవైదికధాషననుసరించిఏకవచనంలో చెప్పాలంటే, దేవతలంటే ఒకవ్యక్తికి, తేజాన్ని లేక త్రాణను, యిచ్చేశక్తులని చెప్పాలి. దీనినే బహువచనంలో చెప్పాలంటే విశ్వానికి తేజాన్ని లేక త్రాణానిచ్చేశక్తులని చెప్పాలి. ఉదాహరణకు, కన్నుఒకవ్యక్తికి వెలుగునిచ్చునది కాబట్టి, ఏకవచనంలో చెప్పాలంటే కన్ను దేహమునకు అధిదేవతని చెప్పాలి. దానినే బహువచనంలో చెప్పాలంటే విశ్వమునకు వెలుగునిచ్చునదికాబట్టి విశ్వమూర్తికి సూర్యుడధిదేవతని చెప్పాలి, అదేవిధముగా సర్వబాహువులలో నున్నసమిష్టిశక్తికి యింద్రుడని సాంకేతికంగా చెప్పబడింది. దేహమునకు యింద్రియములు అధిదేవతలని, యేఅర్థంలో చెప్పబడిందో, బ్రహ్మాండమునకు సూర్యచంద్రవాయోదిశక్తు లధిదేవతలని ఆ అర్థంలోనే చెప్పబడింది. దీనినిబట్టి యజ్ఞంలో దేవతల కర్పణచేయుటమంటే, వ్యక్తిగతమైన తన్ను సమష్టిగతమైన సమాజమునకు అర్పణచేసుకోవటం. దీనినే ఉదాహరణపూర్వకముగా చెప్పాలంటే, తన యింద్రియములలో ప్రతిఒక్కటి చేయు పనియు, తన మేలునకే ఎట్లు చేయుచుందునో, అట్లే తానీ విశ్వశరీరములోని ఒక్క యింద్రియముననియు, నే నేపనిని చేయబూనినను, విశ్వశ్రేయస్సునకు సంబంధించిన కార్యములనే,

చేయవలయుననియు విశ్వసించి పని చేయటం. యిదే అర్పణము, లేక యజ్ఞము. ఈ విషయాన్నే క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే, యజ్ఞము ద్వారా దేవతలను తృప్తిపరచటమంటే, తనహస్తాలతో చేయబడు ప్రతికార్యమును సర్వప్రాణుల శ్రేయస్సుకొరకై అర్పణచేయటం పనినే యింద్రయజ్ఞమంటారు. అట్లే తననేత్రాల ప్రయోజనాన్ని సర్వప్రాణి లోకాని, కర్పించటమే ఆవిర్య యజ్ఞమని వెప్ప బడింది. అట్లే తన మనస్సుయొక్క ప్రయోజనాన్ని అందరి మేలున కుపయోగపడునట్లు చేయటమే బ్రహ్మయజ్ఞం. యిదే వేదాంతం. ఓ హింసూదేశమా ! యిది ఆచరిస్తే ఆచరించు. లేదా మరణించు. ఎందుకంటే ఎన్నివిధముల ఆలోచించినా యజ్ఞమనేదానికి మరొకరమార్గం లేదు.

కొందరు యజ్ఞానికి ముఖ్యలక్షణము హవిస్సంటారు. హవిస్సు గాలిని నిర్మలంచేస్తుందనియు, మంచిపరిమళాన్నికూడా యిస్తుందనియు, అందుచేత యజ్ఞాలను విధిగా చేయాలంటారు. నిజానికి యితర పరిమళములవలెనే ఈ పరిమళములుకూడ మన అంతర్భావాన్ని రంజింపజేస్తాయి. యదార్థాన్ని చెప్పాలంటే ఉద్రేకాన్నిచ్చే ఈ పరిమళములు మన శక్తిని తీసుకుంటాయిగాని తిరిగి యివ్వలేవు. హవిస్సునుండి ఆహ్లాదకరమైన వాసన కొద్దిగానే వస్తుంది. ఎక్కువగా వచ్చేది బొగ్గుపులుసువాయువే సుమా ? యిది అపాయకరము. ఒకప్పుడు ధారతదేశంలో జనాభాకంటే అడవులు ఎక్కువగా వుండేవి. ఆ రోజులలో నేయి మొదలగు పదార్థాలు అగ్నిలో ప్రేల్చటంవల్ల వచ్చిన బొగ్గుపులుసువాయువు సస్యాలకు సహాయపడివుండవచ్చును. కాని యిప్పుడు జనాభా పెరిగింది. కాబట్టి యిప్పటి వాతావరణములో కాదలసినంత బొగ్గుపులుసు వాయువుంది. ఇదిమానవులకుసోమరులనుచేస్తుంది.

ఇప్పుడు ఇండియాకు కావలసినది ప్రాణవాయువు. ఈనాడు ప్రాణులకు పుష్టికరమైన చాసంత ఆన్నమును ఉత్పత్తి చేయ గలిగితే ప్రాణవాయువు లభిస్తుందనిగదా నిరూపించుచున్నారు?

ఇప్పటికి అటువదినంతవత్సరములనాడే, శ్రీరామతీర్థులవారు పైవిధ ముగా చెప్పియుండగా, ఈనాటి జనాభానుబట్టి యజ్ఞాలు సుతరాం పనికి రావని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదుగదా? ఈ పరిస్థితులలోకూడ, యజ్ఞములు చేయదలసినదని వాదించువారు సమాజమున కెంతటి ఉపకారులో పాఠ కులే నిర్ణయింపవలసియున్నది.

ఆర్యసమాజకులు చేయు మరొకవాదమేమనగా, గీతాసిద్ధాంతము లాచరణయోగ్యములైనవేగాని, నేనేకర్తను, నన్నే అర్చింపుమను మాటలు మాత్రము స్వార్థముతోగూడినవనియు, కారణమేమనగా సృష్టినియామ కుమ ఈశ్వరుడేగాని శ్రీకృష్ణుడు కాదనియు వీరు వాదించెదరు. ఈవాద మునకు విరుద్ధముగా, శ్రీకృష్ణుడే దైకుంఠవాసుడనియు, ఆయన నర్చిం చినవారికే దైకుంఠమనియు దైవవాదులు వాదించెదరు. ఈ వాదములు రెండును అవివేకమైనవేయని మా అభిప్రాయము. మా అభిప్రాయమే కాదు,

నే న న ఎ వ రు ?

అను విషయములో స్వార్థపరులైన మతవాదులిట్టి అవివేక మైన వాదనలు చేయుచున్నదే గీరాకాటము. "నేనను" ఈ ఒక్క పదమునుగురించి వివరించుటకొరకే గీరాప్రబోధ నమయములో దాదాపు సగముకాలమును ఖర్చుపెట్టినాడు. అంతేకాదు, వ్యాసులవారీ ఒక్క విషయమును పరిచయము చేయుటకొరకే మూడు అధ్యాయము లను (9, 10, 11) ప్రత్యేకించినాడనిన శ్రీకృష్ణ వ్యాసభగవాను లీ విషయమున కెంతటి ప్రాముఖ్యత నిచ్చినారో స్పష్టపడుచున్నదిగదా? నేనను పదమునకు గీరాకారుడెటుడంటి నిర్వచనము చేయుచున్నాడో చూడుడు.

అర్జునా ! ఎట్లు అంతటను సంచరించు గొప్పదియగు వాయువు
అకాశమునందు నిలిచియున్నాడో, అట్లే సమస్త సూతములయందును
నేనున్నానని తెలియుము (9-6) సమస్త షాతములు ప్రళయకాలమున
నా ప్రకృతియందు చేరగా సృష్టికాలమున మరల నేను పుట్టించు
చుందును (9-7) ఈజగత్తునకు నేనేగతిని, భరించువాడను, సాక్షిని,
వాసస్థానమును, - అధాదుడనై యున్నాను. (9-18) మరియు
మృత్యువును, పత్తును, అసత్తును నేనే. నేనే వర్షమును వేడిమిని
యిచ్చుచున్నాను (9-19).

దీనినిబట్టి సర్వములో ప్రకాశించుశక్తికి పర్యాయపదముగ నేనను
పదమును ప్రయోగించినాడో, చ్యక్తిగతముగ తానే దేవుడనని చెప్పినాడో,
ప్రజ్ఞావంతులేనిర్ణయింపవలసియున్నది. విశ్వమూర్తికి, పర్యాయపదముగ
నేనను పదము నేల ప్రయోగింపవలయునని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును.
తత్త్వోపదేశము చేయునప్పుడు విశ్వమూర్తికి పర్యాయపదముగ నేనను
పదమును ప్రయోగించెదరని వేదాంతగ్రంథపరిచయస్తులకు తెలియనిది
కాదుగదా ? ఉదాహరణకు ముక్కోటి అంధముముజ్జివుల కభిమాన
గ్రంథమైన సీతారామాంజనేయములో శ్రీరాముడు అంజనేయునకు తత్త్వో
పదేశము చేయుచు విశ్వమూర్తిని గురించి యేమి చెప్పుచున్నాడో
చూడుడు.

కం॥ సర్వోపాధిస్తుడనై

సర్వవ్యాపారములు వెసంజేయుచు త

త్సర్వమునందు వెలింగెను

సర్వాత్ముడ నేన జుమ్ము సజ్జనతిలకా.

కం॥ నేననిన దనువునకు, నభి

మానమునకు నర్థమగు ప్రమాదమువలనం

గాన యివిరెండనర్థము

తానేనన, నేన, కేవలాత్ముడ ననఘా.

ఇంతకంటె ప్రమాణమేమికావలయును ? అంతమాత్రమున గీతా కారుడు వ్యక్తిగతముగ నేనను పదమును ప్రయోగించలేదని మా అభి ప్రాయము కాదు. అయితే నేనను పదమును యే సమయములో వ్యక్తి గతముగ ప్రయోగించినాడో గీతలో స్వష్టముగనే నిరూపించబడినదని మా వాదము. ఉవాహరణ కీ శ్లోకములను చూడుడు.

శ్లో॥ సమేపార్థాస్తికర్తవ్యం. త్రిషురోకేషుకించన

నానవాప్తమవాప్తవ్యం. వర్తవేవచర్యణి.

3-22.

ఈ శ్లోకములో నేననుపదమును వ్యక్తిగతముగ ప్రయోగించి నాకు కాబట్టియే, నాకు ముల్లోకములలో పొందనిదిగాని, పొందవలసినది గాని కేదనియు, అయిననునేను సమాజక్షేమముకొరకై నిరంతరము నిష్కామముగ కర్మను చేయుచున్నాననియు వివరించినాడు గదా? ఈ శ్లోకమును చూడుడు.

శ్లో॥ చుత్కరోపిచుదన్నాసి చుజ్జహోపిదదాసియత్

యత్తపస్యసికౌంతేయ తక్కుచష్వమదర్పణం.

3-27

ఈ శ్లోకమును విశ్వమూర్తి పరముగా చెప్పినాడు కాబట్టియే, నీ శ్రమఫలితములను, నీవు భోగించు భోగములను నీవు చేయు దానములను సమాజాభివృద్ధికొరకై సమర్పించవలసినదిగా హెచ్చరించుచున్నాడు. ఒక వేళ ఈ శ్లోకమునుచూడ వ్యక్తి పరముగనే చెప్పినాడనిన మొదటిశ్లోకములో నేనేమియు ప్రతిఫలసూశింపకుండగనే కర్మచేయుచున్నానని చెప్పిన తానే ఈ శ్లోకములో నీ శ్రమఫలితమును నీభోగములను, నాకేకట్టవెట్టవలసిన దని చెప్పునంతటి మూర్ఖుడాయని నూ ప్రశ్న? ఈ సంవర్ణములో వైవ వాదులిట్లు ప్రశ్నించెదరు

శ్లో॥ పత్రం పుష్పం ఫలంతోయం. యోమే భక్త్యా ప్రయచ్ఛసి

తదహం భక్త్యుపహృతమన్నామి ప్రయతాత్మనః

3-26.

అనగా భక్తితో, పత్రముగాని, ఫలముగాని, జలముగాని, నాకు

సమర్పించవలసినదని గీతాకారుడు చెప్పలేదాయని వారు ప్రశ్నించెదరు. చేపునిపేరుమీద కట్టుములను, కానుకలను, పూజారులకో, బ్రహ్మీలకో, ఘర్మకర్తలకో, చెంచజేయుట విశ్వనాథుని సేవయని గీతాకారుడు చెప్పలేదు. సూనపుడు తనస్వభావానుగుష్యామై కర్మలయందు పాగ్గొనుచు నిశ్వమూర్తికి అనగా సమాజరూపుని కా ఫలితమును అర్పించుటే సిద్ధియని చెప్పినాడు. ఈ శ్లోకమును చూడుము.

శ్లో॥ స్వేస్వేకర్మణ్యభిరతః సంసిద్ధిం లభతేనరః

స్వకర్మణా తమ భ్యర్చ్య, సిద్ధింవిందతి మానవః 18-45.

ఇంతకంటెఉదాహరణ మేమి కావలయును? గీతాకారుడే యననేల! హిందూజాతికి అత్యంత ప్రీతిపాత్రములై నిత్యసారాయణ చేయబడుచున్న భారత భాగవత రామాయణములుకూడ ఈ సత్యమునే చాటుచున్నవి. ఉదాహరణకు ధర్మజుని ఆశ్వమేధయాగశాలవద్దకు వచ్చినముంగిన, ధర్మరాజులవారితో నీవు అంతులేని ధనధాన్యములను ఖర్చుచేసి లక్షలాది బ్రాహ్మణ్యమునకు నిరతాన్న కనక వస్త్ర దానములు చేసినను, వుంఛవృత్తి (రాలిన వెన్నుల ధాన్యమును యేరుకొని జీవించు వృత్తి) చేత జీవించు సక్తుప్రస్థుడు ఒక్క అతిథికి ఒక్కసారి భోజనము పెట్టినదానివిలువతో సహస్రాంశముకూడ నీకు పుణ్యమురాదని యెందుకు ఆక్షేపించినది? కష్టార్జితమునుండి ఒక్క ప్రాచీతైన సహాయపడుటే మానవుని ముఖ్యకర్తవ్యమని నిరూపించుటకేగదా భారతకారు డీ కథను చెప్పినది? అట్లే, అగస్త్యులవారు భరతుని సైన్యమునకు మంత్రప్రభావముచే గేవతలుకూడ ఆశ్చర్యపడునట్టి విందును చేసినారుగదా? ఆ కథను విస్మరించి, రామునకు శబరి యిచ్చిన ఎంగిలి రేగుపండ్ల కథనే సమాజమింతకాలము ఎందుకు జ్ఞప్తిలో పెట్టుకొన్నది? మంత్ర తంత్రములతో ఆర్జించిన ధనమునకును, కష్టార్జితముతో కూర్చిన ధనమునకును గల వ్యత్యాసమునుగుర్తించుటచేతనేగదా? అంతదూరమేల! రంతిదేవుడు

భార్యాపిల్లలతో తిండికిలేక నలుబది దినములు తిరిగి తిరిగి ఎట్టకేలకు వారి కుటుంబమునకు ఒక్క-భాటకు సరిపడు అన్నపానీయములను మాత్రము సంపాదించుకొని పవనము చేసుకొని భుజింపడలచినంతలో, బ్రాహ్మణ, హిందూ జాతులకు సంబంధించిన అతిథులు రాగా, వారి కా పదార్థమంతయు యిచ్చినదేగాక, అంతలో కుక్కల గుంపుతో ఒక చండాలు పుడచి ఆహార మర్థింప,

ఉ. అన్నములేదు కొన్ని మధురాంబువులున్నవి త్రావుమన్న ర
మృన్న శరీరధారులకు నాపడవచ్చిన వారి యాపదల్
గ్రన్నన మాన్చి వారికి సుఖంబులు చేయుటకన్న నొండు మే
లున్నదె ?

అని మిగిలిన నీటినికూడ ఎందుకు దానము చేసెనని భాగవతము చెప్పుచున్నది ? ఈ కథలు మానవసేవయే మాధవసేవయని చెప్పుచున్నవో, విగ్రహార్చనలే విష్ణుసేవయని నిరూపించుచున్నవో, పాఠకులే నిర్ణయింప వలసియున్నది ? ఈ సందర్భములో వైచవాదులు మరొక వాదమునుకూడ చేయుదురు. అదేమనగా శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడగుటచేతనే, శ్రీకృష్ణుడు చెప్పుచున్నాడని వ్రాయవలసివచ్చినప్పుడెల్లను " భగవానువాచ " యని వ్యాసులవారు వ్రాయుచు వచ్చి నారనియు, అంతదూరమేల ! శ్రీకృష్ణోపదేశములకు భగవద్గీత యని నామకరణము చేయుటలోనే శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడని స్వష్టపడుచున్నదనియు వారు వాదించెదరు. వ్యాసులవారు శ్రీకృష్ణోపదేశములకు భగవద్గీతయనియే కాదు, గీత, భగవద్గీత, ఉపనిషత్తులు, బ్రహ్మవిద్య, కృష్ణార్జున సంవాదమనికూడ నామకరణములుంచి నట్లు గీతలోని ప్రతి అధ్యాయాంతములోని గద్యయే నిరూపించుచున్నది గదా ? ఒకే ఒక గ్రంథమున కిన్ని నామకరణము లెందుకు చేసినారో చూతము.

గీతానామములు

ఈనాడు ప్రచారములో లేకుండపోయిన గీతాసిద్ధాంతముల నొకప్పుడు సమాజమనుసరింపజూచుచున్నదనియు, దానినే యిప్పుడు నీకు బహిర్గతము చేయుచున్నాననియు, గీతాకారుడు నాలగవఅధ్యాయ ప్రారంభములో చెప్పినదానినిబట్టియే గీతయన “బహిర్గతము చేయబడిన” అను అర్థమునే తెలియజేయును కాబట్టి, వ్యాసులవా రీ గ్రంథమునకు గీతయని నామకరణము చేసినారని తెలియవలసియున్నది. ఇంక గీతను భగవద్గీతయని ఎందుకు పిలిచినారో చూతము. పతంజలిమహర్షి “అవిద్యాస్మితా రాగద్వేషాభినివేశాః క్లేశాః” అనగా అవిద్య, అస్మిత, రాగద్వేషములు, అభినివేశము, అను నాలుగులక్షణములు గలిగినదే క్లేశమని చెప్పినాడు గదా? ఈ క్లేశములకు ప్రతిద్యుంధురైన భగవద్గుణములేమనగా —

శ్లో॥ ఐశ్వర్యస్య సమగ్రస్య వీర్యస్య యశసః శ్రీయః

జ్ఞానవైరాగ్యయోక్తైర్చవః షడ్జాంభగఇరీరణా.

అనగా, ఐశ్వర్యము, జ్ఞానము, వైరాగ్యము, ధైర్యము, యశస్సు, శ్రీ, అను ఆరుగుణముల సంపుటిని భగవద్గుణములనిగవారఃశ్లోకము నిరూపించుచున్నది? ఇప్పుడు చూడుడు! క్లేశగుణములలో నొకటగు అవిద్యకు (తెలియని తనమునకు) దైవగుణములలో నొకటగు జ్ఞానము ప్రతిద్యుండి గదా? ఎందుచేతననగా జ్ఞానము అవిద్యను పారవోలునుగదా? అట్లే రాగద్వేషములకు వైరాగ్యమును, అస్మితకు (సంకుచిత్వములేక స్వార్థము) ఐశ్వర్యమును, (విశాలత్వమున సమాజమే నేననుభావము) అభినివేశమునకు (పిరికితనము) ధైర్యమును, ప్రతిద్యుంధులే కదా? ఈ విధముగా భగవద్గుణములలోని నాలుగు గుణములతో క్లేశగుణములు నాలుగును నిర్మూలింపబడినచో అట్టివానికి యశస్సును, శ్రీ యనగా సుఖశాంతులును, వాటంతటవియే వచ్చుననిగదా శాస్త్రనిర్ణయము? అట్టి దైవ

గుణములను వివరించు గ్రంథమగుటచేతనే వ్యాసులవారు గీతకు భగవద్గీత అని పేరుపెట్టినారని తెలియవలసియున్నది. ఇంక గీతను ఉపనిషత్తులని ఎందుకు చెప్పవలసివచ్చినదనగా—

“సర్వే అర్థాఉపనిషేదస్తస్యామితి ఉపనిషత్”

అను సూత్రము, మానవుని అభ్యుదయ నిశ్చేయసములకు సంబంధించిన మాటలే ఉపనిషత్తు లనబడునని నిరూపించుచున్నది గనుక, గీతావాక్యము లట్టివికాబట్టియే గీతకు వ్యాసులవారు ఉపనిషత్తులని పేరు పెట్టినారుగాని, గీత వేదోపనిషత్తుల ననుసరించి వ్రాయబడినది కాదని తెలుసుకొనవలసియున్నది. ఇంక బ్రహ్మవిద్య యని ఎందుకు నామకరణము చేయవలసివచ్చినదనగా త్రిమతకర్తలునూ, బ్రహ్మమునుగురించి ఒకరు విశ్వమే బ్రహ్మమనియు, మరొకరు విశ్వమును నియమించు శక్తియే బ్రహ్మమనియు, మరొకరు ఈ రెంటికి కారణమైన అవ్యయ శక్తియే బ్రహ్మమనియు వాచులాడుచున్నారు కాబట్టి, వారిని సమన్వయ పరచుటకై ప్రదోధించబడినది కాబట్టియే, గీతకు బ్రహ్మవిద్యయని నామకరణము చేయబడినదని తెలియవలయును. (1) ఇంక గీతను యోగ శాస్త్రమని ఎందుకు పిలిచినారో చూడము.

ఒక పని చేయవలయునన్న, క్రియ చేయుట, ఆపనియందు భక్తి శ్రద్ధలు కలిగియుండుట, దానివల్ల కలుగుప్రయోజనమును తెలుసుకొని యుండుట, ఆ పని యెట్లు చేయవలయునని ఆలోచన చేయుట, ముందు

(1) “మహాత్బ్రహ్మ” అనుపదముతో జాతికవాదుల బ్రహ్మమును, “అక్షరం బ్రహ్మపరమం” అనుపదముతో దైవవాదులబ్రహ్మమును, “ఆనాది మత్పరంబ్రహ్మ, నసత్తన్నాన దుఃఖ్యతే” అనుపదముతో అద్వైతులబ్రహ్మమును అంగీకరింపుచునే. ఈ బ్రహ్మములు వేరు వేరు కావనియు, మూటి సముష్టినే బ్రహ్మమనవలసియున్నదనియు గీతాకారుడు నిరూపించినాడు.

నాపనియందు కేంద్రీకరించుట, పట్టునల కలిగియుండుట, అవసరమే కాబట్టి, కర్మ, భక్తి, జ్ఞాన, మంత్ర, లయ, హఠ, సాధన అవసరమని అంగీకరించుచు, అవి సాధనలేగాని యోగములు కావనియు, యోగ మనున చొక్కబుద్ధికే వర్తించుననియు వివరించుచు సర్వసాధనల ప్రయోజనములనుగూర్చించి నిరూపించినారు. కాబట్టియే గీతకు వ్యాసుల వారు యోగశాస్త్రమని పేరుపెట్టినారని తెలియవలసియున్నది.

ఇంక శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదేయని ఎందుకు పేరుపెట్టినారనగా దైవగుణములుగలవాడగుటచేతనే శ్రీ భగవానువాచ యని వ్రాయబడి నదిగాని, గీతాసంబంధమైన ప్రశ్నోత్తరములు జరిగినవి శ్రీకృష్ణార్జును లికి సుదూయని తెలియజేయుటకొరకే, శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదేయని నామ కరణము చేసినాడని చూ అభిప్రాయము.

అంతేకాదు, పంచకులైన మతవాదులు శ్రీకృష్ణుని భగవంతునిగా, చిత్రించెడలనిమాడ హెచ్చరిక చేసియున్నాడని చూ అభిప్రాయము. నిజమునకు, శ్రీకృష్ణుడు, నాలుగుచేతులతో, శంఖు, చక్ర, గదా, పాచేగ, అర్జునునకు దర్శనమిచ్చినట్లొక శ్లోకమును సృష్టించి 700 శ్లోకములతో గూడిన గీతలోని పదకొండవ అధ్యాయములోని నలుబదిఆరవ శ్లోకముగ జొప్పించి గీత 701 శ్లోకములు గలదని ప్రచారము చేసిన ఈ ద్రోహు లవకాశమున్న యింతెంతపని చేయరు? శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడను అభిప్రాయములేనిచో వ్యాసులవారేల భగవానుడని సంభోదించినాడని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును. పైన చెప్పిన దైవగుణములు గలవారిని భగవంతులనిపిలచినట్లు, పురాణములలో వ్యాస, వశిష్టాది ఎందరిపేర్లను మనము చూచుట లేదు? అంతనూరమేల? రామకృష్ణ పరమహంస, రమణమహర్షులదగ్గరనుండి, మెహర్ బాబాలవరకుగల పుణ్యపురుషుల నెందరిని మనము భగవాన్ అనిపిలుచుట లేదు? అట్లే శ్రీకృష్ణుడు భగ

వాన్ అని పీలువబడినాడని తెలియవలసియున్నది ? ఈ సందర్భములో మతవాదులొక ప్రశ్న వేయవచ్చును. అదేమనగా, కర్మ, భక్తి, జ్ఞానాదులు సాధనలేగాని, యోగములు కావని వాదించుట కేవల మవివేక మనియు, గీతాకారుడు పదునెనిమిది యోగములను గురించి గీతలో వివరించలేదా యనియు, వారు వాదించెదరు. వారి వాదములో యెంత వరకు సత్యమున్నదో చూతము.

యో గ ము

“యోగః శ్చిత్తవృత్తినిరోధః” “యుజతీతియోగః” “యోగస్స స్నహనోపాయజ్ఞాన సంగతి యుక్తిః” అను సూత్రములు యోగమనే ఉపాయము, జ్ఞానము, యుక్తి, కూడిక, నిరోధము, సంగతి, అను అర్థములను తెలియజేయుచున్నవి గనుక, వ్యాసులవారు “సంగతి” అను అర్థములోనే యోగమను పదమును ప్రయోగించినారని చెప్పవలసియున్నది. ఎందుచేతననగా, యోగమన చిత్తవృత్తుల నరికట్టునదను అర్థము చెప్పుచున్నచో, అట్లునుని యుగ కథకు సంబంధించిన విషాదయోగముకూడ ఆత్మశాంతిని సమహృచ్చనని చెప్పవలసియున్నదిగదా ? అందుచేత, ఆ అర్థములో ప్రయోగించలేదనియు గీతలోని మొదటి అధ్యాయములో విషాదమునకు సంబంధించిన సంగతియు, రెండవ అధ్యాయములో జ్ఞానమునకు సంబంధించిన సంగతియు, మూడవ అధ్యాయములో కర్మకు సంబంధించిన సంగతియు, ఈ విధముగా ఆధ్యాయమున కొక సంగతి వివరించబడియున్నది కాబట్టి, యోగమన సంగతను అర్థములోనే వ్యాసుల వారు ప్రయోగించుచూ వచ్చినారని నిర్ణయింపవలసియున్నది.

ఇంక గీతాకారు డీ యోగమను పదమును యే అర్థములో ప్రయోగించినాడో చూతము. గీతావ్యాఖ్యానకర్తలలో అనేకులు తలచినట్లు

యోగమన కర్మయనిగాని జ్ఞానమనిగాని. ధ్యానమనిగాని, తపస్సనిగాని, గీతాకారు డంగీకరించినచో.

శ్లో॥ తపస్విభ్యోఽవికోయోగీ, జ్ఞానిభ్యోఽపిమతోధికః
కర్మిభ్యశ్చాధికోయోగీ, తస్మాత్కోగీభవాత్తున.

6-46.

శ్లో॥ వేదేశుయజ్ఞేఛతపస్సుః చైవ, దానేషుయత్పుణ్యాఫలం ప్రదిష్టం.
అత్యేతితత్సర్వమిదంపిదిత్వా యోగీపదం స్థానముపైతిచాధ్యం 8-28.

అనగా, కర్మ, జ్ఞాన, భక్తి, తపస్యాది సాధనలకంటె యోగము శ్రేష్ఠమైనదనియు, అందుచేత నీవు యోగివి కర్మనియు ఎందుకుచెప్పును? అంతనూరమేల! కర్మ, జ్ఞానములు వేరువేరని తలచువారు పసిబిడ్డల వంటివారని యేల చెప్పును? (1) ఈనాటివరకు వెలువడిన గీతా వ్యాఖ్యానములలో శ్రీ వినోభావేంగారొక్కరు మాత్రము బర్హీముక్క యొక్క మాధుర్యము, దానిఆకారము, బరువు ఎట్లు వేరువేరుకావో, అట్లే కర్మ భక్తి జ్ఞానములు వేరువేరు కావను సత్యమును తెలియజేసినారు. కర్మ, భక్తి, జ్ఞానముల సమష్టినికూడ యోగమనరాదనియే మా అభిప్రాయము. కారణమేమనగా గీతాకారుడు

శ్లో॥ యోగస్థ కురుకర్మాణి, సంగత్యక్త్వాధనంజయ
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోస్సమోఘాత్వా, సమత్వం యోగడిచ్యతే.

2-48.

అనగా చేయబడు కర్మలు సిద్ధించినను సిద్ధించకున్నను సమత్వములో నుండుటయే యోగమనిగదా నిరూపింపుచున్నాడు? ఇప్పుడు నిర్ణయింపుడు? యోగమన సమత్వమైనప్పుడు సమత్వము కావలసినది దేనికి? విషమత్వము చెందిన బుద్ధికా? బుద్ధ్యానుసారముగ ప్రవర్తించు కర్మ, భక్తి, జ్ఞానములకా? ఉదాహరణకు అర్జునుడు యుద్ధమును చేయసని

(1) “సౌఖ్యయోగో వృథగ్బాలాఃప్రపదంతిసపండితాః”

“ఏకం సౌఖ్యంచయోగంచ యఃపశ్యతినపశ్యతి”

నిరాకరించిసది బుద్ధి నిశ్చయములేకనా ? యింద్రియములు నిరాకరించి
సందుడల్లనా ? బుద్ధి నిశ్చయములేకనేగదా? అందుచేతనేగదా గీతాకారుడు

శ్లో॥ ఏషా తేఽభి హితాసాంఘ్యే బుద్ధిర్వోగో త్విమాంశ్రుణు

బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ, కర్మబంధం ప్రహాస్యసి. 2-39.

అనగా నీకు జ్ఞానమోగమునుగురించి చెప్పితినిగదా ? ఐనను
ఎవ్వనిబుద్ధి సమత్వముతో నుండదో, అట్టివాడెంతటి మంచిమార్గమును
గురించి విన్నను, అనుసరింపనేరడు కాబట్టి, నీకు బుద్ధియోగమును,
అనగా సమత్వమునుగురించి చెప్పెదను వినుమని హెచ్చరించినాడనియే
గదా దీని అర్థము ? అంచేతాను! నీ బుద్ధి ఎందుకు విషమించినదనగా!
వేదములలోని అతిశయోక్తులతో గూడిన వివిధలోకభోగములనుగురించి
వినుటచేతనేననియు (1) ఎప్పుడు అవివేకరూపమైన, ఆ మోహము
తొలగి, నీబుద్ధి పరిశుద్ధమగునో, అప్పుడే నీవు సమత్వమును పొందగల
వని గదా (2) హితోపదేశము చేసినది ? అంతమారమేల ?
నాబుద్ధి కార్పణ్యదోషముచేత విషమించినది కాబట్టి నీ శిష్యుడనయ్యెదను,
నా బుద్ధి సమత్వమునుగురించి తెలుపవలసినదనిఅడుగుటయేగాక, (2-7)
బుద్ధిసమత్వమును పొందినవాని ననుచుడిక రెట్లుండునని అర్జును డడిగిన
దానినిబట్టియు (2-5-4) ప్రదోధాసంతరమున నీ బుద్ధి వ్యామోహము
తొలగిపోయినదా ? యింక నీ కర్తవ్యమును నెరవేర్చెదవాయని శ్రీకృ
ష్ణుడు ప్రస్తావించినవానినిబట్టియు (18-72) నీఅనుగ్రహముదేర నామోహ
మెల్ల తొలగిపోయి నా సందేహములన్నియు నమసిపోయినదనియు.

(1) శ్లో॥ శ్రుతివిప్రతి పన్నాతే, యవాస్థాస్యతి నిశ్చలా

సమాధావచలాబుద్ధి స్తదామోగ మవాప్స్యసి.

2-51.

(2) శ్లో॥ యదాతేమోహరలిలం, బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి

తదాగంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్యచ.

2-52.

యిప్పుడు నీవు చెప్పినట్లే యుద్ధములో పాల్గొందుననియు అర్జునుడు చెప్పినవానినిబట్టియు (18-73) గీత బుద్ధి సమత్వ యోగమునే ప్రతిపాదించినదని స్వస్థపడుచుండగా, గీతాకారుడు, కర్మ, భక్తి, జ్ఞానాది, సాధనలలో దేనినో యోగముగా, నిరూపించినాడని వాదించువారెంతటి వివేకులో ప్రజ్ఞావంతులే నిర్ణయింపవలసి యున్నది.

ప్రతికక్షలు చేయు మరొకవాద మేమనగా “నిర్దోషంహి సమం బ్రహ్మ” అనగా బ్రహ్మమను విశ్వపదార్థము యేదోషములేనిదని గీతాకారుడే చెప్పినాడుగదా? అట్టి దోషరహితమైన బ్రహ్మపదార్థమునుండి కలిగిన బుద్ధి, విషమించుటకు కారణమేమని ప్రశ్నింపుచుందురు. బ్రహ్మమను విశ్వపదార్థము యేదోషము లేనిదై నను, నిర్మలమైన సరోవరము లోని నీరు, గాలియొక్క స్పర్శచేత అలలుగలిగి, తద్వారా, నురుగు, పాచి, నాచు, క్రిమి, యేర్పడునట్లు, ద్రవ్యములోగల వివిధ ధాతువుల సంఘర్షణలచేత, వివిధ ప్రకృతులుగా మారుటకు కారణమైనదని మా అభిప్రాయము. ఆ కారణమువల్లనే, మానవు లెల్లరును ఒకే లక్షణములు గల శుక్ల శోణితములవల్ల కలుగుచున్నను, వివిధ స్వభావములతో గూడి వ్యవహరించుటకు కారణమైనది. నిజమునకు శిశువు జన్మించక పూర్వమే అత డనేక సంస్కారములచేత బంధింపబడుచున్నాడని చెప్పవలసియున్నది.

ఉదాహరణకు జీవియొక్క దేహోత్పత్తికి కారణమైన శుక్ల శోణితములలోని దోషాదోషము లా బిడ్డకు సంక్రమించుననియు, తల్లి తిను ఆహారముయొక్కయు, సంకల్పములయొక్కయు దోషాదోషము లాబిడ్డకు చెందుననియు, అంతమూరమేల! ఆ శిశువు జన్మించు కాలప్రభావమునూడ ఆ శిశువును విడిచిపెట్టడనియు శాస్త్రజ్ఞులు నిరూపించుచున్నారుగదా? ఈ విధముగా శిశువు జన్మింపకపూర్వమే, శుక్రదోష, శోణితదోష,

అన్నదోష, సంకల్పదోష, కాలదోషములకా శిశువువారసుడగు చుండగా, ఆ బిడ్డ జన్మించిన వెనుక సంక్రమించు, దేశపరిస్థితుల ప్రభావము, అట్లే యింటి పరిస్థితుల, పరిసరపరిస్థితుల, స్నేహ పరిస్థితుల, ప్రభావములవంటి వెన్ని సంక్రమించునో చెప్పవలసిన దేమున్నది? అందుచేతనేగదా గీతాకారుడు, యుక్తాహార విహారములతో బుద్ధినమత్స్వమును సాధింపవలసినదని మాటిమాటికి హెచ్చరించుచూ వచ్చినది? ఈ వాదమును భౌతికవాదులు సైత మంగీకరించెదరని, “మన ఆలోచన లెంత అతీతమైనవని తలచినను అవి బుద్ధికి అతీతమైనవి కావని”లెనిన్ చెప్పినదానినిబట్టియు, “యింద్రియపరిజ్ఞానము హేతుయుక్త పరిజ్ఞానముగా మారుటకు బుద్ధియే ప్రధానమైనదని” మూవో చెప్పినదానినిబట్టియే స్వష్టపడుచున్నదిగదా?

ఈ వాదము భౌతికవాదులకు తృప్తిని కలిగించినను, మాకుమాత్రము అంగీకారము కాజాలదనియు, ఎందుచేత ననగా, పరమాత్మ పరిశుద్ధమైనదని శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి గనుక, అట్టి పరిశుద్ధమైన పరమాత్మను పొందుట కీ జడమై, నులినఘాయిష్టమైన బుద్ధి సంస్కరణలతో మాకుపని తేదనియు, వేదాంతులు వాచింపజూచుదురు. మావాచ మేమనగా, పరమాత్మ యునబడు చైతన్యశక్తి, దీపము కాంతివలె, సదా నిర్మలమైనదైనప్పటికిని, దీపపు కాంతి కావరించిన అద్దము ననుసరించియే దీపముకాంతియొక్క రంగులు మారునట్లు, అద్దమువంటి బుద్ధి ననుసరించియే చైతన్యము వ్యక్తము కావలసియున్నది కాబట్టి, బుద్ధి, నే గుణము లావరింపబడి యున్నవో, నిర్ణయములుకూడ అట్లే యుండును కాబట్టి, బుద్ధియొక్క సంస్కరణ అత్యవసరమనియే మా వాదము. ఈ వాదమును మేము యుక్తితోను, ఉహపోహలతోను, చేయుట లేదు. ఈ విషయములో పతంజలి మహర్షి యేమిచెప్పుచున్నాడో చూడుడు.

“ద్రష్టాదృశిమాత్రః శుద్ధోఽప్రిత్యయానువశ్య” 2-20.

అనగా దేహసాక్షియగు అహమనబడు పురుషుడు, పరిశుద్ధుడై యున్నను, అతడు బుద్ధికావరించిన వృత్తుల ననుసరించియే ప్రవర్తింపుచుండుననిగదా నిరూపించుచున్నాడు? ఈ ప్రత్యక్ష సత్యమును నిరాకరించి మేము అచలులము, లేక అద్వైతులము, మా కీ నియమములతో ననిలేదని వాదించువారు, సమాజమున కెంతటి వేరుపురుగులవంటివారో, పాఠకులే నిర్ణయింపవలసియున్నది? ఎందుచేతననగా, నీఉద్దరణగాని, నీ అధోగతిగాని, నీపైననే యున్నదనియు (6-6) బుద్ధిసమత్వము గలవాడే కర్మసాధకులకంటె అధికుడనియు (కర్మిభ్యశ్చాధికోయోగీ) కర్మలద్వారా కలుగు కష్టనష్టములకంటె కౌశలము యోగమునకే కలదనియు (యోగః కర్మసు కౌశలమ్) జ్ఞానమార్గీయులకంటె యోగి అధికుడనియు (జ్ఞానిభ్యోఽపిమతోధిక్) హెచ్చరించుచు, యోగమన, సమత్వమేననియు (సమత్వం యోగఉచ్యతే) కాబట్టి బుద్ధి సమత్వమునకై ప్రయత్నించవలసినదనియు, (బుద్ధౌశరణమన్విచ్ఛ) వేనోళ్ళ చాటుచుండగా, మేమేదో యోగములను సాధించుచున్నామనువా రెంతటి వంచకులో గుర్తింపవలసినదిగా పాఠకులను కోరుచు, వీరికి సంబంధించిన చర్చలను ముగించి వృత్తినిబట్టి వర్ణములును, వర్ణములనుబట్టియే గౌరవా గౌరవములని, నిర్ణయించుచున్న గీతా సిద్ధాంతములెల్లు గౌరవనీయము లగునని వాదించు భౌతికవాదుల వాదములోని సత్యా సత్యములను గురించి పరిశీలింతము.

భౌతికవాద సమన్వయము

వృత్తినిబట్టియే గౌరవా గౌరవములని గీతాకారుడేకాదు, కట్టకడకు స్మృతికర్తలుకూడ ఈ వాదము నంగీకరించలేదనియే మా అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు, శుక్రాచార్య, ఋష్యశృంగ, బుచీక, అగస్త్య, రైక్య, సౌరభి, జమదగ్ని మొదలగువారు బ్రాహ్మణ వంశీకులలోని వారయ్యు, క్షత్రియస్త్రీలను వివాహమాడుటయు, అట్లే, బ్రాహ్మణవంశములో జన్మిం

చిన, బర్హిష్మతి, కృత్వి, దేవయాని, మొదలగుస్త్రీలు ఉత్రియులను వివాహ మాకుటయు, ఉత్రియ, వైశ్య, శూద్ర వృత్తులలో జన్మించిన, విశ్వామిత్ర, తులాధార, జానశ్రుతి, మొదలగువాచ బ్రాహ్మణవృత్తిలో ప్రవేశించుటలే దీనికి నిదర్శనముకదా? యింక గీతాకారునిగురించి చెప్పవలసిన దేమున్నది? తానా? వృష్ణివంశీకుడు. దీనిని విన్నదియా? సూతకులములో పుట్టినసంజయుడు. దీనిని గ్రంథస్థము చేసినదియా? చేపలపట్టువృత్తి చేయుస్త్రీకి జన్మించిన వ్యాసులవారు. దీనిని బట్టియే సర్వవృత్తులను చేయువారికిని, సర్వవృత్తులనుచేయు అధికారమున్నదని స్వష్టపడుచున్నదిగదాయని మావాదము. అంతమారమేల!

శ్లో॥ సహజం కర్మకౌంతేయ సదోషమపినత్యజేత్

సర్వారంభాహిదోషేణ ధామేనాగ్నిరివా వృతాః.

18-48.

అనగా పొగచేగూడిన అగ్నివలె, కర్మలన్నియు, యేదో ఒక విధమైన దోషములతో గూడినవే ననియు, యేకర్మనుగాని ప్రత్యేకముగా దోషయు క్తమైనదని చెప్పరాదనిగదా నిరూపించుచున్నాడు?

భౌతికవాదుల మరొకప్రశ్న యేమనగా, గీతారచన కాలమునాటికే వందలాది వృత్తులు (వర్ణములు) యేర్పడినట్లు చరిత్ర స్వష్టము చేయుచుండగా, నాలుగేవర్ణములని నిరూపించుట ఛాండసము కాదాయని వారు ప్రశ్నించెడట. ఛాండసము కాననియే మా సమాధానము. ఎంగుచేత ననగా, యే దేశములోగాని, ఆనాడుగాని, ఈనాడుగాని, నాలుగేవర్ణము (వృత్తు)లున్నవని మా వాదము. ఉదాహరణకు, సరూపోన్నతికి పదార్థ తత్త్వపరిశోధకు లవసరమని పేరుగ చెప్పనక్కరలేదుగదా? వైదిక సాంప్రదాయము ననుసరించి విశ్వపదార్థమునకు బ్రహ్మమని పేరున్నది కాబట్టి, వారినే మనము బ్రాహ్మణులని పిలుచుచున్నామనియు, ఒకప్పుడు వీరులోపించగా పరశురాముడు చెస్తవృత్తిలో నున్నవారిని బ్రాహ్మణ

వృత్తిలోనికి తీసుకొన్నారనియు మన పురాణములే చెప్పుచున్నవిగదా ?
 (1) అంతనూరమేల : స్వాతంత్ర్యము పొందిన ప్రారంభ దినములలో
 తమకు విరోధులైన అమెరికావారి నర్థించి, రష్యనులు సైంటిష్టులను
 తెచ్చుకున్నారనుటలోనే, వీరి అవసర మెంతటిదో స్వస్థపడుచున్నది
 గదా ? యిక రెండవ వృత్తి, దేశరక్షణ; ఎన్నివృత్తులలోనివారు ఈ
 పనిని నిర్వర్తించినారో భారతదేశచరిత్రయే నిరూపించుచున్నదిగదా ?
 అట్లే వ్యవసాయ వ్యాపారములను నిర్వర్తించువారును (వీరినే మనము
 పై శ్యులనుచున్నాము) కార్మిక కర్షక వృత్తిని చేయువారును (వీరినే
 శూద్రులనిరి) మాత్రమే కావలసియున్నదనియు, మిగిలినవృత్తులన్నియు
 పైనాచుగు వృత్తులలో నంతర్భాగములేననియు, మనస్మృతికర్త లెల్లరు
 కూడ యేకగ్రీవముగ నిర్ణయించియున్నారు గదా ? అందుచేతనేగదా
 మనుమహర్షి, మనుస్మృతిలో అనేక వృత్తులవారిని పేర్కొనుచునే
 “నాస్తితుపంపచుః” అనిస్వస్థముచేసినది ? దీనినిబట్టియే గీతాకారుడు
 నాలుగు వర్ణములని చెప్పినాడుగాని. స్వార్థబుద్ధితో చెప్పలేదనియే మా
 సిద్ధాంతము. భౌతికవాదిచేయు మరొకవాడమేమనగా గీతాకారుడింతటి
 విశాల హృదయముతో చెప్పినదే నిజమైనచో

శ్లో॥ శ్రేయాన్ స్వధర్మోవిగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠి తాత్

స్వభావనియతంకర్మ, కుర్వన్నాఽఽహ్నితికిల్బిషమ్. 18-47.

అనగా ఒకవృత్తిని చేయువారు మరొకవృత్తిలో ప్రవేశించినచో
 భయమును కలిగించునని యేల దెదరించెనని వీరు వాదించెదరు. ఈ
 వాడమే తప్పనియు, సదూజములో హోదా పెరుగునని, తన స్వభావ
 మున కవగాహన గాని వృత్తిలో ప్రవేశించుట, భయమని చెప్పినాడు

(1) శ్లో॥ అద్రాహ్మజ్యేతదాదేశే, వర్తాన్ ప్రేక్షభార్గవః

.. యజ్ఞసూత్రమకల్పయత్. (స్కాంధపురాణం)

గాని. ఒక వృత్తిలోనివారు మరొక వృత్తిలో ప్రవేశింపరాదని చెప్పలేదనియే మా సమాధానము. ఉదాహరణకు టి. టి. కృష్ణమాచారిగారు. తన మంత్రితవ్యమునకురాజీనామా పెట్టిన దెందులకు ? యిటీవల రష్యాలో వ్యవసాయశాఖకు సంబంధించిన మంత్రిగారిని తొలగించిన దెందులకు? వారి వృత్తులలో తగు విధముగా వారు వ్యవహరించనందులకేగదా ? దీనివల్ల వారికి అవమానమును, సమాజమునకు నష్టమేగదా కలిగినది ? అందుచేతనే గీతాకారుడు తన స్వభావమునకు విరుద్ధమైన వృత్తిలో చేరరాదని చెప్పినాడని మా వాదము. భౌతికవాదులు చేయు మరొకవాద మేమనగా, క్రిందివర్గమువారిని దోపిడిచేయుటకు కాకపోయినచో కృషిని చేయుచు ప్రతిఫలమును మాత్రము కోరకుడని మాటిమాటికేల గీతాకారుడు హెచ్చరించునని వాదించుచు, వారి వాదమున కనుగుణ్యమైన

శ్లో॥ సక్తాఃపర్మణ్య విద్వాంసో, యథాకుర్వంతి భారత

కుర్యాద్విద్వాంస్త ధాన్యకృత్, శ్చి కేష్టు ర్లోకసంగ్రహమ్. 3-25.

అను శ్లోకముల నుదహరింపుచుందురు. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానమును చెప్పుటకు ముందు, ఒక్కవిషయమును జ్ఞాపకము చేయదలచితిమి. అదేమనగా మధ్యలో ఎట్టి ప్రతిబంధకములు రానిచో యిరువది సంవత్సరములలో రష్యా, కమ్యూనిజపాలనలో ప్రవేశించుననిగదా శ్రీ కుశ్చేప్ గారు చెప్పినది ? కమ్యూనిజపాలన మనగా, శక్తికొలది పనిచేయుటయు అవసరముకొలది వస్తువులను వాడుకొనుటయేగదా ? గీతాకారుడు చెప్పిన “కృషి చేయడు, కాని ప్రతిఫలమునంతయు కోరకుడను” వాదమునకును, కమ్యూనిష్టుల, పై వాదమునకును, భేదమేమున్నదని మేముప్రశ్నింపుచున్నాము ? అంటేకాదు, రష్యా కమ్యూనిజపాలనలో అడుగుపెట్టిన మరుక్షణమునుండియు, ఈ గీతాశ్లోకములనే వారు సువర్ణాక్షరములతో చెక్కించి ప్రచారములో పెట్టించెదరనుటలో కూడ, మా కెట్టి సందేహములేదు. ఉదాహరణకు పై శ్లోకములోని “భారత” అను పదమునకు

బదులు “సోదర” అను పదమునుమాత్రము జేర్చినచో చాలును, ఈశ్లోకము అన్నిదేశీయులకు పనికివచ్చుననియే మా అభిప్రాయము. అప్పుడీ శ్లోకము నకెటువంటి అర్థమువచ్చునో చూడుడు. సోదరులారా!

తమస్వార్థముకొరకై సామ్రాజ్యవాద దేశములలోని వ్యక్తులెల్లు, ఆశక్తితో పనులలోపాల్గొందుచో అట్లే సర్వమానవసమానత్వమును కోరినపండితులైన మీరును (1) అంతకుమించిన ఆసక్తితో పనులలో పాల్గొనుడు. (ఎందుచేతననగా మనమేమరిపాటున నున్నచో, సామ్రాజ్యవాద దేశములు బలపడి, మన కమ్యూనిజపాలనమునే నిర్మూలింపజేయవచ్చునుగదా?) కాని, వారివరేనే మీరు, మీకష్టమునకు రావలసిన ఫలితము సంతయు కోరకుడు. ఎందుచేత ననగా యితరదేశములలోని లాయర్ల వ్యాపారస్తులవలెనే మీరును, ప్రతిఫలమును కోరుచు లక్షల సంఖ్యలో ధనమును నిల్వచేసికొన్నచో, అంతధనమును వ్యక్తిగతముగ అనుభవించుటకు, కమ్యూనిజ సిద్ధాంత మంగీకరించదు కాబట్టి, మీధనము ననుభవించుట కాటంకముగ నిలచియున్న కమ్యూనిజ పాలనమును (సామ్రాజ్యవాదులకు శ్రమలేకుండగనే) మీరే నిర్మూలించుటకు సిద్ధపడవలసివచ్చునుగదా? కాబట్టి మీకు కావలసినంతవరకే తీసుకొనుడనియే గదా పై శ్లోకము నిరూపించుచున్నది? దీనిలో స్వార్థ మేమున్నదో ఆలోచించవలసినదిగా కోరుచు, పై ప్రశ్నకు సమాధానమును చెప్పనక్కరలేదని వదలివేయదలచితిమి. ఎందుచేతననగా, సామ్రాజ్యవాద దేశములలో లక్షలాదిమందికొనుచున్న, వృత్తులవారిని చూచి, రష్యాలో అట్టి వృత్తినే చేయు కొందరు, అవకాశమున్నచో మనముకూడ మనమూడు తరములవారనుభవించగలిగిన ధనమును ఆర్జింపగలిగెను వారముగదాయని బాధపడుచూ, కార్మికులెల్లరూ కలసి, పశుబలముతో రాజ్యపాల

(1) సర్వజీవులను సమానత్వముగా చూచువాడే పండితుడనిగదా గీతా సిద్ధాంతము.

నమును చేచిక్కించుకొన్నదేగాక. మమ్ములను విధిగాపనులలో ప్రవేశ పెట్టించి, సమాజక్షేమమును సాకుతో, మా కష్టమునకు తగినకూలిని కూడ మాకు యిచ్చుటకు నిరాకరించుచున్నారని తలచుచున్నారనుకొనుడు. అట్లె వారి కా దేశసాయకు లేమి సమాధానమును చెప్పెదరో, ధనికుల జేయ లను నింపుటకొరకే పేదల కష్టమునకు తగిన ప్రతిఫలమును కోరరాదని గీతాకారుడు చెప్పినాడని వాదించువారికికూడ ఆ సమాధానమే సరిపోవును కాబట్టి ఈ ప్రశ్నకు మేము ప్రత్యేకముగా సమాధానమును వ్రాయనక్కర లేదని వదలివేయుచున్నాము.

భౌతికవాది చేయు మరొకవాద మేమనగా, గీతాకారుడు కృషి ద్వారా అభివృద్ధి చెందుడని చెప్పినచో, అధర్మము పెరిగినప్పుడెల్లను, యుగయుగమున నేను జన్మించెదనని తిరిగి తానేల చెప్పునని వారు ప్రశ్నింపచుందురు. మావాదమేమనగా, అధర్మము పెరిగినప్పుడు “తదాఽత్మానం సృజామ్యహం” అనగా నన్ను నేను సృజించుకొందునని మాత్రమే చెప్పినాడుకాబట్టి, నేననుపదమును సమాజపరముగా చెప్పుచూ వచ్చుచున్నాడుగనుక, అధర్మము పెరిగినప్పుడు సమాజమే తగిన నాయకుని సృష్టించుకొనునని చెప్పినాడనియే మా అభిప్రాయము. అదేవిధముగా, రాజుల మార్పే యుగమార్పుని చెప్పబడునని “రాజ్ఞోవృత్తాని సర్వాః, రాజాహి యుగముచ్యతే” అనుప్రమాణముద్వారా మనువు చెప్పినట్లు రాజులు మారినప్పుడెల్లను, ధర్మములనుమార్పు చేయుటవారికి సమాజ గుణముకాబట్టి, అట్టిమార్పు జేయుధర్మములతో ప్రజాపితృసముపకు సంబంధించిన నిబంధన లున్నప్పుడెల్లను, వాటిని ప్రతిఘటించుటకై “యుగయుగమున” అనగా రాజులు మారినప్పుడెల్లను నాయకుని సమాజము సృష్టించు కొనుననియే చెప్పినాడని స్వష్టము పడుచున్నదని మావాదము. ఈ వాదము ప్రకృతి సిద్ధమైనదనియు, భౌతికవాదులు నైతమీ సిద్ధాంతము సంగీకరించెదరనియే మా అభిప్రాయము. ఉదాహర

ఐకు, తనచేవ్రాయబడిన “ లడ్విగ్ ఫూర్ బా ” అనుగ్రంథములో ఏంగెల్స్ యేమి వ్రాయుచున్నాడో చూడుడు.

“ సమాజ చరిత్ర ఒకదశనుండి మరొక దశకు మారే సంధిసమయములలో అప్పుడప్పుడు సూతన మతాలు తలలెత్తటం జరిగింది. క్రైస్తవ, యిస్లామ్ బౌద్ధ, మతాలకే ఈ సూత్రం వర్తిస్తుంది.”

అనిగదా వ్రాసినది? వీరి అభిప్రాయమునకును, గీతాకారుని “ ధర్మమునకు హానికలిగినప్పుడు, సమాజమే తగిన నాయకుని సృష్టించుకొనునను సిద్ధాంతమునకును భేదమేమున్నది? నిజమునకు, శివాజీ, గాంధీజీ, వినోభావే, పొట్టి శ్రీరాములవంటివారిదగ్గరనుండి మార్క్స్, లెనిన్, కుశ్చేవ్, నెహ్రూ, నాజరు, బ్రూమా లవరకును, పరిస్థితుల కనుగుణ్యముగ సమాజమే వారిని నాయకులనుగా తీర్చి దిద్దినవనిన అతిశయోక్తి యేమున్నది?

భౌతికవాది చేయు మరొక వాదమేమనగా, యెవ డెంతెంతగా ఆర్జించుకొనుచుండునో, వా డంతంతగా, పూర్వజన్మలో పెట్టిపెట్టినవాడని నమ్ముచున్న కాలములో బయలుదేరిన గీతాసిద్ధాంతములు, సామ్యవాదమునకు సంబంధించినవని, మేమెట్లు నమ్మగలమని వారు వాదించుచుండును. సామ్యవాదమును సమర్థింపవలసిన కాలములోనే గీత వ్రాయబడినదని సూ అభిప్రాయము. ఉదాహరణకు, గీత భారతములోనిదేగదా? భారతము క్రీస్తుకు పూర్వము 200 సంవత్సరములనాడు రచింపబడినదని గదా చరిత్రకారుల నిర్ణయము? దీనినిబట్టి వేదము, అప్రమాణములనియు, స్వర్గావిభోగములును కుల, మత, వర్ణాదులును కల్పితములనియు, బుద్ధిసమత్వమే నిర్వాణమనబడుననియు, బుద్ధునిద్వారా సమాజము తెలుసుకొన్న తర్వాతనే, భారతము రచింపబడినదని స్పష్టపడు చున్నదిగదా? ఆపరిస్థితులలో పై సిద్ధాంతములతో గూడిన గీతా శ్లోకములు, భారత

ములో నుండుటలో ఆశ్చర్యమేమున్నదనిమావాదము.

ఈ సందర్భములో పాఠకులొక ప్రశ్న వేయవచ్చును. అదేమనగా, వైదికమతోద్ధరణకై వ్రాయబడినదని చెప్పబడు భారతములో బుద్ధుని సిద్ధాంతము లెట్లు వ్రాయబడియున్నవని ప్రశ్నింపవచ్చును. మా సమాధాన మేమనగా యెవ్వరే సిద్ధాంతమును ప్రచారము చేయదలచినను, ప్రజావాణిని గుర్తించియే ప్రచారము చేయవలసియున్నదనియు, అందు చేతనే, వైదికమతోద్ధరణమునకై వ్రాయబడినను, భారతములోని లక్ష శ్లోకములలో, ప్రజాహృదయములకు, హత్తుకుపోయిన బుద్ధుని సిద్ధాంతములకు అనుగుణ్యముగ సర్వమానవసమత్వమునకు సంబంధించిన వాదమునుమాడ విధిగా ప్రశంసింపవలసివచ్చియే 700 శ్లోకములతో గూడిన గీతారచన భారతములో జరిగినదనియు, యేల నిర్ణయించరాదని మా ప్రశ్న ?

భౌతికవాది చేయు మహాక వాద మేమనగా, గీతాకారుడు స్వర్గాది లోకములను నిరశింపలేదు కాబట్టి, పామరులు, వారివారి కర్తవ్య కర్మలను వదలి, నాయా లోకప్రాప్తికై, సన్యాసులగు ప్రమాదమున్నదికాబట్టి, గీతాప్రదోధములు వ్యర్థమేనని వారు వాదించవచ్చును. మా సమాధాన మేమనగా, గీతాకారు డా యా లోకములే లేవనిచెప్పినచో, ఆరువేల సంవత్సరములనాడే సృష్టిచేయబడినదనువాక్యము బైబిలున కెటువంటి ఖ్యాతినితెచ్చిపెట్టినదో, ఈశ్వరుడు టీబెట్టులో కూర్చుని మనుష్యులను తయారుజేసినాడను పదము, సత్యార్థప్రకాశిక కెంతటిగౌరవము తెచ్చి పెట్టినదో, అంతే ఖ్యాతిగీతకుమాడ కలిగెడిదని నూ అభిప్రాయము. అంతమారమేల ! నేటి శాస్త్రజ్ఞు లెల్లరును వినువీధిలో అనేక లోకములున్నవని ఉదాహరణపూర్వకముగ నిరూపించుచున్న ఈ రోజులలో యితర లోకములే లేవని, గీతాకారుడు చెప్పియున్నచో, ఆయనకూ, ఆయన ప్రదోధములకూ, ఎంతటి విలువకలిగెడిదో వేరుగ చెప్పనక్కర

లేదుగదా? మా వాడమేమనగా, ఈనాడు శాస్త్రకారులచేత నిరూపింపబడిన లోకములనుగురించి యేనాడో చెప్పగలుగుటచేతనే, గీతాప్రబోధములు వేదాంతశిరోమణులుగను, గీతాకారుడు పురుషోత్తముడుగను, కలకాలము నిలిచియుండుటకవకాశము కలిగినదని మా విశ్వాసము. ఈ సత్యమును గుర్తించి గీతాసిద్ధాంతము. నాచరణలో పెట్టుటకై భౌతికవాదులు సైతము ముందుకు వచ్చెదరని ఆశంపుచు, ఈ చర్చను ముగించి, హిందూమత ప్రచారకు లెల్లరును, యేకగ్రీవముగ చేయువాడమును, అదేమనగా, గీతాకారుడు బుద్ధియోగమును సమర్థించినను, యితర యోగముల నంగీకరించలేదనుటసూత్ర మవివేకవాడమను వారి వాదములోని సత్యాసత్యములనుగురించి పరిశీలించుము.

గీతా సిద్ధాంతము

గీతలోని మొదటి అధ్యాయము తత్త్వప్రబోధమునకు సంబంధించినది కాదనియు, గీతాప్రబోధము చేయవలసివచ్చిన పరిస్థితిని తెలియజేయు కథాభాగము మాత్రమే వర్ణించబడినదనియేగదా. శ్రీ శంకరాచార్యులవారా అధ్యాయమునకు భాష్యము వ్రాయనిది? యింక రెండవ అధ్యాయములో గీతాకారుడు చేసిన ప్రబోధమునుగురించి పరిశీలించుము. మరణమునకు చింతింపరాదనియు, నిజమునకు మరణమునునది లేదనియు, ఒకప్పుడు దేహాకారములుగ పరివర్తనజెందినను, మరొకప్పుడు పరమాణువు రూపములో లయించిపోయినను, ద్రవ్యమునకు కలుగునది మార్పుగాని నాశనము కాదనియు, ఈ సత్యము నెరిగినవారగుటచేతనే తత్త్వజ్ఞులు, ఉన్నదానినిగురించి హర్షమునుగాని, లేనిదానినిగురించి విషాదమునుగాని చెందరనియు, ఒకవేళ జననమరణములున్నవని తలచినను, చింతింపనక్కరలేదనియు, ఎందుచేతననగా, అవివార్యమైన కార్యములకు చింతించినను లాభములేదనియు, అట్లే వంశీకులచేతి పిండోదకముల్లతో

పితృదేవతలు బ్రతుకుచున్నారనియు, స్వర్గాదిలోకభోగములు పొందడగిన వనియు వాదించు వేదవాదములు. నమ్మదగినవి కావనియు, ఆ వాదములు వినుటచేతనే నీబుద్ధి విషమించినదనియు, ఎప్పు డావాదములపై వ్యాసా హము తొలగునో, అప్పుడే నీ బుద్ధి సమత్వమును పొందకలదనియు, నిరూపించుచు, విశ్వమెల్ల నొకేకుటుంబమనియు, సమాజమునకు ద్రోహ మును తనపెట్టినవారెవ్వరైన దండాహ్వానేననియు, అందువలన నీ కర్త వ్యకర్మమైన యుద్ధములో పాల్గొని, నీ బాధ్యతను నెరవేర్చవలసినదని హెచ్చరించుచు, బుద్ధి సమత్వమున నేమియో చివరి పడుననిమిది శ్లోకము లలో వివరించుటతో రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము చెందుచున్నది గదా? రెండవ అధ్యాయమేకాదు, గీతాప్రబోధముకూడ షూర్తిచేయ బడినది. రెండవ అధ్యాయములోనే గీతాప్రబోధము కూడ షూర్తిచేయ బడినచో, మిగిలిన 16 అధ్యాయము రెండుకు రచింపబడినవని పాఠకులు ప్రశ్నింపవచ్చును. అప్పటిదరకు సమాజముతో ప్రచారములోనున్న, వివిధమత సిద్ధాంతములకును, తనచేత ప్రతిపాదింపబడిన బుద్ధియోగ సిద్ధాంతమునకును గల తారతమ్యములను తెలియజేయుటకొరకే, రచింప బడినవి గాని, మరొకయోగమును సమర్థించుటకు కాదనియే మా అప్ర ప్రాయము. ఉదాహరణకు, బుద్ధిసమత్వముతో కూడిన జ్ఞానమే శ్రేయ స్కర్తమైనదైనచో, ఘోరమైన ఈ యుద్ధకర్మలో నన్నేల పాల్గొనజేయు చున్నావని అర్జును డడిగినందువల్లనే, అనగా అర్జునుని సందేహములను తొలగించుటకొరకే, మూడవ అధ్యాయము ప్రారంభించబడినదని, ఆ అధ్యాయములోని మొదటి శ్లోకమే నిరూపించుచున్నదిగదా?

అదేవిధముగా, ఈ బుద్ధియోగము సూతసమైక యోగము కాద నియు, దీనిని నేనే అనగా ప్రకృతియే మొదటి రాజగు సూర్యునకు చెప్పి నదనియు, (అనగా అతడీ ప్రకృతి నియమములను పరిశీలించి గ్రహించి

నాడని తాత్పర్యము) ఆమార్గమునే అనేకమంది రాజులనుసరింపుచూపచ్చి నారనియు. బహుకాల మగుటచే లేక స్వార్థము పెచ్చుపెరుగుటచే ఆ యోగము ఆచరణలో లేకుండపోయినదనియు, యిప్పుడా యోగమునే నీకు చెప్పుచున్నాననియు, అంచువలన బుద్ధిసమత్వమును పొంది యుద్ధములో పార్శ్వానవలసినదనియు హెచ్చరించుటకే ఈయోగము వెప్పబడినదిగాని, ప్రత్యేకముగా మరొకయోగము గలదనినిరూపించుటకుగాచెప్పలేదని నాలగవ అధ్యాయములోని మొదటిశ్లోకముచే చెప్పుచున్నవిగదా ?

అదేవిధముగా బుద్ధియోగమన జ్ఞానయోగమను ద్రాంతితో, సన్న్యాసయోగము శ్రేష్ఠమా ? కర్మయోగము శ్రేష్ఠమా యని అర్జును డడుగుటతో, జ్ఞానకర్మలు వేరువేరు కావనియు, రెంటి సమన్వయముతోగూడినదే బుద్ధియోగమనియు నిరూపించుటకే అయిదవ అధ్యాయము వ్రాయ బడినదని ఆ అధ్యాయములోని మొదటి శ్లోకముచే నిరూపించుచున్నవిగదా ? ఈవిధముగా బుద్ధియోగ సిద్ధాంతముపై అర్జునునకు కలిగిన సందేహములను తొలగించుటకే మిగిలిన అధ్యాయము లన్నియు వ్రాయబడినట్లు స్వష్టపడుచుండగా, గీత, జ్ఞాన, లేక సన్న్యాసయోగములను సమర్థించినదనువా రెంతటి వివేకులో పాతకులనే నిర్ణయింపవలసినదిగా కోరుచున్నాను. ఇన్నిమాటలేల ! విశ్వము, వివిధ ఆకారములతో వ్యవహరింపుచున్నను. యివన్నియు ఒకేద్రవ్యముమొక్క యేకైక స్వరూపములోనివే ననుజ్ఞానమే. నిజమైన సాత్వికజ్ఞానమని పదునెనిమిదవ అధ్యాయములోని యిరువదన శ్లోకములో తెలియజేసినదేగాక

శ్లో॥ చేతసా సర్వకర్మాణి. మయిసన్న్యసన్మత్పరః

బుద్ధియోగ ముపాశ్రిత్య. మచ్చిత్తస్పతతంభవ

18-57

అనగా సర్వకర్మలూ నాకొరకే

(సమాజము కొరకే) చేయుచు బుద్ధిసమత్వముద్వారా, చిత్తమును

(సంఘమునందు) కేంద్రీకరించినమాజమును ప్రేమించుచే నన్ను ప్రేమించుటని గీతాకారుడు వేవిధముల నిరూపించుచుండగా, జ్ఞానులకీ జగత్తే లేదనియు, మండబుద్ధి యగుటచేతనే అర్జునుడు యుద్ధకర్మలో ప్రవేశ పెట్టబడినాడనియు వాదించుచు, అసురప్రవృత్తి గలవారుగాక, సాత్వికులైన జ్ఞాను లెట్లుయుద్ధ కర్మలో పాల్గొందురని మిథ్యాద్వైతులు వాదించుచుందురు.

ఈ మిథ్యాద్వైతుల వాదమే నిజమైనచో, దేశ స్వాతంత్ర్యము కొరకై సత్యాగ్రహ సమరములో పాల్గొనిన గాంధీ, వినోభావే, రామా నందులవంటి మహాపురుషులెల్లరును అసుర ప్రవృత్తిగలవారనియే నిర్ణయింప వలసియున్నదిగదా? నిజమునకా మహానీయులుడయా స్వధావులనియు, నాటిపరిస్థితులను బట్టి సత్యాగ్రహ సమరములో పాల్గొనినవారే నేటి పరిస్థితులను బట్టి నిర్మాణ కార్యక్రమములలో పాల్గొనుచున్నారనియు పాఠకులకు తెలియనిది కాదుగదా? అంతదూరమేల! భారత వేదాంత సంఘములలో ప్రముఖ స్థానములోనున్న రామకృష్ణ మిషన్ వారు కరువు కాటకములు వచ్చినప్పుడు పల్లెపల్లెకు తిరిగి సేవ చేయుచున్నారుగదా? వారుకూడ అజ్ఞానులని నిర్ణయింపవలసినదేనా యని మేము ప్రశ్నింపుచున్నాము.

యింతకును దేశప్రజలెల్లరును స్వాతంత్ర్యము కొరకై సత్యాగ్రహసమరములో పాల్గొని నరకయాతన లనుభవించుచున్న సమయములలో, పట్టు పుట్టములతోను, పావుకోళ్ళతోను, పరిచారిణులతోను సకల భోగములనుభవించుచు, మిథ్యాజగత్తునకు స్వాతంత్ర్యము కావలయునని తాపత్రయపడువారు, అజ్ఞానులని వాదించిన ఈ పశువులను, జ్ఞానులను కొనుటకంటె హిందూజాతికి అవమానమింకొకటి లేదను సత్యమును గుర్తించి, గీతాకారుడు చెప్పినయోగమను సమత్వమును ఒక్కబుద్ధి

విషయములోనేగాక, జాతి, వర్ణ, మత, వర్గ, సాంఘిక, ఆర్థికరంగము లన్నిటియందును ప్రవేశపెట్టుటకై, ప్రతిఒక్కరును పర్యవేక్షింపగలరని ఆశింపుచూ, మహాకవి గురజాడ ఆస్పరావుగారి గేయములో ఈ ఉపోద్ఘాతమును ముగించుచున్నాను.

1. యెల్లలోకము లొక్కయితై
వర్ణభేదము లెల్ల కత్తై
వేలనెరుగని ప్రేమబంధము,
వేడుకలు కురియ

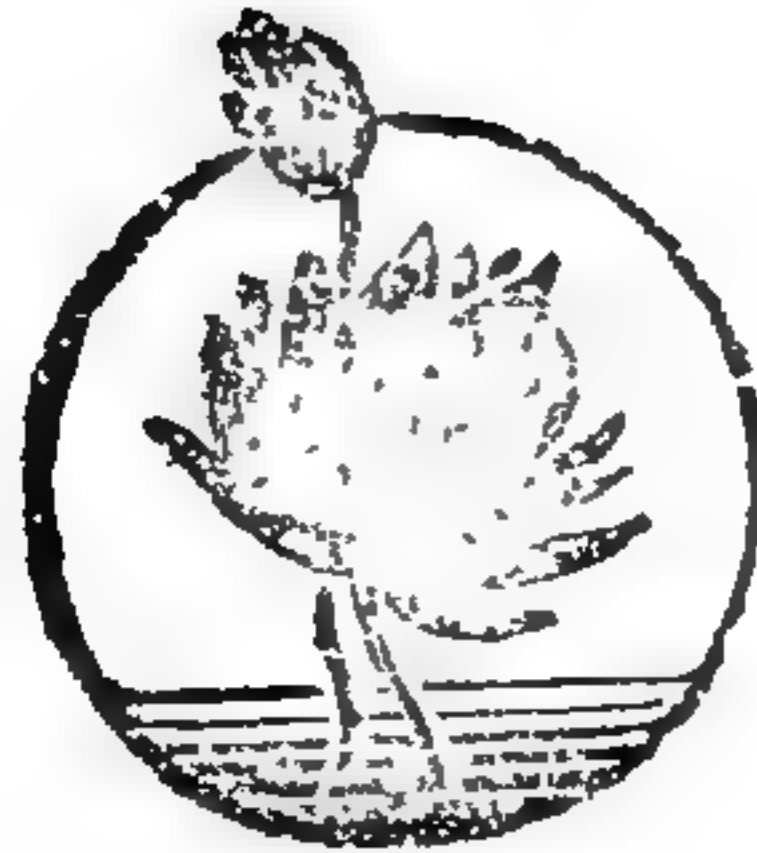
2. మతములన్నియు మాసిపోవును
జ్ఞానమొక్కటెనిలచివెలుగును
అంత స్వర్గ సుఖంబులన్నవి
అడవి విలసిల్లున్.

ది 1-11-60

తేలప్రోలు

}

అరుమత్త సుబ్బారెడ్డి.

ప్రార్థన

శ్లో॥ పార్థాయ ప్రతిబోధితాం భగవతా నారాయణేన స్వ యం
వ్యాసేనగ్రథితాం, పురాణ మునినా మధ్యేమహాభారతమ్
అద్వైతామృతనర్సిణీం, భగవతీ మప్టాదశాధ్యాయినీమ్
అంబ! త్వామనుసందధామి, భగవద్గీతే! భనద్వేషిణీమ్.

శ్లో॥ సారథ్యమర్జునస్యాచా, కుర్వన్ గీతామృతందధా
లోకత్రయోపకారాయ, తస్మై కృష్ణాత్మనేనమః.

శ్లో॥ సర్వోపనిషదోగానో, దోద్ధాగోపాలనందనః
పార్థోవత్ససుధీరోభక్తా దుగ్ధం గీతామృతంమహత్.

శ్లో॥ మలనిర్మోచనం పుంసాం, జనస్నానం దినేదినే
సకృద్గీతాం భసిస్నానం, సంసారమలమోచనం.

శ్లో॥ మూకంకరోతివాచాలం, పంగులంఘయతేగిరిమ్
యత్కృపాత మహం వందే, పరమానంద మాధవమ్.

అ థ బు ష్య ది న్యా సః

ఓమ్ “అస్య శ్రీమద్భగవద్గీతాశాస్త్ర” మహామంత్రస్య-
భగవాన్ వేదవ్యాసః-అనుష్టుప్చందః-శ్రీకృష్ణపరమాత్మా
దేవతా.

“అశోచ్యానన్వనోచ స్త్వం” ఇతిబీజం.

“సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య, మామేకంశరణంనజ”

ఇతిశక్తిః.

“అహంత్యా సర్వపాపేభ్యో, మోక్షయిష్యామి
మా శుచ” ఇతి కీలకమ్.

“మచ్చి త్తస్సర్వదుర్గాణి, మత్ప్రసాదాత్తరిష్యసి”

ఇతి కవచం.

“కిరీటినం గదినం చక్రహస్త” మిత్యస్త్రం.

“అనాదిమధ్యాంతమనంతవీర్య” మితిధ్యానం

జ్ఞానయజ్ఞేన, భగవదారాధనార్థే, శ్రీకృష్ణపరమాత్మ
ప్రీత్యర్థే, గీతాపారాయణే, జపే (నా), వినియోగః.

శ్రీ కృష్ణాయ నమః

శ్రీ మద్భగవద్గీతా ప్రథమోఽధ్యాయః

అర్జునవిషాదయోగః

దృతరాష్ట్ర ఉవాచ—

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః
మామకాః పాణ్డవాశ్చైవ కి మకుర్వత సంజ్ఞయః? 1

సంజ్ఞయ ఉవాచ—

దృష్త్వా తు పాణ్డవానీకం పూర్వం దుర్యోధన స్తథా
అచార్య ముపసంజ్ఞమ్య రాజా నచన మబ్రవీత్ 2

పశ్యేతాం పాణ్డుపుత్రాణా మాచార్య మహతీం చమూమ్
పూర్వం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా 3

అత్ర శూరా మహేష్వాసా భీమాద్భుతసమాయుధి
యుయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః 4

ధృష్టకేతు శ్చేకితానః కాశీరాజశ్చ వీర్యవాన్
పురుజి త్కున్తిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ నరపుంగవః 5

యుధామన్యుశ్చ విక్రాంత ఉత్తమాజాశ్చ వీర్యవాన్
సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వవీర మహారథాః 6

అస్మాకంతు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ
నాయకా మమ సైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాన్ బ్రవీమితే 7

భవాన్ భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితిజ్ఞయః
అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తి స్తథైవచ 8

- అన్యే చ బహవ శ్శూరా మదగ్ధే త్యక్తజీవితాః
నానాశస్త్రప్రహరణా స్సర్వే యుద్ధవిశారదాః 9
- అపర్యాప్తం త దస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితమ్
పర్యాప్తం త్విదమే తేషాం బలం భీమాభిరక్షితమ్ 10
- అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగ మనస్థితాః
భీష్మ మేవాభిరక్షున్తు భవన్తస్సర్వ ఏవహా 11
- తస్య సజ్జనయన్ హర్షం కురువృద్ధః పితామహః
సింహనాదం వినద్యోచైచ శబ్దం దధ్మా ప్రతాపవాన్ 12
- తతశ్శబ్దశ్చ భేర్యశ్చ పణవానకగోముఖాః
సహస్రైవాభ్యహన్యన్త స శబ్దస్తుములోభవత్ 13
- తత శ్వేతైర్హయైశ్చ కే మహతి స్యన్తనే స్థితౌ
మాధవః పాణ్డవశ్చైవ దివ్యౌ శక్తౌ ప్రదద్మతుః 14
- పాశ్చజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం ధనంజయః
పాణ్డ్రం తథ్మా మహాశబ్దం భీమకర్మా వృకోదరః 15
- అనన్తవిజయం రాజా కున్తీపుత్రో యుధిష్ఠిరః
నకులస్సహదేవశ్చ సుఘోషమణిపుష్పకౌ 16
- కాశ్యశ్చ పరమేష్వాస శ్శిఖిణ్ణీ చ మహారథః
ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః 17
- ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథివీపతే
సౌభద్రశ్చ మహాబాహు శక్త్యాన్ దధ్ముః పృథక్పృథక్ 18
- స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్
నభశ్చ పృథివీం చై వ తుములో వ్యనునాదయన్ 19

అథ న్యనస్థితాన్ దృష్ట్వా ధా ర్రరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః
ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యవ్య పాణానః 20
హృషీకేశం తదా వాక్య మిదమాహ మహీగాపతే

అర్జున ఉవాచ—

సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత 21
యావ దేతాన్నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామా ననస్థితాన్
కైర్మయా సహ యోద్ధవ్య మస్మిన్ రణసముద్యమే 22
యోతస్యమానా నవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః
ధా ర్రరాష్ట్రస్య దుర్బుధ్యే ర్యుధ్యే ప్రియచిక్షిణః 23

సజ్జయ ఉవాచ—

ఏనముక్తో హృషీకేశో గుడాకేశేన భారత
సేనయో రుభయో ర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమమ్ 24
భీష్మద్రోణప్రముఖిత స్సర్వేషాం చ మహీక్షితమ్
ఉవాచ పార్థ! పశ్యైతాన్ సమవేతాన్ కురూనితి 25
తత్రాఽపశ్యస్థినితాన్ పార్థః పితౄ నథ పితామహాన్
ఆచార్యాన్మాతౄల్లాన్భాతౄన్పుత్రాన్పత్రాస్సఖీంస్తథా 26
శ్వశురాన్ సుహృదశ్చైవ సేనయో రుభయోరపి
తాన్సమీక్ష్య స కౌంతేయ స్సర్వాన్ బన్ధూననస్థితాన్ 27
కృపయా పరయాఽఽవిష్టో విషీదన్నిదమబ్రవీత్

అర్జున ఉవాచ—

దృష్ట్వేమం స్వజనం కృష్ణ! యుయుత్సుం సముపస్థితమ్ 28

- సీదన్తి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి
 వేపఘృశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే 29
- గాఢీనం స్రంసతే హస్తా త్వక్స్యేన పరిదహ్యతే
 న చ శక్నో మ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః 30
- నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ !
 న చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమాహవే 31
- న కాఙ్క్షే విజయం కృష్ణ ! న చ రాజ్యం సుఖాని చ
 కిం నో రాజ్యేన గోవింద ! కిం భోగైర్జీవితేన వా 32
- యేషామర్థే కాఙ్క్షి తం నో రాజ్యం భోగాసుఖాని చ
 త ఇమేఽవస్థితా యుద్ధే ప్రాణాంస్త్యక్త్వా ధనాని చ 33
- ఆచార్యాః పితరః పుత్రాస్తతేన చ పితామహః
 మాతులాశ్చ శురాః పౌత్రాస్సౌమిన్సంబంధిన స్తథా 34
- ఏతాన్న హనుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మధుసూదన !
 అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే 35
- నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్నః కా ప్రీతిస్సౌజ్ఞనార్దన !
 పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్ హతైర్వీరౌనాతతాయినః 36
- తస్మాన్నాహ్లాదయం హన్తుర ధార్తరాష్ట్రాన్స్వబాంధవాన్
 స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖనస్స్యమ మాధన ! 37
- యద్యప్యేతే న పశ్యన్తి లోభోఽపహతచేతసః
 కులక్షయకృతం దోషం మిత్రద్రోహే చ పాతకమ్ 38
- కథం న శ్లేయమస్మాభిః పాపాదస్మాన్నివర్తితమ్
 కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భీష్మనార్దన ! 39

- కులక్షయే ప్రణశ్యన్తి కులధర్మాస్సనాతనాః
ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్న మధర్మోఽభిభవత్యత 40
- అధర్మాభిభవాత్కృష్ట ! ప్రదుష్యన్తి కులస్త్రీయః
స్త్రీషు దుష్టాసు వాన్తేయ ! జాయతే వర్ణసంకరః 41
- సంకరో నరకాయేన కులఘ్నానాం కులస్య చ
పతన్తి పితరో వ్యేషాం లుప్తపిత్తోదకక్రియాః 42
- దోషైశ్చైతే కులఘ్నానాం వర్ణసంకరకారకైః
ఉత్సాహ్యస్తే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః 43
- ఉత్స్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన !
నరకే నియతం వాసో భవతీత్యనుశుశ్రుమ 44
- అహో బత మహత్పాపం కర్తుం న్యనసితా నయమ్
యద్రాజ్యసుఖిభోభేన హన్తుం స్వజనముద్యతాః 45
- యది మామప్రతీకార మశస్త్రం శస్త్రపాణయః
ధార్తరాష్ట్రా రణే హన్యస్తస్మే షేమతరం భవేత్ 46

సజ్జయ ఉవాచ—

- ఏనముక్త్వాఽర్జునస్సంఖ్యే రథోపస్థ ఉపావిశత్
విసృజ్య సశరం చాపం శోకసంవిగ్నమానసః 47

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం. యోగశాస్త్రే.
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. అర్జున విషాదయోగో నామ. ప్రథమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా ద్వితీయోఽధ్యాయః

సా జ్యయో గః

సజ్జయ ఉవాచ—

తం తథా కృపయాఽఽవిష్ట మశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్
విషీదస్తమిదం వాక్య మువాచ మధుసూదనః

1

శ్రీ భగవానువాచ—

కుతస్త్వా కశ్మలమిదం విషమే సమవస్థితమ్
అనార్యజష్టమన్వగ్య మకీర్తికరమర్జున !

2

క్లేబ్యం మా స్మగమః పార్థ ! నైత త్వయ్యుపపద్యతే
క్షుద్రం హృదయచార్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ట పరంతప !

3

అర్జున ఉవాచ—

కథం భీష్మమహం సంశ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన !
ఇషుభిః ప్రతియోతస్యమి పూజార్హావరిసూదన !

4

గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయో భోక్తుం భైక్ష్యమపీహ లోకే,
హత్వాఽర్థకామాంస్తు గురూనిహైవ
భుజ్జీయ భోగాన్ మధిరప్రదిగ్ధాన్

5

నచైతద్విద్యః కతరన్నో గరీయో
యద్వాజ యేమ యది వా నోజ యేయుః
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామ—

స్తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః

6

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః
 పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసమ్మూఢచేతాః
 యచ్ఛేయ సాన్య నిశ్చితం బూహి తన్నే
 శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్

7

న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యా
 ద్యచ్ఛోక ముచ్ఛోషణ మిద్రియాణామ్
 అవాప్య భూమా వసపత్న మృద్ధం
 రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యమ్

8

సజ్జయ ఉవాచ—

ఏనముక్త్వా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతపః
 న యోతస్య ఇతి గోవింద ముక్త్వా తూష్టిం బభూవ హ
 తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివ భారత !
 సేనయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంత మిదం వచః

9

10

శ్రీ భగవానువాచ—

అశోచ్యానన్వశోచ స్త్వం ప్రజ్ఞానాదాంశ్చ భాషసే
 గతాసూనగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పణ్డితాః

11

న త్వేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః
 న చైవ న భవిష్యామ స్సర్వే వయమతఃపరమ్

12

దేహీనోఽస్మిన్ యథా దేహే కామూరం శూననం జరా
 తథా దేహస్తరప్రాప్తి ర్ధీరస్తత్ర న ముహ్యతి

13

మాత్రాస్పర్శాస్తు కౌస్తేయ ! శీతోష్ణ సుఖదుఃఖిదాః
 అగమాపాయినోఽనిత్యాస్తాం స్తితిక్షుస్వ భారత !

14

యం హి స న్యథయ న్యే తే పురుషం పురుషర్ భ !
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోఽన్యుతత్వాయ కల్పితే 15

నాసఙ్గో విద్యతే భా.నో నాభా.నో విద్యతే సతః
ఉభయోరపి దృష్టోఽన్త స్త్వనయో స్తత్త్వదర్శిభిః 16

అవినాశి తు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతమ్
వినాశమన్యయస్యాస్య స కశ్చిత్కర్తుమర్హతి 17

అన్తనన్త ఇమే దేశా నిత్యస్యోక్తా శ్శరీరిణః
అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్విధ్యస్వ భారత ! 18

య ఏనం వేత్తిహంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతమ్
ఉభా తౌ స విజానీతో నాయం హన్తి స హన్యతే 19

స జాయతే మ్రియతే వా కదాచి న్నాయం
భూత్వాభవితా నా స భూయః,

అఙ్గో నిత్య శ్శాశ్వఙ్గోఽయం
పురాణో సహన్యతే హన్యమానే శరీరే 20

వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజమన్యయమ్
కథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హన్తికమ్? 21

వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్యతి సరోఽపరాణి

తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా
న్యన్యాని సంయతి నవాని దేహీ 22

నైనం ఛిందన్తి శస్త్రాణి నైనం దహతి పానకః
స చైనం క్షేదయన్త్యాపో స శోషయతి మారుతః 23

అచ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయ మక్లేద్యోఽశోష్య ఏవ చ,
నిత్యస్సర్వగతస్థానం రచలోఽయం సనాతనః 24

అన్యక్తోఽయమచింతోఽయమవికార్యోఽయముచ్యతే
తస్మాదేవం విదిత్వైవం నానుశోచితుమర్హసి 25

అథ చైవం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతమ్
తథాఽసి త్వం మహాబాహు! నైవం శోచితుమర్హసి 26

జాతస్య హిధ్రువో మృత్యుస్త్రివం జన్మ మృతస్య చ
తస్మాదపరిహార్యేఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి 27

అన్యక్తాదీని భూతాని న్యక్తమధ్యానిభారత !
అన్యక్త నిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా? 28

ఆశ్చర్యవత్పశ్యతి కశ్చిదేన
మాశ్చర్యవద్వదతితథైవ చాన్యః
ఆశ్చర్యవచ్చైవమన్యశ్శృణోతి
శ్రుత్వాప్యేనం వేదనచైవకశ్చిత్ 29

దేహీ నిత్యనునధ్యోఽయం దేహీ సర్వస్య భారత !
తస్మాత్సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి 30

స్వధర్మమపి చానేత్య న వికమ్పితుమర్హసి
ధర్మాద్ధి యద్ధాచ్ఛేయోఽన్యత్ క్షత్రియస్య న విద్యతే 31

యదృచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వారమపాన్వతమ్
సుఖనః క్షత్రియాః పార్థ! లభంతే యుద్ధమిద్ధృశమ్ 32

అథ చేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి
తతస్స్వధర్మం కీర్తిం చహిత్వా పాపమవాప్స్యసి 33

అకీర్తిం చాపి భూతాని కథయిష్యన్తి తేఽన్యయామ్
సంభావితస్య చాకీర్తి ర్మరణాదతిరిచ్యతే 34

భయాద్రణాదుపరతం మన్యనే త్వాం మహారథాః
యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాఘవమ్ 35

అవాచ్యవాదాంశ్చ బహూన్వదిష్యన్తి తవాగతాః
నిన్దన్తస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖితరం ను కిమ్ 36

హతో వా ప్రాప్స్యసే స్వర్గం జిత్వా వా భోక్త్యసే మహీమ్
తస్మాదుత్తిష్ఠ కౌన్తేయ ! యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః 37

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయశ్చ
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్స్యసి 38

ఏషా తేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్యోగే త్విమాం శృణు
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ ! కర్మబంధం ప్రహాస్యసి 39

నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే
స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్ 40

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి రేకేహా కురునందన !
బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినామ్ 41

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రనదన్త్యవిపశ్చితః
వేదవాదరతాః పార్థ ! నాన్యదస్తీతి వాదినః 42

కామాత్మానస్స్వర్గపరా జన్మకర్మఫలప్రదామ్
క్రియావిశేషబహుళాం భోగైశ్వర్యగతిం ప్రతి 43

భోగైశ్వర్యప్రసక్తానాం తయాఽపహృతచేతసామ్
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధి స్సమాధౌ న విధీయతే 44

త్రైగుణ్యవిషయా వేదా నిస్త్రైగుణ్యో భవాక్షున !
నిర్ద్వంద్వో నిత్యసత్త్వస్థో నిర్వోగక్షేమ ఆత్మవాన్

45

యావానర ఉదపానే సర్వతస్సంప్లుతోదకే
తావాన్సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణ్య విజానతః

46

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన
మా కర్మ ఫల హేతుర్భూర్మాతే సంగోఽస్త్యకర్మణి

47

యోగ్యః కురుకర్మాణి సంగంత్యక్త్వా ధనంజయ !
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోఽస్సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే

48

దూరేణ హ్యనరం కర్మ బుద్ధియోగాద్ధనంజయ !
బుద్ధౌ శరణమన్విచ్ఛ కృపణాః ఫలహేతవః

49

బుద్ధియుక్తో జహాతీహ ఉభే సుకృతదుష్కృతే
తస్మాన్వోగాయ యుజ్యస్వ యోగకర్మసు కౌశలమ్

50

కర్మజం బుద్ధియుక్తాహి ఫలంత్యక్త్వా మనీషిణః
జన్మబన్ధవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛన్యనామయమ్

51

యదా తే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి
తదా గన్తాఽసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ

52

శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా
సమాధానచలా బుద్ధి స్తదా యోగమవాప్స్యసి

53

అర్జున ఉవాచ

స్థితప్రజ్ఞస్య కా భాషా ? సమాధిర్థస్య కేశవ !
స్థితధీః కిం ప్రభాషేత ? కిమాసీత ? వ్రజేత కిమ్ ?

54

శ్రీ భగవానువాచ—

- ప్రజహతి యదా కామాన్సర్వాన్పార్థ ! మనోగతాన్,
ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్త దోచ్యతే 55
- దుఃఖేష్వనుద్విగ్నమనా సుఖేషు విగతస్పృహః
నీతరాగభయ క్రోధ స్థితధీర్మునిరుచ్యతే 56
- యస్సర్వత్రానభిన్నేహ స్త తత్రాప్య శుభాశుభమ్
నాభినన్దతి స ద్దేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా 57
- యదా సంహరతే చాయం కుర్వోన్యన్యేనీప సర్వశః
ఇన్ద్రియాణీన్ద్రియా క్లేభ్య స్తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా 58
- విషయా వినినర్తంతే నిరాహారస్య దేహినః
రసనర్జం రసోఽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నినర్తతే 59
- యతో హ్యపి కౌన్తేయ ! పురుషస్య విపశ్చితః
ఇన్ద్రియాణి ప్రమాఢీని హరన్తి ప్రసభం మనః 60
- తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్పరః
న శే హి యన్యేన్ద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా 61
- ధ్యాయతో విషయాన్పుంస స్సంగసేషూపజాయతే
సంగాత్సంజాయతే కామః కామాత్క్రోధోఽభిజాయతే 62
- క్రోధాద్భవతి సమ్మోహ స్సమ్మోహతస్మృతివిభ్రమః
స్మృతిభ్రంశాద్బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్పణశ్యతి 63
- రాగద్వేషవియక్తైస్తు విషయానిన్ద్రియైశ్చరన్
ఆత్మనశ్చైర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధిగచ్ఛతి 64
- ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హనిరస్యోపజాయతే

ప్రసన్న చేతనో హ్యశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతే 65

నాస్తి బుద్ధిరయుక్తస్య నచాయుక్తస్య భావనా
న చాభావయతశ్శాన్తి రశాన్తస్య కుతస్సుఖమ్ ? 66

ఇన్ద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽనువిధీయతే
తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం నాయుర్నాపమివామ్భసి 67

తస్మాద్యచ్య మహాబాహు! నిగృహీతాని సర్వశః
ఇన్ద్రియాణీన్ద్రియాఢ్ధేభ్య స్తస్యప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా. 68

యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః 69

ఆపూర్యమాణమచలప్రతిష్ఠం
సముద్రమాపఃప్రవిశన్తియద్వత్
తద్వత్కామా యం ప్రవిశన్తి సర్వే
సశాన్తిమాప్నోతినకామకామీ 70

విహాయ కామాన్యస్సర్వాన్ పుమాంశ్చరతి నిస్సృహః
నిర్మమో నిరహంకార స్స శాన్తిమధిగచ్ఛతి 71

ఏషా బ్రాహ్మీస్థితిః పార్థ! నైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి
స్థిత్యాఽస్యామ స్తకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి 72

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగశాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే. సాక్ష్య

యోగో నామ. ద్వితీయోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా తృతీయోఽధ్యాయః

కర్మయోగః

జ్యాయసీ చేత్కర్మణస్తే మతాబుద్ధిరనార్దన!
తత్కిం కర్మణి ఘోరేమాం నియోజయసి కేశవ ! 1

వ్యామిశేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవమే
తదేకం వద నిశ్చిత్త్య యేనశ్రేయోఽహమాప్నుయాం 2

శ్రీ భగవానువాచ—

లోకేఽస్మిద్ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయాఽనఘ!
జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్ 3

న కర్మణామనారమ్భా నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్ను తే
న చ సన్న్యసనాదేన సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి 4

న హి కశ్చిత్తణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్
కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైరుణేః 5

కర్మేన్ద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్
ఇన్ద్రియాథాన్విమూఢాత్మా మిథ్యాచారస్స ఉచ్యతే 6

య స్త్విన్ద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున !
కర్మేన్ద్రియైః కర్మయోగ మసక్తస్స విశిష్యతే 7

నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః
శరీరయాత్రాఽపి చ తే న ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః 8

యజ్ఞార్థాత్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబంధనః
తదర్థం కర్మ కౌస్తేయ ! ముక్తసంగస్సమాచర 9

సహాయజ్ఞాః ప్రజాస్సృష్ట్యా పురోవాచప్రజాపతేః
అనేన ప్రసవిష్యశ్వ మేష నోఽస్త్విష్టకామధుకే
దేవాన్ భానయతానేన తే దేవా భానయన్తనః
పరచ్ఛరం భానయన్త్రేయః పరమవాప్స్యశ

10

11

ఇస్థానోభగాన్స్తానో దేవా దాన్యనేయజ్ఞావానితాః
తైర్దత్తానప్రదాయైభ్యో యో భుక్తేః సేన ఏవచ
యజ్ఞశిష్టాశినస్సంతో ముచ్ఛంతే సర్వకిల్బిషః
భుజతే తేత్వఘం పాపా యేపచన్యాత్మ కారణాత్

12

13

అన్నాద్భవన్తి భూతాని పర్జన్యా దన్నసన్ధనః
యజ్ఞాద్భవన్తి పర్జన్యో యజ్ఞః కర్మసముద్భవః

14

కర్మ బ్రహ్మాద్భవం విద్ధి బ్రహ్మక్షర సముద్భవమ్
తస్మాత్సర్వగతం బ్రహ్మనిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితమ్
ఏనం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహయః
అఘాయు రిన్ద్రాయారామో మోఘుం పార్థసజీవతి

15

16

యస్త్యాత్మరత్తి రేనస్యా దాత్మతృప్తశ్చమాననః
ఆత్మన్యేన చ సంతుప్త స్తస్య కార్యం నవిద్యతే

17

నైవతస్య కృతేనాస్థో నాకృతే నేహకశ్చన
నచాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిద్ధర్మవ్యాపాశ్రయః

18

తస్మా దసక్త స్సతతం కార్యం కర్మసమాచర
అసక్తో హ్యచరన్ కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః

19

కర్మజైవహి సంసిద్ధి మాస్థితా జనకాదయః
లోకసంగ్రహ మేవాపి సమృశ్యన్ కర్తుమర్హసి

20

- యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠస్తతదేవేతగో జనః
సయత్రప్రమాణం కుకుతే లోక స్తదనువర్తతే 21
- సమే పార్థాసి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కిచ్ఛన
స్థానవాప్త మవాప్తవ్యం నర్తనచ కర్మణి 22
- యది హ్యహం ననరేయం జాతు కర్మణ్యతన్వితః
మమ నర్తాను నర్తనే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః 23
- ఉత్సీదేయ రిమే లోకా నకుర్యాం కర్మచేదహమ్
సంకరశ్చ చ కర్తాస్యా ముపహన్యా మిమాప్రజాః 24
- సత్కాః కర్మణ్య విద్వాంసో యథాకుర్వన్తి భారత
కుర్యా ద్విద్వాంస్తథానస్త శ్చిక్నేష్ట లోక సజ్జిహ్వామ్ 25
- నబుది భేదం జనయే దజ్ఞానాం కర్మచక్షీనామ్
జోషయే త్సర్వకర్మాణి విద్వాన్ యుక్తస్సమాచరన్ 26
- ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః
అహఙ్కార విమూఢాత్మా కర్తాహ మితి నున్యతే 27
- తత్త్వవిత్తు మహాబాహూ గుణకర్మ విభాగయోః
గుణా గుణేషు నర్తంత ఇతిమత్వాన సజ్జతే 28
- ప్రకృతే గ్లణసమ్మూఢా స్సజ్జన్తే గుణకర్మసు
తా నకృత్స్ను విదోవారదాన్ కృత్స్నవిస్న విచాలయేత్ 29
- మయి సర్వాణి కర్మాణి సన్న్యాస్యాథ్యాత్మచేతసా
నిరాశ్చిర్నిర్మమో భూత్వా యుద్ధ్యస్వవిగతజ్వరః 30
- యే నే మతమిదం నిత్యమనుతిష్ఠం ని మానవాః
శ్రద్ధానన్తోనసూయన్తో ముచ్యన్తేతేపి కర్మభిః 31

యే త్వేతదభ్యసూయంతో నానుతిష్ఠంతి మే మతమ్

సర్వజ్ఞానవిమూఢాంస్తా నివిధి నస్తా నచేతనః

32

సదృశం చేష్ట తే స్వస్యాః ప్రకృతేర్జ్ఞానవాసవి

ప్రకృతిం యాన్తి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి

33

ఇన్ద్రియస్యేన్ద్రియస్యార్థే రాగద్వేషా న్యనస్థితౌ

తయోర్న వశమాగచ్ఛేత్ హ్యస్య పరిపథినౌ

34

శ్రేయాన్స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్

స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః

35

అష్టన ఉవాచ—

అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః

అనిచ్ఛన్నపి వాన్స్థానైః ! బలాదిన నియోజితః

36

శ్రీ భగవానువాచ—

కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణసముద్భవః

మహశనో మహాపాపా విద్ధ్వేనమిహ నైరిణమ్

37

ధూమేనావ్రీయతే వహ్ని ర్యథాఽఽదర్శో మలేన చ

యథోల్బేనావృతో గర్భ స్తథాతే నేదమావృతమ్

38

ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యనైరిణా

కామరూపేణ కౌన్తేయ ! దుష్పూరేణానలేన చ

39

ఇన్ద్రియాణి మనో బుద్ధి రస్యాధిష్ఠానముచ్యతే

ఏతైర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమావృత్య దేహినమ్

40

- తస్మాత్త్వమిద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతస్త్వ భ !
 పాపానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనమ్ 41
- ఇద్రియాణి పరాణ్యాహు రిద్రియేభ్యః పరం మనః
 మనసస్తు పరా బుద్ధి ర్యోబుద్ధేః పరతస్తు సః 42
- ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్యా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా
 జహి శత్రుం మహాబాహూ ! కామరూపం దురాసదమ్ 43

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్పు. బ్రహ్మవిద్యాయాం,
 యోగశాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే.
 కర్మయోగో నామ తృతీయోధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా చతుర్థోఽధ్యాయః

జ్ఞానయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- ఇమం వినస్వతే యోగం ప్రోక్తవాసహమన్యాయం
వినస్వాన్ననవే ప్రాహ మనురిక్ష్వాకవేఽబ్రహ్మతే 1
- ఏనం పరంపరాప్రాప్త మిమం రాజర్ష యో విదుః
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరంతప ! 2
- స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః
భక్తోఽసిమే సఖా చేతి రహస్యం స్యాత్తమతమమ్ 3

అష్టన ఉవాచ

- అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వినస్వతః
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాచౌ ప్రోక్తవానితి ? 4

శ్రీ భగవానువాచ—

- బహూని మే న్యతీతాని జన్మాని తవ చాష్టన !
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరంతప ! 5
- అజోఽపి సన్నన్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపిసన్
ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా 6
- యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత !
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాఽఽత్మానం సృజాన్యహమ్ 7
- పరిత్రాణాయ సామూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యగే యగే 8

జన్మ కర్మ చ మే దిన్య మేవం యో వేత్తి తత్త్వతః
త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున ! 9

వీతరాగభయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః
బహునో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భానమాగతాః 10

యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథై వ భజాన్మహమ్
మమ వత్మానునర్తంతే మనుష్యాః పార్థ ! సర్వశః 11

కాఙ్క్షంతః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః
క్షీప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా 12

చాక్షుర్వర్ణం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః
త్యక్త కర్తారమపి మాం విద్వ్యక్తారమన్యయమ్ 13

న మాం కర్మాణి లిమ్పంతి న మే కర్మఫలే స్పృహః
ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స బధ్యతే 14

ఏవం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః
కురు కర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతమ్ 15

కిం కర్మ కిమకర్మేతి కనయోఽప్యత్ర మోహితాః,
తత్రే కర్మ ప్రవక్ష్యేమి యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ 16

కర్మణో హ్యపి బోధన్యం బోధన్యం చ వికర్మణః
అకర్మణశ్చ బోధన్యం గహనా కర్మణో గతిః 17

కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యే దకర్మణి చ కర్మ యః
స బుద్ధిమాన్మనుష్యేషు సయుక్తః కృతన్న కర్మకృత్ 18

యస్య సర్వే సమారమ్భాః కామసంకల్పవర్జితాః
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్మాణాం తమాహుః పణ్డితం బుధాః 19

త్యక్త్వా కర్మఫలానజ్ఞం నిత్యత్మప్రో నిరాశ్రయః
కర్మణ్యభిప్రన్యతోఽపి నై న కించిత్కరోతి సః 20

నిరాశీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహః
శాశీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషమ్ 21

యద్యచ్ఛాల్సాభసంతుష్టో ద్వన్వాతీతో విమత్సరః
సనుస్సిన్ధావస్థిన్ధౌ చ కృత్వాఽపి నిబధ్యతే 22

గతసజ్గర్య ముక్తస్య జ్ఞానానస్థితచేతసః
యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిశీయతే 23

బ్రహ్మోర్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్రహ్మగ్నో బ్రహ్మణాహుతమ్
బ్రహ్మైవ తేన గత్తవ్యం బ్రహ్మకర్మ సమాధినా 24

దై నమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే
బ్రహ్మాగ్నానపరే యజ్ఞం యజ్జేనోపజుహ్వతి 25

శ్రోత్రాదీనీన్ద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిషు జుహ్వతి
శబ్దాదీన్ద్విషయానన్యే ఇన్ద్రియాగ్నిషు జుహ్వతి 26

సర్వాణీన్ద్రియకర్తృణి ప్రాణకర్తృణి చాపరే
ఆత్మసంయమయోగాగ్నౌ జుహ్వతి జ్ఞానదీపితే 27

ద్రవ్యయజ్ఞస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞస్తథాఽపరే
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చయతయస్సంశితవ్రతాః 28

అపానే జుహ్వతి ప్రాణం ప్రాణేఽపానం తథాఽపరే
ప్రాణాపానగతీ రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః 29

అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్నాగ్రేషు జుహ్వతి
సర్వేఽప్యేతే యజ్ఞ విదో యజ్ఞ క్షపితకల్మషాః 30

యజ్ఞ శిష్టామృతభుజో యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్
నాయం లోకోఽస్త్యయజ్ఞస్య కుశోఽన్యః కురుస త్రమ ? 31

ఏవం బహువిధా యజ్ఞా వితతా బ్రహ్మణో ముఖే
కర్మజా నివృద్ధితాన్ సర్వా నేనం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే : 2

శ్రేయాన్ ద్రన్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరః ప
సర్వం కర్తాఖలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే 33

త ద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేనయా
ఉపదేక్ష్యన్తి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః : 4

యజ్ఞాత్వా న పునర్మోహమేవం యాస్యసి పాణ్డవ !
యేన భూతాన్య శేషేణ ద్రక్ష్యస్యాత్మన్యథో మయి 35

అపి చేదసి పాపేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపకృత్రమః
సర్వం జ్ఞానప్లవేనై న నృజనం సంతరిష్యసి 36

యథై ధాంసి సమిద్ధోఽగ్ని ర్భస్మసాత్కురుతేఽర్జున !
జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా 37

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విన్దతి 38

శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం తత్పరస్సంయతేన్ద్రియశః
జ్ఞానం లభ్యా పరాం శాన్తి మచిరేణాధిగచ్ఛతి 39

అజ్ఞ శ్చాశ్రద్ధానశ్చ సంశయాత్మా వినశ్యతి
నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః 40

(22)

చ తు ర్థో ధ్యా య ము

85

యోగసన్న్యస్త కర్మాణం జ్ఞానసంఛిన్న సంశయమ్
ఆత్మనంస్తం న కర్మాణి నిబద్ధన్తి ధనంజయ

41

తస్మా దజ్ఞానసమ్భూతం హృత్థన్మం జ్ఞానాసినాఽఽత్మనః
ఛిత్వేనం సంశయం యోగ మాతిష్ఠోత్తిష్ట భారత!

42

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు, బ్రహ్మవిద్యాధాం,

యోగశాస్త్రే, శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే,

జ్ఞానయోగో నామ, చతుర్థోధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా పంచమోఽధ్యాయః

కర్మసన్న్యాసయోగః

అష్టన ఉవాచ—

సన్న్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పున కోగం చ శంససి
యచ్ఛేయ ఏతయో రేకం త స్మే బ్రూహి సునిశ్చితమ్ 1

శ్రీ భగవానువాచ—

సన్న్యాసః కర్మయోగశ్చ నిశ్చేయసకరా వృభా
తయోస్తు కర్మసన్న్యాసా త్కర్మయోగో విశిష్యతే 2

శ్లేయస్స నిత్యసన్న్యాసీ యో న ద్వేష్టి న కాఙ్క్షతి
నిర్ద్వంద్వో హి మహాబాహూ సుఖం బన్ధాత్ప్రముచ్యతే 3

సాఙ్ఖ్యయోగౌ పృథ గ్బాలాః ప్రనదన్తి న పణ్డితాః
ఏకమప్యస్థిత స్సమ్యక్ గుభయో ర్విస్తతే ఫలమ్ 4

యత్సాంఖ్యైః ప్రాప్య తే స్థానం తద్యోగైరపి గమ్యతే
ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి 5

సన్న్యాసస్తు మహాబాహూ ! దుఃఖమాప్తుమయోగతః
'యోగయుక్తో మునిర్బ్రహ్మ న చిరేణాధిగచ్ఛతి 6

'యోగయుక్తో విసుద్ధాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః
సర్వభూతాత్మభూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే 7

నై న కించిత్కరోమీతి యుక్తో మన్యేత తత్త్వవిత్
పశ్యక్ శృణ్వక్ స్మృశక్ జిఘ్రన్నశ్నగ్గచ్ఛక్ స్వపక్ శ్వసక్ 8

ప్రలపక్ విపృజక్ గృహ్ణా న్మున్మిషన్మిషన్నపి
ఇన్ద్రియాణీన్ద్రియాఢ్ఢేషు వర్తన్త ఇతి ధారయక్ 9

బ్రహ్మణ్యధాయ కర్మాణి సజ్గం త్యక్త్వా కరోతి యః
లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్రమివామ్భసా 10

కాయో మనసా బుద్ధ్యా కేవలైర్నియైరపి
యోగినః కర్మ కుర్వన్తి సజ్గం త్యక్త్వా తత్కృత్యయే 11

యుక్తః కర్మ ఫలం త్యక్త్వా శాన్తిమాప్నోతి నైష్ఠికీమ్
అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సక్తో నిబద్ధతే 12

సర్వకర్మాణి మనసా సన్న్యస్యాస్తే సుఖం వశీ
ననద్వారే పురే దేశో నైవ కుర్వన్న కారయన్ 13

న కర్తృత్వం న కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః
సకర్మఫలసంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే 14

నాదత్తే కస్యచిత్పాపం న చైవ సుకృతం విభుః
అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యన్తి జన్తవః 15

జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః
తేషామాదిత్యనజ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్ 16

తద్భుద్ధయస్తదాత్తానస్తన్నిష్ఠాస్తత్పరాయణాః
గచ్ఛన్త్యపునరాన్మృత్తిం జ్ఞాననిర్ధాతకల్పనాః 17

విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తినీ
శుని చైవ శ్వపాకే చ పణ్డితాస్సమధర్మినః 18

ఇహైవ తైర్జితస్సర్గో యేషాం సామ్యే స్థితం మనః
నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్భ్రహ్మణి తే స్థితాః 19

సప్రహృష్యేత్ప్రియంప్రాప్య నోద్విజేత్ప్రాప్య చాప్రియమ్
స్థిరబుద్ధిరసమ్మాఢో బ్రహ్మవిద్భ్రహ్మణి స్థితః 20

- బాహ్యస్పర్శేష్వసక్తాత్మా విస్తత్యాత్మని యత్సఖమ్
స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖమక్షయమశ్నుతే 21
- యే హి సంస్పర్శజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే
ఆద్యస్తనస్తః కౌస్తేయ ! న తేషు రమతే బుధః 22
- శక్నోతీహైన యస్సోషుం ప్రాకృరీరవిమోక్షణాత్
కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తస్స సుఖీ నరః 23
- యోఽస్తస్సుఖోఽస్త రారామ స్తథాఽస్తస్త్వోతిరేన యః
స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణం బ్రహ్మభూతోఽధిగచ్ఛతి 24
- లభస్తే బ్రహ్మనిర్వాణ మృషయః క్షీణకల్మషాః
ఛిన్నద్వైధా యతాత్మాన స్సర్వభూతహితే రతాః 25
- కామక్రోధవియుక్తానాం యతీనాం యతచేతసామ్
అభిథో బ్రహ్మనిర్వాణం నర్తతే విదితాత్మనామ్ 26
- స్వర్గానక్రత్వాబహిర్బాహ్యం శ్చక్షుశ్చైవాస్తరే భ్రువోః
ప్రాణాపానౌ సహా కృత్వా నాసాభ్యస్తరచారిణౌ 27
- యతేన్ద్రియమనోబుద్ధి ర్మునిర్మోక్షపరాయణః
విగతేచ్ఛాభయక్రోధో యస్సదాముక్త ఏవ సః 28
- భోక్తారం యజ్ఞ తపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాన్తిమృచ్ఛతి 29

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగ చాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. కర్మ

సన్న్యాసయోగో నామ. పంచమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా షష్ఠోఽధ్యాయః

అత్మసంయమయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మకరోతి యః
స సన్న్యాసీ చ యోగీ చ స నిరగ్నిర్న చాక్షయః 1
- యం సన్న్యాసమితి ప్రాహుః క్యోగం తం విది సాక్షాత్
స హ్యసన్న్యస్తసంకల్పో యోగీ భవతి కశ్చిత్ 2
- ఆరుఝోఽర్ఝునే క్యోగం కర్మ కారణముచ్యతే
యోగాగూఢస్య తస్యైవ శమః కారణముచ్యతే 3
- యదా హి చేన్ద్రియాఢ్ఢేషు స కర్మస్వనుషజ్జతే
సర్వసంకల్పసన్న్యాసీ యోగాగూఢస్తదోచ్యతే 4
- ఉద్ధరేదాత్మనాఽఽత్మానం నాత్మానమవసాదయేత్
ఆత్మైవ హ్యత్మనో బంధు రాత్మైవ రిపురాత్మనః 5
- బంధురాత్మాఽఽత్మనస్తస్య యేనాత్మైవాత్మనా జితః
అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తేతాత్మైవ శత్రునత్ 6
- జితాత్మనః ప్రజాస్తస్య పరమాత్మా సమాక్షాతః
శీఘోష్ఠసుఖదుఃఖేషు తథా మానానమానయోః 7
- జ్ఞానవిజ్ఞానతృప్తాత్మా కుటస్థో విజితేన్ద్రియః
యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్ఠాశ్మకాశ్చరః 8
- సుహృన్నిత్రాయదాసీన మధ్యస్థద్వేష్యబంధుషు
సాధుష్వపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే 9

- యోగీ యుభోత సతత మాత్మానం రహసి స్థితః
ఏకాకీ యతచిత్రాత్మా నిరాశీరపరిగ్రహః 10
- నుచా దేశే ప్రతిషాప్య స్థిరమాననమాత్మనః
నాత్యుచ్ఛ్రితం నాతిసీచం చై లాజినమశోతరమ్ 11
- తత్ప్రేకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్రేన్ద్రియక్రియః
ఉపవిశ్యాసనే యుజ్ఞ్యాద్యోగమాత్మవిశుద్ధయే 12
- సమం కాయశిరోగ్రీవం ధారయన్న చలం స్థిరః
సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చాననలోకయన్ 13
- ప్రశాంతాత్మా నిగతభీర్భ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః
మనస్సంయమ్య మచ్ఛిత్తో యుక్త ఆసీత మత్పరః 14
- యుభన్నేనం సదాఽఽత్మానం యోగీ నియతమానసః
సాన్తిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి 15
- సంత్యక్నోతస్తు యోగోఽస్తి న చై కాన్తమనశ్చతః
స చాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతో నై వ చాక్షున ! 16
- యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు
యుక్తస్వప్నానబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహా 17
- యదా వినియతంచిత్ర మాత్మన్యేవావతిష్ఠతే
నిర్గుప్తహస్సర్వకామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా 18
- యథా దీపో నివాతస్థో నేజ్యతే సోపమా స్మృతా
యోగినో యతచిత్రస్య యుజ్జతో యోగమాత్మనః 19
- యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా
యత్ర చైవాత్మనాఽఽత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి 20

- సుఖమాత్య నికం య త్ర ద్భుద్విగ్రాహ్యామతీన్ద్రియమ్
వేత్తి యత్ర న చైనాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః 21
- యం లబ్ధ్యా చాపరం లాభం మన్యతేనాధికం తతః
యస్మిన్స్థితో న దుఃఖేన గురుణాఽపి విచాల్యతే 22
- తం విద్యాద్దుఃఖసందోగ విదోగం యోగసంజితమ్
న నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగోఽనిర్విణ్ణచేతసా 23
- సంకల్పప్రభవాన్యా-మాం స్త్యక్త్వా సర్వానశేషతః
మనసై వేద్దియగ్రామం వినియమ్య సమస్తతః 24
- శనై శ్చనై రుపరమే ద్భుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా
ఆత్మసంఘం మనః కృత్వా నకిశ్చిదపి చింతయేత్ 25
- యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చిచ్ఛలమస్థిరమ్
తతస్తతో నియమ్యైత దాత్మన్యేన వశం నయేత్ 26
- ప్రశాంతమనసం సేవనం యోగినం సుఖము త్రమమ్
ఉపైతి శాంతరజసం బ్రహ్మభూతమకల్మషమ్ 27
- యుజ్యన్మేనం సదాఽఽత్మానం యోగీ విగతకల్మషః
సుఖేన బ్రహ్మసంస్పర్శ మత్యంతం సుఖమశ్నుతే 28
- సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని
ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శనః 29
- యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి న చ మే న ప్రణశ్యతి 30
- సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః
సర్వథా నర్తమానోఽపి న యోగీ మయివర్తతే 31

అత్తైపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోగీశ్వర !
సుఖం వా యది వా మఃఖం స యోగీ పరమే వతః 32

అర్జున ఉవాచ—

యోగయంయోగస్త్యయాప్రోక్త స్సామ్యేన మధుసూదన !
ఏతస్యాహం న పశ్యామి చచ్ఛలత్వాస్థినితిం స్థిరామ్ 33
చచ్ఛలం హి మనః కృష్ణ ! ప్రమాథి బలనదృశమ్
తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోరివ సుదుష్కరిమ్ 34

శ్రీ భగవానువాచ—

అసంశయం మహాబాహూ ! మనో నుర్నిగ్రహం చలమ్
అభ్యాసేన తు కౌంతేయ ! వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే 35
అసంయతాత్మనా యోగో దుష్ప్రాప్త ఇతి మే మతిః
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః 36

అర్జున ఉవాచ—

అయతిశ్శద్ధయోపేతో యోగాచ్చలితమాససః
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ ! గచ్ఛతి ? 37
కచ్చిన్నో భయవిభ్రష్టశ్చిన్నాభ్రమివ నశ్యతి,
అప్రతిష్ఠో మహాబాహూ ! విమూఢో బ్రహ్మణః పథి 38
ఏతన్నే సంశయం కృష్ణ ! ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః
త్వదన్యస్సంశయస్యాస్య ఛేత్తా న హ్యపపద్యతే 39

శ్రీ భగవానువాచ—

పార్థ నై వేహ సాముత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే
న హి కల్యాణకృత్కశ్చిద్దుర్గతిం తాత ! గచ్ఛతి 40

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకా నుషిత్యా శాశ్వతీస్సమాః
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే

41

అథనా యోగినామేన కులే భవతి ధీమతామ్
సతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్

42

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పార్వదేశికమ్
యతతే చ తతో భూయ స్సంసిద్ధౌ కురునన్దన !

43

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ క్షాయతే హ్యవశోఽపి సః
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబహ్మతినర్తతే

44

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధకిల్బిషః
అనేకజన్మ సంసిద్ధ స్తతో యాతి పరాం గతిమ్

45

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః
కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవాత్తున !

46

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాంతరాత్మనా
శ్రద్ధావాన్భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః

47

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగకాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే.

ఆత్మసంయమయోగోనామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా సప్తమోఽధ్యాయః

విజ్ఞానయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- నుయ్యాస క్రమనాః పార్థ ! యోగం యుజ్మచ్ఛదాశ్రయః
అసంశయం సముగ్రం మాం యథా జ్ఞాన్యసి తచ్ఛ్రుణు 1
- జానం తేహం సవిజ్ఞాన మిదం నత్యైష్యమ్యశేషతః
యజ్ఞాత్వా నేహ భూయోఽన్యజ్ఞాతన్యమసశిష్యతే 2
- మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే
యతతామపి సిద్ధాంతాం కశ్చిన్నాం వేదితత్త్వితః 3
- భూమి రాపో నలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధి రేనచ
అహంకార ఇతీయంమే భిన్నా ప్రకృతి రష్టథా 4
- అపరేయ మిత స్త్వన్యార్థం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరామ్
జీవభూతాం మహాబాహు యయేదంధ్యార్యతే జగత్ 5
- సతన్యోనీని భూతాని సర్వాణి క్షృణుధారయ
ఆహం కృతన్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయ స్తథా 6
- మత్తః పరతరం నాన్య త్కేశ్చిదస్తి ధనఇదమ్
మయి సర్వ మిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇన 7
- రసోఽహమప్సుకౌ న్దేయ ప్రభాఽస్మి శశిస్త్వార్యయోః
ప్రణవస్సర్వ వేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు 8
- పుణ్యో గర్భః పృథివ్యాం చ త్క్షేజశ్చాస్మి విభానసౌ
జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు 9

బీజం మాం సర్వజ్ఞతానాం విద్ధి పార్థ ! సనాతనమ్
బుద్ధిబుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహమ్. 10

బలం బలవతాం చాహం కామరాగవినశితమ్
ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ ! 11

యే చై న సాత్త్వికా భావా రాజసాస్తామసాశ్చ యే
మత్త ఏవేతి తాన్విద్ధి న త్వహం తేషు తేమయి 12

త్రిభిర్గుణానుయైర్భావై రేభిర్గుర్వమిదం జగత్
మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయమ్ 13

దైవీ శ్శ్యాచా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయీ
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరన్తి తే 14

న మాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే సరాధమాః
మాయయాఽపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః 15

చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాసుకృతినోఽర్జున !
ఆరో జ్ఞాసురార్థార్థ జ్ఞానీ చ భరతర్షభ ! 16

తేమాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే
ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థ మహం స చ మమ ప్రియః 17

ఉదారాస్సర్వ ఏవై తే జ్ఞానీ త్వత్కైవ మే మతమ్
ఆస్థితస్స హియుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాం గతిమ్ 18

బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే
నాసుదేనస్సర్వమితి స మహాత్మా ఘదుర్లభః 19

కామైస్సైస్వైర్హృతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేఽన్యదేవతాః
తం తం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాప్స్వయీ 20

యోయోయాంయాంతనుంభక్త శ్రద్ధయాః శ్రియమిచ్ఛతి
తస్య తస్మాచలాం శ్రదాం తామేవ విదధావ్యహమ్ 21

స తయా శ్రద్ధయా యుక్త స్తస్యారాధనమీహ తే
 లభతే చ తతః కామా న్మయేన విహితాన్నితాన్

అన్తనఁను ఫలం లేచాం తద్భవత్యల్పమేధసామ్
దేవాదేనయజ్ఞో యాన్తి మద్భక్తా యాన్తి మావపి

అన్యక్తం న్యక్తిమాపన్నం మన్యక్తే మామబుద్ధయః
పరం భావమజానన్తో మమాన్యయమను త్రమమ్

నాహం ప్రకాశస్సర్వస్య యోగమాయాసమాన్వతః
మూఱోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజనున్యయమ్ 29

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చాక్షున !
భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద నకశ్చన

ఇచ్చాద్వేషసముత్థేన ద్వన్ద్వమోహేన భారత !
సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్వేయాన్ని పరంతప !

యేషాం త్వస్తగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణామ్
తే ద్వస్త్యమోహనిష్కుక్తా భజన్తే మాం దృశన్తతాః 28

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యత నిదో
తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృతస్మ మధ్యాత్మం కర్మ చాఙ్గలమ్ 29

సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియజ్ఞం చ యే విదుః
ప్రయాణకాలేపి చ మాం తే విదుర్యుక్తచేతసః.

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం. యోగశాస్త్రే.
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. విజ్ఞానయోగో నామ, నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా అష్టమోఽధ్యాయః

అక్షరపరబ్రహ్మయోగః

సజ్జయ ఉవాచ—

కిం తద్బ్రహ్మ ? కిం ధ్యాత్మం ? కిం కర్మ ? పురుషోత్తమ !
అధిభూతం చ కిం ప్రోక్త ? మధిదైనం కిం ముచ్యతే ? 1
అధియజ్ఞః కథం ణోఽత్ర ? దేహేఽస్మిన్నధుసూదన !
ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽసి నియతాత్మభిః ? 2

శ్రీ భగవానువాచ—

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మముచ్యతే
భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసజ్జితః 3
అధిభూతం యో భానః పురుషశ్శాధిదైవతమ్
అధియజ్ఞోఽహమేవాత్ర దేహే దేహభృతాంసర ! 4
అస్తకాలే చ మామేన స్మరన్ముక్త్వా కలేబరమ్
యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాస్త్యత్ర సంశయః 5
యం యం వాఽపి స్మరన్భావం త్యజత్యస్తే కలేబరమ్
తం తమేనైతి కాస్తేయ ! సదా తద్భావభావితః 6
తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుక్త్యచ
మయ్యర్పితమనోబుద్ధి ర్మామేనైష్యస్యసంశయః 7
అభ్యాసయోగయక్తేన చేతసా నాన్యగామినా
పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్ 8
కవిం పురాణమనుశాసితార మహోరణీయాంసమనుస్మరేద్వ్యః
సర్వస్యథాతారమచింత్య మాప మాదిత్యవర్ణంతమపః పరస్తాత్

ప్రయాణకాలే మనసాఽచలేన భక్త్యా యుగో యోగబలేన చేన
 భుకోర్మధ్యే ప్రాణమావేశ్య సమ్యక్ స్థితం పరం పురుషము పైతిది
 యదక్షరం వేదవిదో వద నివిశ నియద్యత యోవీతరాగాః శ్రన్వంత్యం
 యదిచ్ఛన్తే బ్రహ్మచర్యంచరంతి తేపదంసంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నికుడ్భ్య చ
 మూర్ధ్న్యాధాయాత్మనః ప్రాణమాస్థిగో యోగధారణామ్ 12

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్
 యః ప్రయాతి త్యజన్దేహం స యాతి పరమాం గతిమ్ 13

అనన్యచేతాస్సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః
 తస్యాహం సులభః పార్థ ! నిత్యయుక్తస్య యోగినః 14

మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయ మశాశ్వతమ్
 నాప్నునన్తి మహాత్మాన స్సంసిద్ధిం పరమాం గతాః 15

అబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరానర్తిన్ఽర్జున !
 మాముపేత్య తు కౌన్తేయ ! పునర్జన్మ న విద్యతే 16
 సహస్రయుగపర్యంత మహర్వద్భ్రహ్మణో విదుః
 రాత్రింయుగసహస్రాంత్రాంశేఽహోరాత్రవిదో జనాః 17

అన్యక్తాద్వ్యక్తయస్సర్వాః ప్రభవన్త్యహరాగమే
 రాత్ర్యాగమే ప్రళయః తత్రైవాన్యక్తసంజ్ఞ కే 18

భూతగ్రామస్స ఏచాయం భూత్వా భూత్వా ప్రళయతే
 రాత్ర్యాగమేఽవశః పార్థ ! ప్రభవత్యహరాగమే 19

పరస్తస్మాత్తు భానోఽన్యోఽన్యక్తోఽన్యక్తాత్సనాతనః
 యస్స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి 20

అన్యక్తోఽక్షర ఇన్యక్త స్తమాహుః నరమాం గతిమ్
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ 21

పురుషస్స పరః పార్థ ! భక్త్యా లభ్యస్త్యచన్యయా
యస్యా స్తస్మాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్ 22

యత్ర కాలే త్వనాన్మత్తి మాన్మత్తింఽచైవ యోగినః
ప్రయాతా యాన్తి తం కాలం నన్యోమి భరతర్షభ ! 23

అగ్నిర్జ్యోతిరహశ్శుక్ల షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్
తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛన్తి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః 24

ధూమో రాత్రిస్తథా కృష్ణ షణ్మాసా దక్షిణాయనమ్
తత్ర చాన్ద్రిమసం జ్యోతి ర్యోగీప్రాప్య నివర్తతే. 25

శుక్ల కృష్ణే గతీన్యేతే జగతశ్శాశ్వతేమతే,
ఏకయా యాత్యనాన్మత్తి మన్యయాఽఽవర్తతే పునః. 26

నేతే సృతీ పార్థ ! జాన న్యోగీ ముహ్యతి కశ్చన,
తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవాన్జన ! 27

వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైవ
దానేషు యత్ప్రణ్యాఫలం ప్రదిప్తమ్,
అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా
యోగీ పరం స్థానముపైతిచాద్యమ్. 28

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు. బ్రహ్మవిద్యాయాం.

యోగశాస్త్రే. శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే.

అక్షరపరబ్రహ్మయోగోనామ అష్టమోధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతానవమోఽధ్యాయః

రాజవిద్యారాజగుహ్యాయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే
జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ 1
- రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిద ముత్తమమ్
ప్రత్యక్షోనగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తుమన్యయమ్ 2
- అశ్రద్ధధానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరంతప
అప్రాప్యమాం నివర్తంతే మృత్యు సంసారనర్తని 3
- మయాతత మిదం సర్వం జగదన్యక్తమూర్తినా
మత్థాని సర్వభూతాని న చాహం తేష్వవస్థితః 4
- న చ మత్థాని భూతాని పశ్యేమే యోగమైశ్వరమ్
భూతభృన్న చ భూతస్థో మమాత్మా భూతభావనః 5
- యథాఽఽకాశస్థితో నిత్యం వాయుస్సర్వత్రగో మహాన్
తథా సర్వాణి భూతాని మత్థానీత్యపధారయ 6
- సర్వభూతాని కౌన్తేయ ! ప్రకృతిం యాన్తి మామికాం
కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పాదౌ విసృజామ్యహమ్ 7
- ప్రకృతిం స్వామవష్టభ్య విసృజామి పునః పునః
భూతగ్రామమిమం కృతస్మి మవశం ప్రకృతేర్వశాత్ 8
- న చ మాం తాని కర్మాణి నిబధ్నన్తి ధనంజయ !
ఉదాసీనవదాసీన మసక్తం తేషు కర్మసు 9

- మయాఽశ్యక్షేణ ప్రకృతిస్సూయతే సచరాచరమ్
హేతునాఽనేన కౌన్తేయ ! జగద్విపరినర్తతే 10
- అనజానన్తి మాం మూఢా మోనుషీం తను మాశ్రితమ్
పరం భాన మజానన్తో మమభూతమహేశ్వరమ్ 11
- మోఘాశా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానా విచేతసః
రాక్షసీ మాసురీం చైన ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః 12
- మహాత్మానస్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతి మాశ్రితాః
భజన్త్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాది మన్యయమ్ 13
- సతతం కీర్తయన్తోమాం యతన్తశ్చ దృఢనైః
నమన్త్యన్త శ్చ మాం భక్త్యా నిత్యయుక్తాఽపాసతే 14
- జ్ఞానయజ్ఞేన చాప్యన్యే యజన్తో మాముపాసతే
ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుభా విశ్వతోముఖమ్ 15
- అహం క్రతురహం యజ్ఞ స్వధాఽహమహశశావధమ్
మన్తోఽహమహమేవాజ్య మహమగ్నిరహం హుతమ్ 16
- పితాఽహమస్య జగతో మాతా ధాతా పితామహః
వేద్యం పవిత్రమోంకార ఋక్సామయజురేవ చ 17
- గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణం సుహృత్
ప్రభవః ప్రలయస్థానం నిధానం బీజమన్యయమ్ 18
- తపాన్యహమహం వర్షం నిగృహ్ణాన్ముతస్సృజామి చ
అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ సదసచ్ఛాహమద్భుత 19
- త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూతపాపా
యజ్ఞైరిష్ట్యా స్వర్గతిం ప్రార్థయన్తే

పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోక
సుశ్చన్దిదివ్యాన్దివి దేవభోగాన్ 20

తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
స తే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశన్తి
ఏనం త్రయీధర్మమనుప్రపన్నా
గతాగతం కామకామా లభన్తే 21

అనన్యాశ్చింతయన్ మాం యే జనాః పర్యపాసతే
పాపాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహోవ్యహమ్ 22

గోఽప్యన్యదేవతా భక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాఽన్వితాః
తేఽపి మామేవ కౌన్తేయ ! యజన్త్యవిధిపూర్వకమ్ 23

అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ
స తు మామభిజానన్తి తత్త్వేనాతశ్చ్యవన్తి తే 24

యాన్తి దేవప్రతా దేవాన్ పితౄన్యాన్తి పితృప్రతాః
భూతానియాన్తి భూతేజ్యా యాన్తి మద్యాజినోఽపిమామ్ 25

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో నేభక్త్యా ప్రయచ్ఛతి
తదహం భక్త్యుపహృత మశ్నామి ప్రయతాత్మనః 26

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోషి దదాసి యత్
యత్తపస్యసి కౌన్తేయ తత్కురుష్వ మదర్పణమ్ 27

శుభాశుభఫలై రేనం మోక్ష్యసే కర్మబద్ధనైః
సన్న్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైష్యసి 28

స యోఽహం సర్వభూతేషు స మే ద్వేష్యోఽస్మిన్ ప్రియః
యే భజన్తి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషు చాప్యహమ్ 29

అపి చేత్సుమరాచాలో భజతే మామనన్యభాక్
సాధురేవ స మన్తన్య స్సన్యగ్వ్యవసిలో హి సః 30

క్షీప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాన్తిం నిగచ్ఛతి
కో నైయ ! ప్రతిజానీహి న మే భ క్తః ప్రణశ్యతి 31

మాంహి పార్థ ! న్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః.
స్త్రీయోనైశ్శాస్త్రభాత్రోద్రా స్తేఽపి యాన్తిపరాం గతిమ్ 32

కిం పునర్బ్రహ్మణాః పుణ్యో భక్తా రాజర్షయ స్తథా
అనిత్య మసుఖం లోక మిమం ప్రాప్య భజన్వమామ్ 33

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు
మామేనైష్యసి యుక్త్వై మాత్మానం మత్పరాయణః 34

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగాస్త్రే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే రాజవిద్యా రాజగుహ్యయోగో నామ.

నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా దశమోఽధ్యాయః

విభూతియోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- భూయ ఏవ మహాబాహు! శృణుమే పరమతి వచః
యత్తేహం ప్రీయమాణాయ నమోమిహోతకావ్యయా 1
- నమే విదుస్సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః
అహమాద్విర్హి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః 2
- యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమహేశ్వరమ్
అసంమూఢస్స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే 3
- బుద్ధిర్జానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమశ్శమః
సుఖం దుఃఖం భనోఽభానో భయం చాభయమేనచ 4
- అహింసా సమతాత్మస్త్విస్తపో దానం యశోఽయశః
భనన్తి భావా భూతానాం మత్త ఏన పృథగ్విధాః 5
- మహర్షయస్సప్త పూర్వే చత్వారో మననస్తథా
మద్భావా మానసా జాతా యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః 6
- ఏతాం విభూతిం యోగం చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః
సోఽవికమ్పేన యోగేన యుజ్యతే నాత్ర సంశయః 7
- అహం సర్వశ్య ప్రభనో మత్తస్సర్వ ప్రసర్తతే
ఇతి మత్వా భజన్తే మాం బుధా భావసమన్వితాః 8
- మచ్ఛిత్రా మద్గతప్రాణాబోధయన్తః పరస్పరమ్
కథయన్తశ్చ మాం నిత్యం తుష్యన్తి చ రమన్తిచ 9
- తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్,

దదామి బుదియోగం తం మోచమా ముపయాని వే 10
 తేషామే వానుకమ్పార్క మహామజ్జా నజం తనుః,
 సాశయామ్యాత్మ భానన్ధో జానదీపేన భాస్వతా. 11

అర్జున ఉవాచ—

పరంబ్రహ్మ పరంధామ పనిత్రం పరమం భనాన్,
 పురుషం శాశ్వతం దిన్య మాదిదేన మజం విభుమ్. 12

అహుస్తామృష యస్సర్వే దేనర్షి ర్నారద స్తథా,
 అసిన్ధో దేనలో వ్యాస స్స్వయం చైన బ్రహ్మిణీ. 13

సర్వమే త దృతం మన్యే యన్నాం నదసి కేళిన!
 న హి తే భగవన్! న్యక్తిం విమర్శేహ న దాచనాః. 14

స్వయమేవాత్మనాఽఽత్మానం పేత త్వం పురుషోత్తమ!
 భూతభావన! భూతేశ! దేవదేన! జగత్పతే! 15

సత్తుమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః
 యాభిర్విభూతిభిర్లోకా నిమాంస్త్వంవ్యాప్య తిష్ఠసి 16

కథం విద్యామహం యోగిం స్త్వాం సదా పరిచిన్తయన్
 కేషు కేషు చ భావేషు చిన్తోఽసి భగవన్! మయా 17

విస్తరేణ త్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్కస!
 భూయః కథయ తృప్తిర్హి శృణ్వతో నాస్తి మేఽమృతమ్ 18

శ్రీ భగవానువాచ—

హస్త తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః
 ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ! నాస్త్యన్తో విస్తరస్య మే 19

అహమాత్మా గుడాకేశ! సర్వభూతాశయస్థితః
 అహమాదిశ్చ మధ్యం చ భూతానామస్త ఏన చ 20

ఆదిత్యానామహం విష్ణు ర్జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్

- మరీచిర్మకుతామస్మి నక్షత్రాణామహం శశీ , 21
- పేదానాం సామపేదోఽస్మి దేవానామస్మి వాసవః
ఇన్ద్రియాణాం మనశ్శాస్మి భూతానామస్మి చేతనా 22
- కుద్రాణాం శంకరశ్శాస్మి విత్తేకో యక్షరక్షసామ్
ససూనాం పానకశ్శాస్మి మేఘశ్శిఖరిణామహమ్ 23
- పురోధసాం చ ముఖ్యంమాం విద్ధి పార్థ ! బృహస్పతిమ్
సేనానీనామహం సు-ద్వస్సరసామస్మి సాగరః 24
- మహాస్త్రిణాం భృగురహం గిరామస్త్వేక మక్షరమ్
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి స్థానరాణాం హిమాలయః 25
- అశ్వత్థస్సర్వ వృక్షాణాం దేవర్షీణాంచ నారదః
గంధర్వాణాం చిత్రరథ సిన్ధానాం కపిలోమునిః 26
- ఉచ్చైశ్రవ సమశ్వానాం విద్ధిమా మమృతోద్భవం
ఐరావతం గజేన్ద్రిణాం నరాణాం చ నరాధిపమ్ 27
- ఆయుధానా మహం వజ్రం ధేనూనామస్మి కామధుక్
ప్రజనశ్శాస్మి కందర్ప స్సర్పాణామస్మి వాసుకీః 28
- అనన్తశ్శాస్మి నాగానాం నమఃో యావసామహమ్
పితౄణామర్యమా చాస్మి యమస్సంచమతామహమ్ 29
- ప్రహ్లాదశ్శాస్మి దై త్యానాం కాలః కలయతామహమ్
హృగాణాం చ మృగేన్ద్రోఽహం వై నతేయశ్చ పక్షిణామ్ 30
- పశవః పనతామస్మి రామశ్శస్త్రభృతామహమ్
ర్షషాణాం మకరశ్శాస్మి స్రోతసామస్మి జాహ్నువీ 31
- సగ్ధాణామాదిరన్తశ్చ మధ్యం చై వాహమర్జున !
అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాదః ప్రనదతామహమ్ 32

అక్షరాణామకారోఽస్మి ద్వత్వస్సామాసికస్య చ
అహమేవాక్షయః కారో ధాతాఽహం విశ్వతోముఖః 33

మృత్యుస్సర్వహరశ్శాహ ముద్భవశ్చ భవిష్యతామ్
కోర్తి శ్శ్రీర్వాక్స్ నాగీణాం స్మృతిశ్చేహ ధృతిః క్షమా 34

బృహత్సాను తథా సామూం గాయత్రీ ఛస్తసామహమ్
మాసానాం మార్గశీర్షోః హ వృతూనాం కుసుమాకరః 35

ద్యూతం ఛలయతామస్మి తేజఃజస్వినామహమ్
జయోఽస్మి న్యచసామోః స్మి సత్త్వం సత్త్వనతామహమ్ 36

వృష్టీనాం వాసుదేవోఽస్మిపాణ్డవానాం ధనంజయః
మునీనామప్యహం వ్యాఘ్రః కవీనాముశనా కవిః 37

దశ్శో దమయతామస్మి నీతిరస్మి జగీషతామ్
షణ్ణానరి చైవాస్మి గుహ్యోనాం జ్ఞానం జ్ఞాననతామహం 38

యచ్ఛాపి సర్వభూతానాం బీజం తదహమర్జున !
న తదస్తి వినా యత్సాన్యన్మయా ఘాతం చరాచరం 39

నాక్తోఽస్తి మమదివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప !
ఏష తూర్దేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా 40

యద్యద్విమాతిమత్సత్త్వ శ్రీమదూర్జితమేన వా
తత్తదేవానగచ్ఛ త్వం మమ తేజోఽంశసంభవం 41

అథవా బహునైతేన కిం జ్ఞాతేన తవార్జున !
విష్టభ్యాఽహమిదం కృత్స్న మేకాంశేన స్థితో జగత్ 42

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాపాదపంచమోఽధ్యాయః
సంవాదే విజూతియోగోనామ దశమోఽధ్యాయః

శ్రీ మద్భగవద్గీతా వికాసోద్ధ్యాయః

విశ్వరూపసందర్శనయోగః

అర్జున ఉవాచ—

మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమథ్యాత్మసంజితం
యత్త్వయోక్తం వచస్తేన నోహం యం పిగతో మమ 1
భవాప్యయశా హి భూతానాం శ్రుతౌ విప్రరశో మయా
త్వత్తః కమలపత్రాక్ష ! మాహాత్మ్యమపి చాన్యయం 2
ఏవమేతద్యథాఽత త్వ మాత్మానం పరమేశ్వర !
ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూప మైశ్వరం పురుషోత్తమ ! 3
మన్యసే యది తచ్ఛక్యం మయా ద్రష్టుమితి ప్రభో !
యోగేశ్వర ! తతో మే త్వం దర్శయాత్మానమన్యయం 4

శ్రీ భగవానువాచ—

పశ్య మేపార్థ ! రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః
నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ 5
పశ్యాదిత్యాన్వసూన్రుద్రా నశ్విసో మరుతస్తథా
బహూన్యదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్శర్వాణి భారత ! 6
ఇహైకస్థం జగత్కృతన్నుం పశ్యాద్య సచరాచరం
మమదేహే గుడాకేశ ! యచ్ఛాన్యద్రష్టుమిచ్ఛసి 7
న తు మాం శక్యసే ద్రష్టు మనేనైవ స్వచక్షుషా
దిన్యం దదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగమైశ్వరం 8

సజ్జయ ఉవాచ—

ఏవముక్త్వా తతో రాజన్ ! మహాయోగేశ్వరో హరిః

దర్శయామాస పార్థాయ పరమం గూఢమైశ్వరమ్

9

అనేకవక్త్రనయన మనేకాంకుతదర్శనమ్

అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేతోద్యతాయుధమ్

10

దిన్యమాల్యామృరధరం దిన్యగన్ధానులేపనమ్

సర్వాశ్చర్యమయం దేన మనస్తం విశ్వతోముఖమ్

11

దివి సూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుశ్చితా

యది భాస్సదృశీ సా స్యా ద్భాసస్తస్య మహాత్మనః

12

తత్రైకసం జగత్కృత్స్నం ప్రవిభక్తమనేకధా

అవశ్యదేనదేనస్య శరీరే పాణ్ణనస్తదా

13

తతస్స విస్మయావిష్టో హృష్టరోమా ధనంజయః

ప్రణమ్య శిరసా దేనం కృతాజ్ఞలిరభాషత

14

అట్టన ఉవాచ—

పశ్యామి దేవాం స్తవ దేన ! దేసీ సర్వాంస్తథా భూత
విశేషసజ్జన్ బ్రహ్మణమీశం కమలాసనస్థం ఋషీంశ్చ సర్వా
నురగాంశ్చ దివ్యాన్

15

అనేకబాహూదరవక్త్రినేత్రం పశ్యామి త్వాం సర్వతో
న నరూపమ్, నాస్తం నమధ్యం న పునస్తవాదిం పశ్యామి
విశ్వేశ్వర ! విశ్వరూప !

16

కిరీటినం గదినం చక్రిణం చ తేజోరాశిం సర్వతోదీ
మస్తమ్, పశ్యామి త్వాం దుర్నిరీక్ష్యం సమస్తాదీషానలార
ద్యుతిమప్రమేయమ్

17

త్వమక్షరం పరమం వేదితన్యం త్వమస్య విశ్వస్య పరం
నిధానమ్, త్వమన్యయశ్శాశ్వతధర్మగోష్ఠా స నా తస్త్వం
పురుషో మతోమే

18

అనాదిమథ్యాస్తమనస్తనీర్య మనస్తబాహుం శ శి సూ ర్య
నేత్రం పశ్యామి త్వాం దీప్తహుతాశవక్త్రం స్వతేజసా
విశ్వమిదం తపస్తమ్. 19

ద్యావాపృథివ్యోరిదమనరం హి వ్యాప్తం త్వయైకేన దిశశ్చ
సర్వాః, దృష్ట్వాఽద్భుతం రూపముగ్రం తవేదం లోకత్రయం
ప్రవ్యథితం మహాత్మన్ ! 20

అమీ హిత్యాం సురసంఖ్యవిశన్తి కేచిద్భీతాః ప్రాజ్ఞలయో
గృణన్తి, స్వస్తీత్యుక్త్వామహర్షి సిద్ధసంఘాః స్తువన్తి త్వాం
స్తుతిభిః పుష్కలాభిః 21

కుద్రాదిత్యా నసహో యేచసాధ్యా విశ్వేఽశ్వినౌ మరుత
శ్చోష్ణపాశ్చ, గన్ధర్వయక్షాసురసిద్ధసంఖ్యా వీక్షంతే త్వాం
విస్మితాశ్చైవ సర్వే 22

రూపం మహాత్మే బహువక్త్రినేత్రం మహాబాహూ ! బహు
భౌహూరుపాదమ్, బహూదరం బహుదంష్ట్రాకరాశం దృష్ట్వా
లోకాః ప్రవ్యథితాస్తథాఽహమ్ 23

నభస్సప్తశం దీప్తమనేకవర్ణం వ్యాత్రాననం దీప్తవిశాల
నేత్రం, దృష్ట్వా హి త్వాం ప్రవ్యథితాస్తరాత్మా ధృతిం
న విన్యామి శమం చ విష్ణు ! 24

దంష్ట్రాకరాళాని చ తే ముఖాని దృష్ట్వేన కాలానలసన్నిభాని,
దిశో న జానే న లభే చ శర్మ ప్రసీద దేవేశ ! జగన్నివాస ! 25

అమీచత్వాం ధృతరాష్ట్ర స్యపుత్రా సృశ్వే స హై వా
నినిపాలకౌః, భీష్మ ద్రోణస్మాతపుత్రస్తథాఽసౌ సహస్మ
దీయైరపి యోధనుజ్యైః 26

నక్రాణి తే త్వరమాణావిశన్తి దంష్ట్రాకరాశాని భయాన
కాని, కేచిద్విలగ్నా దశనాస్తరేషు సందృశ్యన్తే చూరితై
రుత్తమాజైః 27

యథా నదీనాం బహుఃకమ్బువేగా సముద్రమేవాభిము
ఖాద్రవన్తి, తథా తవామీ నరలోకవీరా విశన్తి నక్రాణ్యభి
విజ్వలన్తి 28

యథా ప్రదీప్తం జ్వలనం పతన్తా విశన్తి నాశాయ సమృద్ధ
వేగాః, తథేవ నాశాయ విశన్తి లోకాస్తవాపి నక్రాణి
సమృద్ధవేగాః 29

తేలిహ్యసే గ్రసమానస్సమన్తాల్లోకాన్సమగ్రాన్వదన్తైర్జ్వల
ద్భిః, తేజోభిరాపూర్య జగత్సమగ్రం భాసన్త్యోగ్రాః ప్రత
పన్తి విష్ణో ! 30

ఆఖ్యాహిమేకో భవానుగ్రరూపో నమోస్తు తే దేవవర
ప్రసీద విజ్ఞాతుమిచ్ఛామిభవన్తమాద్యం న హి ప్రజానామి
తవ ప్రవృత్తిం 31

శ్రీ భగవానువాచ—

కాలోఽస్మి లోకక్షయకృత్ప్రవృద్ధో లోకాన్సమాహర్తు
మిహ ప్రవృత్తిః, ఋతేఽపిత్వాం న భవిష్యన్తి సర్వే యేఽ
వస్థితాః ప్రత్యనీకేషు యోధాః 32

తస్మాత్త్వముత్తిష్ఠ యశోలభస్వ జిత్వా శత్రూన్భుజ్జ్వరాజ్యం
సమృద్ధమ్, మయైవేతే నిహతాః పూర్వమేన నిమిత్తమాత్రం
భవ సవ్యసాచిన్ ! 33

ద్రోణం చ భీష్మం చ జయద్రథం చ కర్ణం తథాఽన్యై

నపి యోధవీరాన్, మయా హతాం స్త్వం జహి మా వ్యధిషా
యుద్ధ్యస్వ జేతాఽసి రణే సపత్నాన్ 34

సజ్జయ ఉవాచ —

ఏతచ్ఛ్రుత్వా నచనం కేశవస్య కృతాజ్ఞలిక్వేపమానః
కిరీటీ, నమస్కృత్వా భూయఃపవాహ కృష్ణం సగద్గదం భీతభీతః
ప్రణమ్య 35

అర్జున ఉవాచ —

స్థానేహృషీ కేశ ! తవ ప్రకీర్యా జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యశే
చ, రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవన్తి సర్వే సమస్యన్తి చ
సిద్ధసజ్ఞాః 36

కస్మాచ్ఛ తేన సమేరన్మహాత్మన్ ! గరీయసే బ్రహ్మహోఽ-
ప్యాదికర్త్రే, అనన్త ! దేవేశ ! జగన్నివాస ! త్వమక్షరం
సదస్తత్త్వరం యత్. 37

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణస్త్వమస్య విశ్వస్య పరం
నిధానమ్, వేత్తాఽసి వేద్యం చ పరంచ ధామ త్వయా తతం
విశ్వమనన్తరూప ! 38

వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణశ్శశాంజ్ఞః ప్రజాపతి స్త్వం ప్రసి-
తామహశ్చ, నమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్వః పునశ్చ
భూయోఽపి నమో నమస్తే 39

నమః పురస్తాదథ పృష్ఠతస్తే. నమోఽస్తు తే సర్వత ఏవ
సర్వ ! అనన్తవీర్యామితవిక్రమ స్త్వం సర్వం సమాప్నోషి
తతోఽసి సర్వః 40

సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదుక్తం హే కృష్ణ ! హే
యాదవ ! హే సఖేతి, ఆజానతా మహిమానం తవేదం మయా
ప్రమాదాత్ప్రణయేన వాపి 41

యచ్చాపహాసార్థమగుత్కృతోఽసి విహారశయ్యాసన భోజ
నేషు, ఏకోఽథవా : ప్యమ్యత! తత్సమక్షం తత్తామయే త్వా
మహామప్రమేయమ్ 42

పితా సి లోకస్య చరాచరస్య త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్
రీయాన్, నత్వత్సమో స్త్యభ్యుభిక్ః కుతోఽన్యో లోకత్రయేఽ
ప్యప్రతిమప్రభావ ! 43

తస్మాత్ప్రణమ్య ప్రణిధాయకాయం ప్రసాదయేత్వా మహా
మీశమీద్యం, పితేన పుత్రస్య సఖేన సఖ్యః ప్రియః ప్రియా
యార్హ సి దేవ ! శోభుమ్ 44

అదృష్టపూర్వం హృషికోస్మి దృష్ట్వాభ యేన చ ప్రస్య
థితం మనో మే, తదేన మే దర్శయ దేవ ! రూపం ప్రసీద దేవేశ!
జగన్నివాస ! 45

కిరీటినం గదినం చక్రహస్తమిచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం
తతేన, తేనై న రూపేణ చతుర్భుజేన సహస్రబాహూ ! భన
విశ్వమూర్తే ! 46

శ్రీ భగవానువాచ—

మయా ప్రసన్నేన తవాద్భుతేదం రూపం పరం దర్శితమాత్మ
యోగాత్, తేజోమయం విశ్వమనంతమాద్యం యన్నే త్మద
న్యేన న దృష్టపూర్వమ్ 47

న వేదయజ్ఞాధ్యయనై ర్నదానై ర్న చ క్రియా భిర్న
తపోభిర్నుగ్రైః, ఏవం రూపశ్శక్య అహం నృలోకే ద్రష్టుంత్య
దన్యేన కురుప్రసీర ! 48

మాతే న్యథా మాచ విమూఢభావో దృష్ట్వా రూపం

ఘోరమూర్ఖమేదమ్, వ్యపేతభీః ప్రీతమనాః పునస్త్యం
తదేన మే గూఢమిదం ప్రవశ్య 49

సజ్జయ ఉవాచ—

ఇత్యున్యం వాసుదేనస్తథోక్త్యా స్వకం గూఢం దర్శయామాస
భూయః, ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం భూత్వా పునస్సౌమ్య
వపుర్మహాత్మా 50

అర్జున ఉవాచ—

దృష్ట్వేదం మానుషం గూఢం తన సౌమ్యం జనార్దన !
ఇదానీమస్మి సంవృత్తి స్సచేతాః ప్రకృతిం గతః 51

శ్రీ భగవానువాచ—

సుమర్శర్శమిదం గూఢం దృష్టవానసి యస్మామ్
దేవా అప్యశ్య గూఢస్య నిత్యం దర్శనకాక్షిణః 52

నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా
శక్య ఏవంవిధో ద్రష్టుం దృష్టవానసి మాం యథా 53

భక్త్యా త్వనస్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున !
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరంతప ! 54

మత్కర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తస్సజ్జనత్తితః
నిర్వైరస్సర్విభూతేషు యస్సమామేతి పాణ్డవ 55

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే, విశ్వరూపసందర్శనయోగో నామ.

ఏకాదశోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతాద్వాదనోఽధ్యాయః

భక్తియోగః

అష్టన ఉవాచ—

ఏనం సతత యుక్తా యే భక్తాస్త్యాం పర్యుపాసతే,
యే చాప్యక్షర మన్యక్తం తేనాం కే యోగవిత్తమాః 1

శ్రీ భగవానువాచ—

మయ్యా వేశ్య మనో యేమాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే,
శ్రద్ధయా పరయోపేతా స్తేమే యుక్తతమా మతాః. 2

యే త్వక్షర మనిర్దేశ్య మన్యక్తం పర్యుపాసతే,
సర్వత్ర గమచిన్త్యం చ కూటస్థ మచలం ధ్రువమ్. 3

సంనియమ్యేన్ద్రియ గ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః,
తే ప్రాప్నువన్తి మామేన సర్వభూత హితేరతాః. 4

క్లేశోఽధికతరస్తేషా మన్యక్తా సక్త చేతసామ్,
అన్యక్తాహి గతిర్దుఃఖం దేహవద్భిర వాప్యతే. 5

యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయిసన్న్యస్య మత్పరాః,
అనన్యేనైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే. 6

తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యు సంసార సాగరాత్,
భవామి న చిరాత్పార్థ! మయ్యా వేశిత చేతసామ్. 7

మయ్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ
నివ సిష్యసి మయ్యేవ అత ఊర్ధ్వం న సంశయః 8

అథ చిత్తం సమాధాతుం న శక్నోషి మయిస్థిరమ్
అభ్యాస యోగేన తతో మా మిచ్ఛాప్తుం ధనంజయ! 9

అభ్యాసేఽప్య సమర్థోఽసి మత్కర్మ పరమోభవ

- మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వన్సిధి మవాప్స్యసి 10
- అథై తదప్య శక్తోఽసి కర్తుమద్యోగ మాశ్రితః
సర్వకర్మ ఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మనాన్ 11
- శ్రేయో హి జ్ఞానమభ్యాసా జ్ఞానాధ్యానం విశిష్యతే
ధ్యానాత్కర్మ ఫలత్యాగ స్త్యాగాచ్ఛాన్తిరనన్తరమ్ 12
- అద్యేష్టాసర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏన చ
నిర్మమో నిరహంకార స్సమదుఃఖసుఖః క్షమీ 13
- సంతుష్టస్సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిర్వ్యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః 14
- యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః
హర్షామర్శభయోద్వేగై ర్ముక్తో యస్స చ మే ప్రియః 15
- అనపేక్షశుచిర్దక్ష ఉదాసీనో గతన్యథః
సర్వారంభపరిత్యాగీ యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః 16
- యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి
శుభాశుభపరిత్యాగీ భక్తిమాన్ యస్స మే ప్రియః 17
- నమ శ్మతౌ చ మిత్రే చ తథా మానానమానయోః
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు సమ స్సజ్జవిపర్జితః 18
- తుల్యనిన్దాస్తుతి గ్మానీ సన్తుష్టో యేన కేచచిత్
అనికేతః స్థిరమతి ర్భక్తిమాన్ మే ప్రియో నరః 19
- యేతు ధర్మ్యామృత మిదం యథోక్తం పర్యపాసతే
శ్రద్ధధానా మత్పరమా భక్తాస్తేఽతీనమే ప్రియాః 20
- ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాపాదపద్యమ్ ప్రహ్లాదిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున
సంవాదే భక్తియోగోనామ ఛాదశోఽధ్యాయః

శ్రీమద్భగవద్గీతా త్రయోదశోఽధ్యాయః

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగః

అర్జున ఉవాచ—

ప్రకృతిం పురుషంచైవ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞ మేవచ
ఏతద్వేది తు మిచ్ఛామి జ్ఞానం జ్ఞేయంచ కేశవ 1

ఇదం శరీరం కాస్తేయ! క్షేత్రమిత్యభిధీయతే
ఏతద్యో వేత్తి తంప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞ ఇతి తద్విదః 2

క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేశు భారత!
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ యోగజ్ఞానం యత్రజ్ఞానం మతం మమ 3

తక్షేత్రం యచ్చ యాదృక్చయద్వికారి యతశ్చ యత్
స చ యో యత్రప్రభావశ్చ తత్సమాసేన మే శృణు 4

ఋషిభిర్బహుధా గీతం ఛన్దోభిర్వివిధైః పృథక్
బ్రహ్మసూత్రపదైశ్చైవ హేతుమద్భిర్వినిశ్చితైః 5

మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవ చ
ఇన్ద్రియాణి దశైకం చ పశ్య చేన్ద్రియగోచరాః 6

ఇచ్ఛాద్వేషస్సుఖం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనా ధృతిః
ఏతక్షేత్రం సమాసేన సవికారముదాహృతమ్ 7

అమానిత్వమదమృత్వ మహింసా త్సాన్తిరార్జవమ్
ఆచార్యోపాసనం శోచం స్థైర్యమాత్మవినిగ్రహః 8

ఇన్ద్రియాఢ్ధేశు వైరాగ్య మనహంకార ఏవ చ
జన్మమృత్యుజరావ్యాధి దుఃఖదోషానుదర్శనమ్ 9

- అసక్తిరనభిష్వజ్ఞః పుత్రదారగృహాదిషు
నిత్యం చ సమచిత్తత్వ మిష్టానిష్టోపపత్తిషు 10
- మయి చానన్యయోగేన భక్తిరన్యభిచారిణీ
వివిక్తదేశసేవిత్య మరతిర్జనసంసది 11
- అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యత్వం తత్వజ్ఞానార్థదర్శనమ్
ఏతత్ జ్ఞానమితిప్రోక్త మజ్ఞానం యదతోఽన్యథా 12
- జ్ఞేయం యత్తత్త్వవత్సౌమి యజ్ఞాత్వాఽమృతమశ్నుతే
అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ న సత్తన్నాసదుచ్యతే 13
- సర్వతః పాణిపాదం తత్సర్వతోఽక్షిశిరోముఖమ్
సర్వతశ్శృతిమన్లోకే సర్వమాన్మృత్య తిష్ఠతి 14
- సర్వేంద్రియగుణాభాసం సర్వేంద్రియ వివర్జితమ్
అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ 15
- బహిరంతశ్చ భూతానా మచరం చ రమేవ చ
సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం దూరసం చాన్తికే చ తత్ 16
- అవిభక్తంచ భూతేషు విభక్తమిన చ స్థితమ్
సూతభర్తుచ తజ్ఞేయం గ్రసిష్ఠ ప్రభవిష్ఠ చ 17
- జ్యోతిషానుపితజ్జ్యోతిస్తమసః పరముచ్యతే
జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విష్టితమ్ 18
- ఇతిక్షేత్రం తథాజ్ఞానం జ్ఞేయం చోక్తం సమాసతః
మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భావా యోపపద్యతే 19
- ప్రకృతిం పురుషం చైవ విద్యనాదీ ఉభావసి
వికారాంశ్చ గుణాంశ్చైవ విద్ధి ప్రకృతి సంభవాన్ 20

- కార్యకారణ కర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతి రుచ్యతే
పురుష స్సుఖ దుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే 21
- పురుషః ప్రకృతిస్థో హి భుజ్జ్ఞః ప్రకృతి జాన్తుణాన్
కారణం గుణసంగోఽస్య సదసద్యోని జన్మసు 22
- ఉపద్రష్టాఽనుమంతాచ భర్తాభోక్తా మహేశ్వరః
పరమాత్మేతి చాప్యక్తో దేహేఽస్మిన్పురుషః పరః 23
- య ఏనం వేత్తి పురుషం ప్రకృతిం చ గుణై స్సహ
సర్వథా వర్తమానోఽపి న స భూయోఽభిజాయతే 24
- భ్యానేనాత్మని పశ్యన్తి కేచిదాత్మానమాత్మనా
అన్యే సాఙ్ఖ్యేన యోగేన కర్మయోగేన చాపరే 25
- అన్యే త్వేపమజానన్త శ్శుత్వాఽన్యేభ్య ఉపాసతే
తేఽపి చాతితర ఙ్శ్యేన మృత్యుం శ్రుతిపరాయణాః 26
- యావత్సంజాయతే కించిత్సత్త్వం స్థాపరజజ్ఞమమ్
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ సంయోగా తద్విద్ధి భరతర్షభ ! 27
- సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠన్తం పరమేశ్వరమ్
వినశ్యత్స్వవినశ్యన్తం యః పశ్యతి స పశ్యతి 28
- సమం పశ్యన్తి సర్వత్ర సమవస్థితమీశ్వరమ్
న హినస్త్యాత్మనాఽఽత్మానం తతో యాతి పరాం గతిమ్ 29
- ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః
యః పశ్యతి తథాఽఽత్మాన మకర్తారం స పశ్యతి 30
- యదా భూతప్రథగ్భావ మేకస్థమనుపశ్యతి
తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా 31

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్పరమాత్మాఽయమన్యయః
శరీరస్థోఽపి కాన్తేయ ! న కరోతి న లిప్యతే

32

యథా సర్వగతం సౌక్ష్మ్యాదాకాశం నోపలిప్యతే
సర్వత్రావస్థితో దేహీ తథాఽఽత్మా నోపలిప్యతే

33

యథా ప్రకాశయత్యేకః కృతన్నం లోకమిమం రవిః
క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృతన్నం ప్రకాశయతి భారత !

34

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ యోరేన మన్తరం జ్ఞానచక్షుషా
భూతప్రకృతిమోక్షం చ యే విదుర్యాన్తి తే పరమ్

35

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగకాస్త్యే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞ విభాగయోగోవాచ

త్రయోదశోఽధ్యాయః.

శ్రీ మద్భగవద్గీతా చతుర్దశోఽధ్యాయః

గుణత్రయవిభాగయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

వరం భూయః ప్రవత్య్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానము త్తమమ్
యజ్ఞాత్వా మునయస్సర్వే పరాం సిద్ధిమిహో గతాః 1

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః
సర్వేఽపి నోపజాయంతే ప్రళయే న న్యథన్తి చ 2

మమ యోనిర్మహద్భ్రహ్మ తస్మిన్సర్భం దధావ్యహమ్
సంభవస్సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత! 3

సర్వయోనిషు కౌన్తేయ! మూర్తయస్సంభవన్తి యాః
తాసాం బ్రహ్మ మహద్వోని రహం బీజప్రదః పితా 4

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః
నిబద్ధన్తి మహాబాహూ! దేహీ దేహీనమన్యాయమ్ 5

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వా త్ప్రకాశక మనామయమ్
సుఖసజ్జేన బద్ధాతి జ్ఞానసజ్జేన చానఘ! 6

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసజ్గసముద్భవమ్
తన్నిబద్ధాతి కౌన్తేయ! కర్మసజ్జేన దేహీనమ్ 7

తమస్త్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహీనామ్
ప్రమాదాలచ్యునిద్రాభి స్తన్నిబద్ధాతి భారత! 8

సత్త్వం సుఖే సజ్జయతి రజః కర్మణిభారత!
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సజ్జయత్యుత 9

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత!

- రజస్సత్త్వం తమశ్చైవ తమస్సత్త్వం రజస్తథా 10
- సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మి స్పృకాశ ఉపజాయతే
జ్ఞానం యదా తదా విద్యా ద్విన్మద్దం సత్త్వమిత్యుత 11
- లోభః ప్రవృత్తిరారమ్భః కర్మణామశమః స్పృహ
రజస్యేతాని జాయంతే విన్మద్ధే భరతర్షభ ! 12
- అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ
తమస్యేతాని జాయంతే విన్మద్ధే కురునన్దన ! 13
- యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రళయం యాతి దేహభృత్
తదోత్తమవిదాం లోకా నమలాన్ప్రతిపద్యతే 14
- రజసి ప్రళయం గత్వా కర్మసజ్జిషుజాయతే
తథా ప్రళీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే 15
- కర్మణస్సుకృతస్యాహు సాన్తిత్వికం నిర్మలం ఫలమ్
రజసస్తు ఫలం దుఃఖ మజ్ఞానం తమసః ఫలమ్ 16
- సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ
ప్రమాదమోహశ్చ తమసో భవతోఽజ్ఞానమేవ చ 17
- ఊర్ధ్వం గచ్ఛన్తి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠన్తి రాజసాః
జఘన్యగుణన్యత్తిస్థా అఘోగచ్ఛన్తి తామసాః 18
- నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టాఽనుపశ్యతి
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి 19
- గుణానేతానతీత్య త్రీన్దేహీ దేహసముద్భవాన్
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే 20

అచ్చన ఉవాచ—

కైరి జైస్త్రిన్గుణానేతా నతీతో భవతి ప్రభో!

కిమాచారః కథం చై తాం స్త్రిన్గుణానతివర్తతే ?

21

శ్రీ భగవానువాచ—

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాణ్డవ !

న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాఙ్క్షతి

22

ఉదాసీనవదాసీనో గుణైర్వో న విచాల్యతే

గుణా వర్తంత ఇత్యేన యోఽనతిష్ఠతి నేజ్జతే

23

సమదుఃఖసుఖస్వస్థ స్సమలోష్టాశ్మకాఞ్చనః

తుల్యప్రియాప్రియో ధీరస్తుల్యనిన్తాత్మసంస్తుతిః

24

మానానమానయోస్తుల్య స్తుల్యో మిత్రతారిషక్షయోః

సర్వారమ్భపరిత్యాగీ గుణాతీతస్స ఉచ్యతే

25

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేనతే

స గుణాన్సమతీత్యైతాన్బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే

26

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాఽహ మమృతస్యావ్యయస్య చ

శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాన్తికస్య చ

27

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్పు. బ్రహ్మవిద్యాయాం. యోగశాస్త్రే.

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే. గుణత్రయవిభాగయోగోనామ

చతుర్థోధ్యాయః

శ్రీ మద్భగవద్గీతా పఞ్చదశోఽధ్యాయః

పురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

ఊర్ధ్వమూలమధశ్శాఖ మశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయమ్
ఛన్దాంసి యస్య చర్ణాని యస్తం వేద స వేదవితః 1

అధశ్చోర్ధ్వం ప్రసృతాస్తస్య శాఖాగుణప్రవృద్ధా విషయ
ప్రవాలాః, అధశ్చ మూలా న్య ను సస్తతాని కర్మానుబంధీని
మనుష్యలోకే 2

స గూఢమస్యేహ తథోపలభ్యతే నాన్తో స చాదిర్న చ
సంప్రతిష్ఠా, అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూల మసజ్గశస్త్రేణ
దృఢేన ఛిత్వా 3

తతః పదం తత్పరిమార్గితవ్యం యస్మిన్గతా స నివర్తన్తి
భూయః, తమేవ చాద్యం పురుషం ప్రపద్యే యతః ప్రవృత్తిః
ప్రసృతాపురాణీ 4

నిర్మానమోహ జితసజ్గదోషా అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్త
కామాః, ద్వైత్వైర్విముక్తా సుఖదుఃఖసజ్జైర్గచ్ఛన్త్యమూఢాః
పదమన్యయం తత్ 5

స త ద్భాసయతే సూర్యో స శశాంకో స పావకః
యద్గత్వా స నివర్తన్తే తద్ధామ పరమం మమ 6

మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతస్సనాతనః
మనష్షష్ఠాణీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి 7

శరీరం యదవాప్నోతి యచ్ఛాప్యత్రామతీశ్వరః
గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గన్ధానివాశయాత్

8

శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనంఘ్రాణమేవ చ
అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుపసేవతే

9

ఉత్క్రామంతం స్థితం వాపి భుజ్జానం వా గుణాన్వితమ్
విమూఢా నానుపశ్యన్తి పశ్యన్తి జ్ఞానచక్షుషః

10

యతన్తో యోగినశ్చైవం పశ్యన్త్యాత్మస్యవస్థితమ్
యతన్తోఽప్యకృతాత్మానో వైనం పశ్యన్త్యచేతనః

11

యదాదిత్యగతం తేజో జగద్భాసయతేఽఖిలమ్
యన్చన్ద్రమసి యచ్ఛాగ్నౌ తత్రేజో విద్ధి మామకమ్

12

గామావిశ్య చ భూతాని ధారయామ్యహమోజసా
పుష్టామి చౌషధీస్సర్వా స్సోమో భూత్వా రసాత్మకః

13

అహం వై శ్వానరో భూత్వాప్రాణినాం దేహమాశ్రితః
ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధమ్

14

సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టో మత్తస్సమైర్జితానమపో
హనం చ వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో వేదాస్తకృద్వేద
విదేవ చాహమ్

ద్వావిమా పురుషౌ లోకే క్షరశ్చక్షర ఏవ చ
క్షరస్సర్వాణి భూతాని క్షుణ్ణస్థోఽక్షర ఉచ్యతే

16

ఉత్తమః పురుష స్త్వస్యః పరమాత్మేత్యుదాహృతః
యో లోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయ ఈశ్వరః

17

యస్మాత్త ర మతీతోఽహ మక్షరాదపి చోత్తమః
అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః 18

యో మానేనమసమ్మాఢో జానాతి పురుషోత్తమమ్
స సర్వవిద్యజతి మాం సర్వభావేన భారత ! 19

ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమిందముక్తం మయాఽనఘ !
ఏతద్బుద్ధ్యా బుద్ధిమానాన్య త్కృతకృత్యశ్చ భారత ! 20

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాపాపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున
సంవాదే పురుషోత్తమప్రాప్తియోగోనామ పంచదశోఽధ్యాయః

శ్రీ మన్మథగోదీతా షోడశోద్ధ్యాయః

దైవాసురసంపద్విభాగయోగః

శ్రీ భగవానువాచ—

- అభయం సత్త్వసంకుద్ధి రానయోగవ్యవస్థితః
దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయస్తప ఆర్జనమ్ 1
- అహింసా సత్యమక్రోధ స్త్యాగశ్చాన్తిరపైశునమ్
దయా భూతేష్వలోలత్వం మార్దవం హిరణ్యపలమ్ 2
- తేజః క్షమా ధృతిశ్శౌచ మద్రోహా నాతిమానిత
భవన్తి సంపదం దైవీ మభిజాతస్య భారత ! 3
- దమ్భా దర్పోభిమానశ్చ క్రోధః పాకుష్యమేన చ
అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ ! సంపదమాసురీమ్ 4
- దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబద్ధాయాసురీ మతా
మా శుచస్సంపదం దైవీ మభిజాతోఽసి పాండవ ! 5
- హ్వా భూతసక్తా లోకేఽస్మి నైవ ఆసుర ఏన చ
దైవో విస్తరశః ప్రోక్త ఆసురం పార్థ ! మే శృణు 6
- ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదురాసురాః
న శౌచం నాపి చాచారో న స్తత్యంతేషు విద్యతే 7
- అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరమ్
అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహ్నేతుకమ్ 8
- ఏతాం దృష్టిమవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః
ప్రభవన్త్యుగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః 9

కామమాశ్రిత్య దుష్కూరం దమ్భమానమదాన్వితాః
మోహోద్భవోహిత్యాఽసద్గ్రాహో న్ప్రవర్తంతేఽశుచివ్రతాః 10

చింతామపరిమేయాం చ ప్రళయాంతాముపాశ్రితాః
కామోపభోగపరమా ఏతావదితి నిశ్చితాః 11

అశాపాశశతైర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః
ఈహంతే కామభోగార్థ మన్యాయేనార్థసంచయాన్ 12

ఇదమద్య మయాలబ్ధ మిమం ప్రాప్స్యే మనోరథం
ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్ధనం 13

అసౌ మయా హతశ్శత్రుర్నిష్యే చాపరానపి
ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్సుఖీ 14

అఢ్యోః భిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశో మయా
యత్యేదాస్యామిమోదిష్య ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః 15

అనేకచిత్తవిభ్రాంతా మోహజాల సమాన్వతాః
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతి నరకేఽశుచౌ 16

ఆత్మసంభావితాః స్తబ్ధా ధనమానమదాన్వితాః
యజంతేనామయజ్ఞస్తే దమ్భేనావిధిపూర్వకం 17

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః
మా మాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషంతోఽభ్యసూయకాః 18

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్సంసారేషు నరాధమాన్
క్షిపామ్యజస్రమశుభా నాసురీష్వేన యోనిషు 19

ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని
మామప్రాప్యైవ కాంతేయ ! తతో యాన్త్యధమాం గతిం 20

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః
కామః క్రోధస్తథా లోభ స్తస్మాదే తత్త్రియం త్యజేత్ 21

ఏతైర్విముక్తః కాస్తేయ ! తమోద్వానైః ప్రీభిర్నరః
ఆచరత్యాత్మనశ్శేయస్తతో యాతి పరాం గతిమ్ 22

యశ్శాస్త్రవిధిముత్స్రజ్య నర్తతే కామకారతః
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న నుఖం న పరాం గతిమ్ 23

తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యకార్యవ్యవస్థితౌ
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కస్తుమిహోరసి 24

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాసూత్రం యోగశాస్త్రం

శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే దైవాసురసంపద్విభాగయోగోనామ

జోడశోధ్యాయః

శ్రీ మద్భగవద్గీతా సప్త దశోఽధ్యాయః

శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగః

ఆరంభ ఉవాచ—

యే శాస్త్రవిధిముత్సృజ్య యజన్తే శ్రద్ధయాఽన్వితాః
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ ! సత్త్వమాజ్ఞా రజస్తమః 1

శ్రీ భగవానువాచ—

త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేహీనాం సా స్వభావజా
సాత్త్వికీ రాజసీ చై న తామసీ చేతి తాం శృణు 2

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత !
శ్రద్ధామయోఽయం పురుషో యో యచ్ఛ్రద్ధచ్చ ఏవ సః 3

యజన్తే సాత్త్వికా దేవా న్యక్షరక్షాంసి రాజసాః
ప్రేతాన్భూతగణాంశ్చాస్యే యజన్తేతామసా జనాః 4

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యన్తే యే తపో జనాః
దమ్భాహంకారసంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః 5

కర్మయంతశ్శరీరస్థం భూతగ్రామమచేతనః
మాం చై వా న్తశ్శరీరస్థం తాన్విద్ధ్యాసురనిశ్చయాన్ 6

ఆహార స్త్వపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రియః
యజ్ఞస్తవస్తథా దానం తేషాం భేదమిమం శృణు 7

ఆయుస్సత్త్వబలారోగ్య సుఖప్రీతివినర్ధనాః
రస్యాస్నిగ్ధాః స్థిరా హృద్యా ఆహారాస్సాత్త్వికప్రియాః 8

కల్పామ్లలవణాత్యుష్ణ తీక్ష్ణరూక్షవిదాహినాః
ఆహారా రాజసస్యేష్టా దుఃఖశోకామయప్రదాః 9

యాతయామం గతరసం పూతి పయ్యుషితం చ యత్
ఉచ్చిష్టమపి చామేధ్యం భోజనం తామసప్రియమ్ 10

అఫలాకాక్షి భిర్యజ్ఞో విధిదృష్టో య ఇజ్యతే
యష్టన్యమేవేతి మనస్సమాధాయ స సాత్త్వికః 11

అభిసంధాయ తు ఫలం దమ్భార్థమపి చేన యత్
ఇజ్యతే భరతశ్రేష్ఠ ! తన్యజ్ఞం విద్ధిరాజసమ్ 12

విధిహీనచుస్పృష్టాన్నం మన్తగ్రహీనమదక్షిణమ్
శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే 13

దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞ పూజనంశోచమార్జనమ్
బ్రహ్మచర్యమహింసా చ శారీర తప ఉచ్యతే 14

అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్
స్వాధ్యాయాభ్యసనం చేన వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే 15

మనఃప్రసాదస్సాయత్వం మౌనమాత్మ వినిగ్రహః
భావ సంశుద్ధిరీత్యేతత్ పో మానసముచ్యతే 16

శ్రద్ధయా పరయాతప్తం తపస్తత్త్రివిధం నరైః
అఫలాకాక్షి భిర్యక్తే సాత్త్త్వికం పరిచక్షతే 17

సత్కారమానపూజార్థం తపో దమ్భేన చేన యత్
క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమధ్రువమ్ 18

మూఢగ్రాహేణాత్మనోయ త్పిడయా క్రియతే తపః
పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామసముదాహృతమ్ 19

దాతన్యమితి యద్దానం దీయతేనువకారిణే
దేశే కాలే చ పాత్రే చ తద్దానం సాత్త్త్వికం స్మృతమ్ 20

- యత్తు ప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః
దీయతే చ పరిక్లిప్తం తద్దానం రాజసంస్మృతమ్ 21
- అదేశకాలే యద్దాన మపాత్రేభ్యశ్చ దీయతే
అసత్కృతమనజ్ఞాతం తత్తామసముదాహృతమ్ 22
- ఓం తత్సదితి నిర్దేశో బ్రహ్మణస్త్రివిధః స్మృతః
బ్రాహ్మణాస్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా 23
- తస్మాదోమిత్యుదాహృత్య యజ్ఞదానతపఃక్రియాః
ప్రవర్తంతే విదానోక్తాస్సతతం బ్రహ్మవాదినామ్ 24
- తదిత్యనభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞ తపఃక్రియాః
దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్ష కాక్షి భిః 25
- సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రియుజ్యతే
ప్రశస్తే కర్మణి తథా సచ్ఛబ్దః పార్థ ! యుజ్యతే 26
- యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితిస్సదితి చోచ్యతే
కర్మచైవ తదర్థీయం సదిత్యేవాభిధీయతే 27
- అశ్రద్ధయా హుతం దత్తం తపస్తప్తం కృతం చ యత్
అసదిత్యుచ్యతే పార్థ ! న చ తత్ప్రేత్య నో ఇహ 28

ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్పు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే

శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగోనామ

సప్తదశోఽధ్యాయః

శ్రీ మద్భగవద్గీతా అష్టాదశోఽధ్యాయః

మోక్షసన్న్యాసయోగః

అష్టన ఉవాచ—

సన్న్యాసస్య మహాభాషణా ! తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితుమ్
త్యాగస్య చ హృషీకేశ ! పృథక్కేశినిచూదన ! 1

శ్రీ భగవానువాచ—

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః
సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః 2

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేకే కర్మప్రాహుర్మనీషిణః
యజ్ఞ దానతపఃకర్మ స త్యాజ్యమితి చాపరే 3

నిశ్చయః శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతస తమ !
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్ర ! త్రివిధస్సంప్రకీర్తితః 4

యజ్ఞ దానతపఃకర్మ స త్యాజ్యం కార్యమేన తత్,
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పాననాని మనీషిణామ్ 5

ఏతాన్యపి తు కర్మాణి సజ్గం త్యక్త్వా ఫలాని చ
కర్తవ్యానీతి మే పార్థ ! నిశ్చితం మతముత్తమమ్ 6

నియతస్య తు సన్న్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే
మోహోత్తస్య పరిత్యాగ స్తామసః పరికీర్తితః 7

దుఃఖమిత్యేన యత్కర్మ కాయక్లేశభయాత్త్యజేత్
సకృత్త్వా గాజసం త్యాగం నైవ త్యాగఫలం లభేత్ 8

కార్యమిత్యేన యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున !
సజ్గం త్యక్త్వా ఫలం చైన స త్యాగస్సాత్త్వికో మతః 9

- న ద్వేష్ట్యకుశలం కర్మ కుశలేనానుషజ్జతే
త్యాగీ సత్య సమావిష్టో మేధావీ ఛిన్న సంశయః 10
- నకిం దేహభృతాశక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్య శేషతః
యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్వభిధీయతే 11
- అనిష్టమిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణః ఫలమ్
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య న తు సన్నాప్యసినాం క్వచిత్ 12
- పశ్యన్తాని మహాబాహూ ! కారణాని నిబోధ మే
సాఖ్యే కృతాస్తే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణామ్ 13
- అఫిచ్ఛానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధమ్
నివిధాన్స పృథక్స్విచ్ఛా దై నం చై వాత్ర పశ్యమమ్ 14
- శరీరవాఙ్మనోభిర్య త్కర్మ ప్రారభతే నరః
న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పశ్యన్తే తస్య హేతవః 15
- తత్రైవం సతి కర్తార మాత్మానం కేవలం తు యః
పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వా న్నరపశ్యతి దుర్మతిః 16
- యస్య నాహంకృతో భావో బుద్ధిశ్చ స లిప్యతే
హత్వాపి స ఇమాన్లోకా న్న హన్తి న నిబధ్యతే 17
- జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధః కర్మచోదనా
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మరజ్జిహ్వాః 18
- జ్ఞానం కర్మ చ కర్తాచ త్రిధై న గుణభేదతః
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛ్రుణు తాన్యపి 19
- సర్వభూతేషు యేనైకం భావమన్యయమీక్షతే
అవిభక్తం విభక్తేషు తజ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికమ్ 20

- పృథక్త్వేన తు యజ్ఞానం నానాభావాన్పృథగ్విధాన్
వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తజ్ఞానం విద్ధి రాజసమ్ 21
- యత్తు కృత్స్నవదేకస్మి న్నాక్యే సక్తమహౌతుకమ్
అతత్త్వార్థనదల్పం చ తత్తామసముదాహృతమ్ 22
- నియతం సజ్జరహిత మరాగద్వేషతః కృతమ్
అఫలప్రేప్సనాకర్మ యత్తత్సాత్త్వికముచ్యతే 23
- యత్తు కామేప్సనా కర్మ సాహంకారేణ వాపునః
క్రియతే బహుశాయీసం తద్రాజసముదాహృతమ్ 24
- అసుబద్ధం త్వియం హింసా మనపేక్ష్య చ పౌరుషమ్
మోహదారభ్యతే కర్మ యత్తత్తామసముచ్యతే 25
- ముక్తసక్తోఽనహంవాదీ ధృత్యుత్సాహసమన్వితః
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోర్విర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే 26
- రాగీ కర్మఫలప్రేప్స మ్లబ్ధోఽహంసాత్మకోఽశుచిః
హర్షశోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః 27
- అయుక్తః ప్రాకృతః స్తబ్ధశ్చకో నైష్కృతికోఽలసః
విచాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే 28
- బుద్ధేర్భేదం ధృతేశ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణు
ప్రోచ్యమానమశేషేణ పృథక్త్వేన ధనంజయ ! 29
- ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ కార్యాకార్యే భయాభయే
బద్ధం మోక్షం చ యావేత్తి బుద్ధిస్సార్థ ! సాత్త్వికే 30
- యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్యమేవ చ
అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిస్సార్థ పార్థ రాజసే 31

అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసాన్యతా
సర్వాథాన్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిస్సా పార్థ ! తామసీ 32

ధృత్యా యయా ధారయతే మనః ప్రాణేన్ద్రియక్రియాః
యోగేనాన్యభిచారిణ్యా ధృతిస్సా పార్థ ! సాత్త్వికీ 33

యయా తు ధర్మ తామార్హస్థృత్యా ధారయతేన్ద్రుచ !
ప్రసక్తేన ఫలాకాక్షీ ధృతిస్సా పార్థ ! రాజసీ 34

యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మదమేన చ
న విముఞ్చతి దుర్మేధా ధృతిస్సా పార్థ ! తామసీ 35

సుఖం త్విదానీం త్రివిధం శృణు మే భరతర్షభ !
అభ్యాసాద్రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ నిగచ్ఛతి 36

యత్తద్రగే విషమిన పరిణామేన్మృతోపమమ్
తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమాత్మబుద్ధిప్రసాదజమ్ 37

విషయేన్ద్రియ సంయోగా ద్యత్తద్రగేన్మృతోపమమ్
పరిణామే విషమిన తత్సుఖం రాజసం స్మృతమ్ 38

యద్రగే చానుబద్ధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః
నిద్రాలస్యప్రమాదోత్థం తత్తామసముదాహృతమ్ 39

న తదస్తి పృథివ్యాం వా దివి దేవేషు వా పునః
సత్త్వం ప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేభిస్సాన్యత్త్రిభిర్గుణైః 40

బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం సూద్రాణాం చ పరంతప !
కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభజైర్గుణైః 41

శమో దమస్తపశ్శౌచం త్వాన్తి రార్జవమేవ చ
జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రాహ్మంకర్మ స్వభావజమ్ 42

శౌర్యం శేజో ధృతిర్మాత్యం యుద్ధే చావ్యపలాయనం
దానమీశ్వరభావశ్చ త్కృతం కర్మ స్వభావజం 43

కృషిగోరత్యవాణిజ్యం వైశ్యంకర్మ స్వభావజం
పరిచర్యాత్మకం కర్మ సూద్రన్యాపి స్వభావజమ్ 44

స్వేస్వే కర్మణ్యాభిరతస్సంసిద్ధిం లభతే నరః
స్వకర్మనిరతస్సిద్ధి యథా విస్తతి తచ్ఛ్రుణు 45

యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతమ్
స్వకర్మణా తమభ్యర్ఘ్య సిద్ధిం విస్తతి మానవః 46

శ్రేయాన్స్వధగ్మో నిగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాశ్
స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం 47

సహజం కర్మ కౌన్తేయ ! సగోషమపి నత్యజేత్
సర్వారమ్భా హి గోషేణ ధూమేనాగ్నిరివాన్మతాః 48

అసక్తబుద్ధిస్సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః
నైష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సన్నాప్నోతేనాథిగచ్ఛతి 49

సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాఽఽప్నోతి నిబోధ మే
సమాసేనైవ కౌన్తేయ ! నిస్తా జ్ఞానస్య యాపరా 50

బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తో ధృత్యాఽఽత్మాఽఽనియన్యదే
శబ్దాదీన్విషయాం స్వత్వైర్వా రాగద్వేషౌ వృధస్య చ 51

వివిక్తసేవీ లఘూశీ యతవాక్కాయమానసః
ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః 52

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్
విముచ్య నిర్మనుశ్శాస్త్రో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే 53

- బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా నశోచతి స కాఙ్క్షతి
సమస్సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరాం 54
- భక్త్యా మామభిజానాతి యావాన్య శాచస్మి తత్త్వతః
తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరం 55
- సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః
మత్ప్రిసాదాదవాప్నోతి శాశ్వతం పదమన్యయం 56
- చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సన్న్యస్యమత్పరః
బుద్ధియోగ ముపాశ్రిత్య మచ్ఛిత్త స్సతతం భవ 57
- మచ్ఛిత్త స్సర్వదుర్మాణి మత్ప్రిసాదా త్రిష్యసి
అథచేత్త్వ మహాజ్ఞానా న్నశోష్యసి వినశ్యసి 58
- య ద్యహాజ్ఞానరమాశ్రిత్య న యోత్స్య ఇతి మన్య సే
మిద్యేష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్త్యాం నియోక్యతి 59
- స్వభావజేన కౌస్తేయ ! నిబద్ధస్త్వేన కర్మణా
కర్తుం సేచ్ఛసి యస్మోహం త్కరిష్యమ్యనశోఽపి తత్ 60
- ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దే శేఽర్జున ! తిషతి
బ్రాహ్మణ్యస్సర్వభూతాని యన్తాగ్రూహాని మాయయా 61
- తమేన శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత !
తత్ప్రిసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతం 62
- ఇతి తే జ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యద్గుహ్యతరం మయా
విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు 63
- సర్వగుహ్యతమం భూయ శ్శృణు మేవరమం వచః
ఇచ్ఛోఽసి మే దృఢమితి తతో నన్యోమి తే హితం 64

మన్ననా భన మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు
మామేవైష్యసి సత్యంతే ప్రితిజానే ప్రియోఽసి మే 65

సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః 66

ఇదం శే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన
న చాశుశ్రావ వే వాచ్యం నచమాంయోఽభ్యసాయతి 67

య ఇదం పరమం గుహ్యం మద్భక్తైష్యభిధాన్యతి
భక్తిం మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్యత్యసంశయః 68

నచతస్మాక్మనుష్యేషు కశ్చిన్నే ప్రియకృత్తమః
భవితా న చ మే తస్మాదన్యః ప్రియతరో భువి 69

అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాదమావయోః
జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహ మిష్టస్సాన్యమితి మే మతిః 70

శ్రద్ధావా ననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః
సోఽపి ముక్తశ్శుభాన్ లోకాన్రాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణాం 71

కచ్ఛిదేతచ్ఛృతం పార్థ ! త్వయైకాగ్రేణ చేతసా?
కచ్ఛిదజ్ఞానసమ్మోహః ప్రణప్తస్తే ధనంజయ ? 72

అష్టన ఉవాచ—

నశ్చో మోహస్సన్మృతిర్లబ్ధాత్వత్ప్రసాదాన్మయాఽచ్యుత !
స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే నచనం తవ 73

సజ్జయ ఉవాచ—

ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః
సంవాదమిమమశ్రౌష మద్భుతం రోమహర్షణమ్ 74

వ్యాసప్రసాదాచ్ఛతవా నేతద్గుహ్యతమం పరమ్
యోగంయోగేశ్వరాత్కృష్ణా త్సాక్షాత్కథయత్స్వయమ్ 75

రాజన్సంస్మృత్య సంస్మృత్య సంవాదమిమమద్భుతమ్
కేశవాద్జనయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహుర్ముహుః 76

తచ్చ సంస్మృత్య సంస్మృత్య రూపమత్యద్భుతం హరేః
విస్మయో మే మహాన్ రాజన్ ! హృష్యామి చ. పునః పునః 77

యత్రయోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతి ర్ధ్రువానీతిర్మతిర్మమ 78

ఇతి శ్రీమన్మహా భారతే శతసహస్రికాయాం సహితాయాం

వైయ్యాసిక్యాం శ్రీమద్రామాయణే శ్రీమద్భగవద్గీతా

సూపనిషత్పు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే

శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే మోక్షసన్న్యాస

యోగోనామ అష్టాదశోధ్యాయః

శ్రీ కృష్ణార్జుణమస్తు

ఓం తత్ సత్

శ్రీ కృష్ణాయ నమః

శ్రీమద్భగవద్గీతా మాహాత్మ్యము

దశావచ—

భగవన్ పరమేశాన భక్తిరవ్యభిచారిచే
ప్రారబ్ధం భుజ్యమానస్య కథం భవతి హే ప్రభా

1

శ్రీ విష్ణుచరణ—

ప్రారబ్ధం భుజ్యమానోఽపి గీతాధ్యాసరతస్సదా
స ముక్తస్స సుఖీ లోకే కర్మదా నోపపద్యతే
మహాపాపాని పాపాని గీతాధ్యాసం కరోతిచేత
కవచిత్స్పర్శం స కుర్వంతి సకలపాపకమంభసా
గీతాయాః పుస్తకం యత్ర యత్రపాఠః ప్రవర్తతే
తత్ర సర్వాణి తీర్థాని ప్రయాగాదీని తత్ర వై
సర్వే దేవాశ్చ ఋషయో యోగినః పన్నగాశ్చ యే
గోపాలా గోపికా వాపి నారదోద్ధవపార్శ్వస్తే
సహాయో జాయతే శీఘ్రం యత్ర గీతాప్రవర్తతే
యత్రగీతా విచారశ్చ పరనం పాఠనం శ్రుతమ్
తత్రాహం నిశ్చితం పృథ్వి నివసామి సర్వేషాం హి
గీతాశ్రయోఽహం తిష్ఠామి గీతా మే చోత్తమం గృహమ్
గీతాజ్ఞాన ముపాశ్రిత్య త్రీన్లోకాన్పాలయామ్యహమ్
గీతా మే పరమా విద్యా బ్రహ్మరూపా న సంశయః
అర్థమాత్రాక్షరా నిత్యా స్వానిర్వాచ్యపదాత్మికా
చిదానందేన కృష్ణేన ప్రోక్తా న్యముఖ్యోఽర్ఘ్యసమ్
వేదత్రయీ పరానంద తత్త్వార్థజ్ఞానమంజసా
యోఽష్టాదశ జపేన్నిత్యం సర్వో నిశ్చలమానసః
జ్ఞానసిద్ధిం స లభతే తతో యాతి పరంపదమ్
పాఠేఽసమర్థస్సంపూర్ణే తదర్థం పారమాపరేత్
తదా గోదానజం పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

- త్రిభాగం పరమానస్తు గంగాస్నాన ఫలం లభేత్
షడంశం జపమానస్తు సోమయాగఫలం లభేత్ 12
- ఏకాధ్యాయం య మో నిత్యం పఠతే భక్తి సంయుతః
చంద్రలోక మవాప్నోతి గణోభూత్వా వసేచ్ఛిరమ్ 13
- అధ్యాయశ్లోకపాదం వా నిత్యం య పఠతే నరః
స యాతి నరతాం యావన్మనుకాలం వసుంధరే 14
- గీతాయాశ్లోకదశకం సప్త పంచ చతుష్టయం
ద్వా త్రినేకం తదర్థం వా శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః 15
- చంద్రలోకమవాప్నోతి వరాజామయుతం ద్రువమ్
గీతాపాఠసమాయుక్తో మృతోఽమానుషతాంప్రజేత్ 16
- గీతాభ్యాసం పునః కృత్వా లభతే ముక్తి ముత్తమామ్
గీతేత్యుచ్చారసంయుక్తో మ్రియమాణో గతిం లభేత్ 17
- గీతాశ్శ్రవణానక్తో మహాపాపయుతోఽపి వా
జై కుంతం సనువాప్నోతి విష్ణునా సహ మోదతే 18
- గీతార్థం ధ్యాయతే నిత్యం కృత్వా కర్మాణి భూరిశః
జీవన్ముక్తస్స విజ్ఞేయో దేహాన్తే పరమం పదమ్ 19
- గీతామాశ్రిత్య బహవో భూభుజో జనకానయః
నిర్దూతకల్మషా లోకే గీతాయారాః పరం పదమ్ 20
- గీతాయాః పఠనం కృత్వా మాహాత్మ్యం నై వ యః పఠేత్
వృథాపాఠో భవేత్తస్య శ్రమ ఏవచ్యుదాహృతః 21
- ఏకస్మాదాత్మ్యసంయుక్తం గీతాభ్యాసం కరోతి యః
స తత్ఫలమవాప్నోతి దుర్లభం గతిమాపున్నయాత్ 22

సూతపదాచ—

- మాహాత్మ్యమేతద్గీతాయాః మయా ప్రోక్తం సనాతనమ్
గీతాన్తే చ పఠేద్యస్తు యదుక్తం తత్ఫలం లభేత్ 23

ఇతి శ్రీ భరాహమూర్తే శ్రీ గీతామాహాత్మ్యం

ప ం శా ణ్డ ం.

త ప్పొ ప్ప ల వ ట్టి క.

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
4	9	బ్రహ్మనిత్యం	బ్రహ్మసత్యం
5	13	స్థిరమును	స్థిరత్వమును
8	23	షాతిక	భాతిక
12	21	బిడుచున్న	బిడుచున్న
12	23	భూమిసైత	ధూళిసైత
15	19	సంబంధముగా	సంబంధముగా
17	11	మించని	మించనంత
18	11	లను	లగు
19	23	విభాగము	విభాగముగ
2	14	అ 13. శ్లో 14 ఉండాలి	—
32	10	శోడశోపచార	షోడశోపచార
33	8	వైదాంతిక	వైద్యాంతిక
41	24	అ 4 శ్లో 24 ఉండాలి	
51	20	కృషిచేయుడు	కృషిచేయుడు
52	24	అ 5 శ్లో 18 ఉండాలి	
55	14	లేదుకాబట్టి	వందువలన
56	23	అనివార్యమైన	అనివార్యమైన
60	2	ప్రయతింప	ప్రయత్నింప
64	12	వత్తెచ్చవ	వత్తెచ్చవ
68	15	శ్రేయోభోక్తుం	శ్రేయోభోక్తుం
72	3	మన్యనే	మన్యన్తే
72	5	బహుళ్యా	బహుళ్యాన్ని

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఓప్పు
73	3	యావానర	యావానర్
74	5	స్థిత	స్థిత
74	9	ణీనియా	ణీనియా
77	7	కిల్బిషె	కిల్బిషె
93	11	యుజ్జన్నేవం	యుజ్జన్నేవం
94	6	జానం	జానం
94	15	అహం	అహం
97	4	కింతద్రుహ	కింతద్రుహ్మ
99	1	వరమాం	వరమాం
101	12	పృథక్త్వేన	పృథక్త్వేన
103	10	యుక్త్వే	యుక్త్వే
113	18	యన్మేత్మద	యన్మేత్వద
114	2	ప్రపశ్య	ప్రపశ్య
116	4	మధ్యాసా	మధ్యాసాత
116	16	సమ	సమ
122	17	వృత్తిస్తా	వృత్తిస్తా
128	16	యజ్ఞేస్తే	యజ్ఞేస్తే
130	15	చేతనః	చేతనః

BCJ

TPLA107B99

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ ಶಾಸ್ತ್ರ

BC

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA 107 B199
పుస్తకం పేరు	గీతాని ధృతము
తారీఖు	25/10/24
మొదట లభ్య	Yes
వెనుక లభ్య	Yes
మొత్తం పేజీలు	153
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	CI, BCI
లేని పేజీలు	NO
కయారు చేపెనది	Hasseena
పేజీలు నిడదీసెనది	Hasseena
స్కాన్ చేపెనది	Hasseena
పరిష్కరణ చేపెనది	RAMYA
పేజీలు సరిచూపెనది	
లైండింగు చేపెనది	
ప్యాకింగు చేపెనది	
స్కాన్ చెయ్యవిని	
కప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good